

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

POSTERLER VE
AYRAÇLARINIZ
İÇERİDE!

OST

SAYI 56
EKİM 2017
FİYATI 8 TL
KKTC FİYATI 9 TL

BİR BOZUK SAATTİR YÜREĞİM HEP SENDE DURUR

TURGUT UYAR

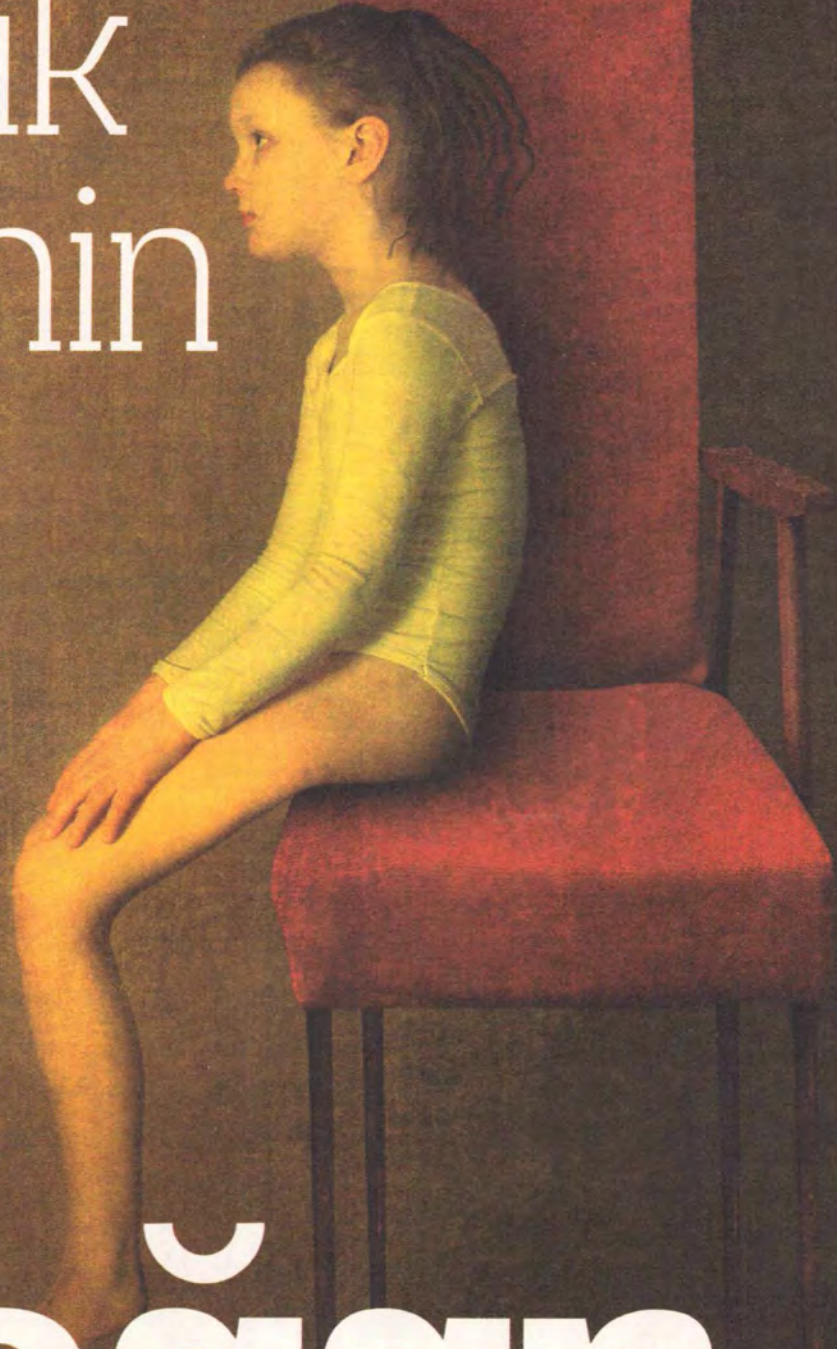
İHSAN OKTAY ANAR | LALE MÜLDÜR | CÜNEYT ARKIN | KADİR İNANIR | SİLA GENÇOĞLU | ANDY SERKİS | M.K. PERKER | DÜCANE CÜNDİOĞLU | GÜNDÜZ VASSAF | JEHAN BARBUR | MURAT MENTEŞ | NEDİM GÜRSEL | VEDAT ÖZDEMİROĞLU
ALİ LİDAR | HALUK LEVENT | HAYRİ TURGUT UYAR | NERMİN YILDIRIM | İSMAİL GÜZELSOY | HAKAN BIÇAKCI | OYLUM YILMAZ | SİNAN CANAN | BAŞAK BUĞDAY | YÜKSEL TAŞKIN | ANGUTYUS | FERİDE ÇETİN | SELÇUK ALTUN | ERTUĞRUL MAVİOĞLU
SİNEM SAL | MÜFİT CAN SAÇINTI | HAYDAR ERGÜLEN | SEVİM GÖZAY | TUNA KİREMİTÇİ | ELİF TÜRKÜLMEZ | AFSİN KÜM | BARIŞ MÜSTECAPLIOĞLU | İLHAMİ ALGÖR | CEVDET KARAL | MEHMET CORAL | FERZENDE KAYA | KEMAL VAROL | REWHAT

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

ASLI ERDOĞAN' IN DÜNYADA BESTSELLER OLAN VE TÜRKİYE'DE
UZUN ZAMANDIR BEKLENEN YENİ KİTABI BÜTÜN KİTAPÇILARDA!

Artık
Sessizlik
Bile Senin
Değil

Aslı
Erdoğan

Başka dünyalar mümkün...

KARAKARGA
Yayımları

İKİMİZ BİRDEN SEVİNEBİLİRİZ

TOMRIS UYAR

TURGUT UYAR

Biri geliyor, hayatımıza bir makas atıyor; o yaşadığımız bölüm, bütünün dışına düşüyor.

Kişi kendinden ne zaman vazgeçer?
Tutkusunu evcilleştirdiğinde.

Her şeyimi verebiliyorum belki karşımdaki insana, ama o yine de sahip olunamayacak bir yanım olduğunu hissediyor.

Bu toplumda bir kadın, Batılı bir kadının kendine, erkeklere, aşka, evliliğe ve yaşama dair yirmi yaşında öğrendiklerini ancak kırk yaşında öğrenmeye başlıyor. Asıl kimliğini şimdi kazandım belki ama... Şimdi de, o yitirilmiş zamanın acısını çıkaracak gücüm yok...

Bu şehirde daha fazla yaşayamamaktan korkuyorum. Daha fazla eve kapanmaktan, iletişimi iyice koparmaktan korkuyorum. Tanrım gün geçtikçe bu kenti daha çok, daha çok özleyorum... ✱

Aşk söz konusu olduğunda, ikinci de üçüncü de sonuncu da ilktir.

Az konuşur olmayı, suskun olmayı erdem saymıyorum artık. Kendini kaçırmak, kendini gizlemek gibi geliyor bana.

İzinliyim. Boşum. İlgisiz dolaşıyorum sokaklarda. Bu boşluk, bu kayıtsızlık ürküntü veriyor bana. Doğaya uygun, yapmacıksız bir yaşama özleyorum. Kurtuluşumuz şiirden falan gelmeyecek, yaşamamızdan gelecek gelse gelse.

“Kıyamet kopsa, elinde bir hurma fidanı bulunuyorsa, hemen dik.” Bu hadis’i “her ne olursa olsun bir ağaç dik” anlamında değil, “her ne olursa olsun hayatı sürdür” anlamında buluyorum ve güzelliği beni ürpertiyor.

Evet bitiremedim şiiri. Açıp çözemediğim irak bir buğu gibi aklımda... ✱

GÜLÜNÜN SOLDUĞU AKŞAM

**Bir kadınla bir erkeğin
şiir üzerine
mektuplaşmalarında
aşk kaçınılmazdır.**

ANKARA 1961

Turgut Uyar'la Ankara'da, 1961 kışında düzenlenen bir şiir gecesinde tanışmışlardı. Daha doğrusu Tomris Uyar onu tanıdı. Bir gece sonra Sanatseverler Kulübü'nde kalabalık bir masanın iki ayrı ucuna düştüklerinde, Turgut Uyar'ı çaktırmadan inceleme olanağı bulmuştu. Yakışıklı erkeklerin ya da güzel kadınların ille de zekâdan ve duyarlılıktan yana fukara olacağı görüşünü asla benimsemediği için ona önyargısız yaklaşabilmişti.

TURGUT UYAR ZATEN YAKIŞIKLI

Tomris Uyar'a göre; beyaz perdede az görünseler bile belleklerde yer eden 'sinema yüzleri' gibi anlık çekicilikten serpilken kalıcı bir karizması vardı Turgut Uyar'ın. Bozulmamış bir çocuksuluk ile olgunluğu iç içe götürebilen bir kişilik sezmişti onda. Üstelik belli aralarla değil, sürekli. Bir adam yaşlandıkça, yüzü yılların ve deneyimlerin çizgilerini yansıttıkça daha yakışıklı olabilirdi ama Turgut Uyar zaten yakışıklıydı.

AŞKLAR BİRBİRİNİ BESLER Mİ?

Tanıştıklarında Tomris Uyar, Ülkü Tamer'le yeni evlenmişti. Turgut Uyar da uzun süredir evliydi. Bir gün birlikte olacakları ikisinin de aklının ucundan geçmemişti. Ayrıca aralarında önemli bir yapı farkı vardı. Tomris Uyar, sırlıslıkla âşık olduğu zaman bile çevresindeki güzellikleri kaçırmamaya yatkındı. Bir önceki sevgiliden devralınan inceliklerin sonraki ilişkileri kalkındırdığına inanırdı. Oysa Turgut Uyar'ın monogam gözü, yanındaki sevgiliden başka kimseyi görmez, hiçbir üçüncü kişinin yer almadığı iki kişilik bir dünya özlerdi. Geçmişin bütünüyle silindiği, geleceğin güvenceli olduğu bir şimdiki zaman peşindeydi.

"SEVMEK YANLIŞLIĞI"

Turgut Uyar, 1966'da boşanıp memur emeklisi kimliğiyle İstanbul'a geldiğinde, Tomris Uyar da "Sevmek yanlışı" olarak gördüğü Cemal Süreya'dan ayrılmıştı. Dünya görüşleri, edebiyata bakışları birbirini tutan insanların bir

Tomris

senin için alışılmış şeyler söyleyemem sana yaraşmaz
kiş gecesi amcamızdır bahar yakından kardeşimiz
alır başını erzincan'a giderim seni düşünmek için
dörtlükleri bozarım çünkü dağlar ne güne duruyor
kıyıları ve eskimeyen herşey seni anlatmak için

bir bozuk saatte yüreğim hep sende durur
ne var ki islanir gider coşkunluğum durmadan
durmadan
biraz daha benden deniz her zaman senden
hiç-bir dileğimiz yok gımdilik tarihten coğrafyadan

kimsele benzemesin isterim seni övdüğüm
seni övdüğüm zaman
özel bir şimşek yolum başına ^{dolaşmalı} ~~dağlar~~ kırlarda
Seni övdüğüm zaman

TURGUT UYAR

arada yaşamaları ona çekici gelse de gerçek yaşam, düşlenen yaşama pek uymuyordu.

MEKTUPLAŞARAK TANIŞMA

Turgut Uyar'la tanıştığında, onun kişiliğinin de şiiri gibi zor olduğunu düşünmüştü. Sonunda, iki yalnızlık bir mektupta buluşmuştu. Asıl tanışmaları mektuplaşmayla başlamıştı. Bu mektuplar önce sadece şiir üzerineydi. Bir kadınla bir erkeğin şiir üzerine

mektuplaşmalarında aşk kaçınılmazdı.

Turgut Uyar'ın şiire, yedi yıl aradan sonra yeniden dönüşünde bu mektupların önemli bir payı vardı.

HAYAT HER NİYETE ŞANS TANIR MI?

Turgut Uyar için sadakat, bağlılık çok önemli kavramlardı. Sadakat, cesareten daha da önemliydi. Oysa Tomris Uyar için sadakat, tek başına her şeye yetecek bir kavram değildi.

Turgut Uyar'la aralarındaki on beş yaş, başlangıçta hiç önemsemediği gibi sadakat kavramına bakışlarındaki bu farklılık da pek umrunda değildi. Evliliğin ilk yıllarında, hayatın her niyete şans tanımadığını pek umursamadı. Son derece çağdaş, yakışıklı bir adamla birlikte olmanın mutluluğunu yaşıyordu.

EVLİLİK VE ÇOCUK

Ülkü Tamer'le evliliklerinde, bir buçuk aylık kızını, kaybetmişti. Milyonda bir rastlanan bir acıydı bu. Bebeğin ölümünden sonra, evliliği sürdürecektir gücü kendinde bulamamıştı. 1965'te ayrıldılar. Turgut Uyar'la 1968'de evlenmişlerdi. 'Gedik' olan soyismi 'Uyar' olarak

değişmişti ve hep öyle kalacaktı. Bir yıl sonra da bir oğulları olmuştu. Oğlunun üzerine titriyordu... Babasının adını taşıyan küçük Turgut, yaşamlarının odak noktası durumuna gelmişti.

BÜYÜK MISRALARIN AĞIRLIĞI ALTINDA

Uzaktan bakıldığında, harika bir düzenleri, yazınsal üretime dönük dayanışmaları, kusursuz bir evlilikleri vardı. Ancak yaşamlarındaki bu inişsiz çıkışsız düzen giderek, garip bir biçimde rahatsız etmeye başlamıştı Tomris Uyar'ı. Yemek saatleri, gidilecek yerler, dostlar, her şey şaşmaz bir düzenle belirlenmişti sanki. Giderek bir hapishanede yaşadığı duygusuna kapılmaya başladı. Gün geçtikçe evlilikleri yıpranıyor, aralarındaki büyük yaş farkı bir kuşak farkına dönüşüyordu. Turgut Uyar daha çok eve kapanıyor, böylece hayatın daha da dışında kalıyorlardı. Kocasını yalnızca onunla olmayı seviyordu. Tek dostları da şair Edip Cansever'di. Tomris Uyar sıkılıyordu, hem de çok... Eşinin kendisine duyduğu tutkulu bağlılık, üstünde ağır bir baskı oluşturuyordu. Turgut Uyar bunu hissediyor; hissettikçe daha da hırçınlaşıyor ve iyice o iki kişilik yalnızlığına gömülüyordu. "Bırakılmış bir köşebaşının en güzel tanımıdır adın", "Bir bozuk saattir yüreğim hep sende durur" gibi güzel dizeler altında eziliyordu belki de.

AŞK HASTALIĞI

Turgut Uyar'ın kolunun, ayağının kırılması gibi zincirleme kazalar geçirip yatağa mahkûm olması ortak yaşamlarını tam bir çıkışsızlığa sürüklemişti. Ona bakmak için aylarca evden çıkmıyor ve giderek daha çok yıpranıyordu. Kocasının, gözlerinin önünde günden güne çökmesini ise çaresizlik ve acıyla izliyordu. Sanki ölmeye karar vermişti. Tomris Uyar'ın bağımsız, hiç teslim etmediği, hiç sahip olunamayacak bir yanı vardı, biliyordu. Tomris Uyar kocasına yardım etmeye, onu ayağa kaldırmaya çalışıyordu umutsuzca... Ta ki Turgut Uyar, 1985'in bir yaz günü, ölümle buluşana dek... Onun gidişi, Tomris Uyar'ı yıkmıştı. Aşkın yoğunluğu değişebilir fakat en büyük âşığını, can yoldaşını yitirmenin kederi, ölçülemez ağırlıktaydı...

AŞKTAN SONRA EDEBİYAT

Kocasının ölümünün -gölünün solduğu akşam'- ardından en yakın dostlarından Edip Cansever'i de yitirince korkunç bir depresyona girmişti. Edebiyat tarihinin dedikodu şubesi, onları sevgili zannetse de aralarındaki ilişki ince bir dostluktan ibaretti. Yazı yazmasının bir anlamı kalmamıştı sanki artık. Bu iki ölümle, bir çeşit inzivaya çekilmişti. Artık yeni insanlar tanımak istemiyordu. Çünkü ne ona Türk şiirinin en güzel aşk dizelerini yazacak bir Turgut Uyar ne de her yaş gününde bir şiir armağan edecek bir Edip Cansever vardı. ✿

Acemilik: Efendimiz acemilik. Şiire sarılma biçimi. Yeni ve taze bir güçle, aşkla, korkuyla, her defasında şiir yazmak için gerekli olan şey.

Büyük Saat: "Şimdi tarihte saat kaç?" diye sorup, "Bilmem? Ben güneş saati kullanıyorum." yanıtını verdiği şiir. Büyük şiirin saati.

"Cahil Beşir'e": Adadığı şiiri sanki benim için yazmış gibi gelir: "kuzu Beşir, pamuk Beşir, hemşeri Beşir/ağlama Beşir, dur Beşir, ağlama alnın kırışıklalının bir şey değil Beşir/gönlün buruşur".

Çoğunluk: "Büyük Gurbetçi" dediği Nazım Hikmet'in "Büyük insanlık" dediği çoğunluk. Tokluk ayıptır, "çünkü açlık çoğunluktur".

Dünyanın En Güzel Arabistanı: (1959) Bu kitap da Türk şiirinin ya da yalnızca Turgut Uyar'ın *Tutunamayanlar*'ı sayılmaz mı?

Edip Cansever: Bir şiiri bölüşmüşler sanki. İki kişilik şiir kolektifi olmuşlar. Biri içeriye bakmış biri dışarıya. Bundandır Turgut Uyar'ın dışarıya da içerisi gibi bakması.

Filan: Bu sözcüğe Turgut Uyar kadar anlam yükleyen, içini dolduran şair görülümüş müdür? Görülmemiştir: "Belki de bahar filan vardır erzincanda ne bilelim".

Geyikli Göğün Gecesi: "Geyikli Gece" ile "Göge Bakma Durağı" şiirlerini buluşturup, bunlardan üçüncü bir şiir yazma olanağı var gibi geliyor bana.

Güz: Avlanıp giden günde "yol yalnızdı hayvanlar da biz de". Turgut Uyar soruyor "Öyleyse sıra kimde?"

Her Pazartesi: (1968) Herkesin kitabı: "Hazırlıksız yakalandılar uzun sesleri vardı".

"Islak Çeltikler'e": Şiir 1970'de yayımlandığı *Divan*'dadır: "bilmem ki doğmayan çocukları ben mi doğsam".

"İhbar": Önce "İhbar 1" yazdı. (Bkz. *Kayayı Delen İncir*, 1982) Sonra "İhbar 1" i defterine çekip imzalatan adını bilmediği genç kıza "İhbar 2"yi adadı.

Tuhaf: Ece Ayhan aykırı şair diye bilinir, Turgut Uyar'sa 'tuhaf' bir şairdir bence. Bunca dipdiri, depderin, güpgüzel şiir bulmak ve yazmak tuhaf, çok tuhaf!

"Korkulu Uсталık": 1955'de yazmış: "Sanatçıyı yitiren ustalıktır. Usta olmaktan korkunuz diyorum." Sanatçı sana söylüyorum, şair sen anla!

Lorca: Büyük şairlerin birbirleri için şiir yazmaları da büyüklüktendir. Lorca için şiir yazdı Uyar: "Ben severim omuzlarımı birgün / Sırmaları, apletleri olmasa da."

"Malatyalı Abdo İçin Bir Konuşma": Ama ne konuşma: "farketmeli ki iyi bir güneş iyi bir yataktır", bir de "Her şey akıp gider, bir katı hüznün kalır".

"Nedense": "Bir kadını sevmeye hep memelerinden başlanır!.../ama nasıl güzel bir şey / üstelik sonsuz da".

"O": O kimdir biliyor musunuz? Uyar'ın son şiirlerinden "Çiçekçinin Yalancıları"nda bir dipnottur: "O, nisanla ekim arasında biridir." Bilen var mı?

Ölüm: "herkes ne zaman ölür / elbet gülünün solduğu akşam".

TURGUT UYAR

Pasin: Erzurum'un Pasın diye de bilinen Pasınler ilçesi. Uyar'ın *Türkiyem* (1952) kitabındaki 6 turna şiirinden: "Turnam, Bir Ay Doğar Pasın'dan..."

Rubai: "aşklar telef olup gider sokak köpeği gibi / gitsin. Harcansın bazı şeyler. Sen dur e mi". Böyle bitiyor, nasıl başladığını merak ettirecek biçimde. Okuyun öyleyse!

"Sonsuz ve Öbürü": Bu şiiri ve tüm şiirleri için, tüm yazdıkları için Turgut Uyar'a, "en değerli vakitlerinizi bana ayırdınız sağolunuz efendim" diyoruz.

"Şiir-Yazıcısı": "O, okurunca verimli sayılmamayı bile önemsemeyen bir şiir-yazıcısıdır." Bunu diyen: Tomris Uyar.

Tomris: Turgut'a Tomris, Tomris'e Turgut ne güzel "Uyar".

U: Turgut Uyar'ın sıkıntısının görsel hali, harfi b'U'dur belki: "Ben hep sıkıntılıyım. Yani bir adamın canı sıkılır, o benim. Çünkü bana en yaraşan durumdur sıkıntılı olmak." demiştir 1966'da.

"Üçyüzbin": "Zamansız gelme elim kolum dağınaksa sarılamam".

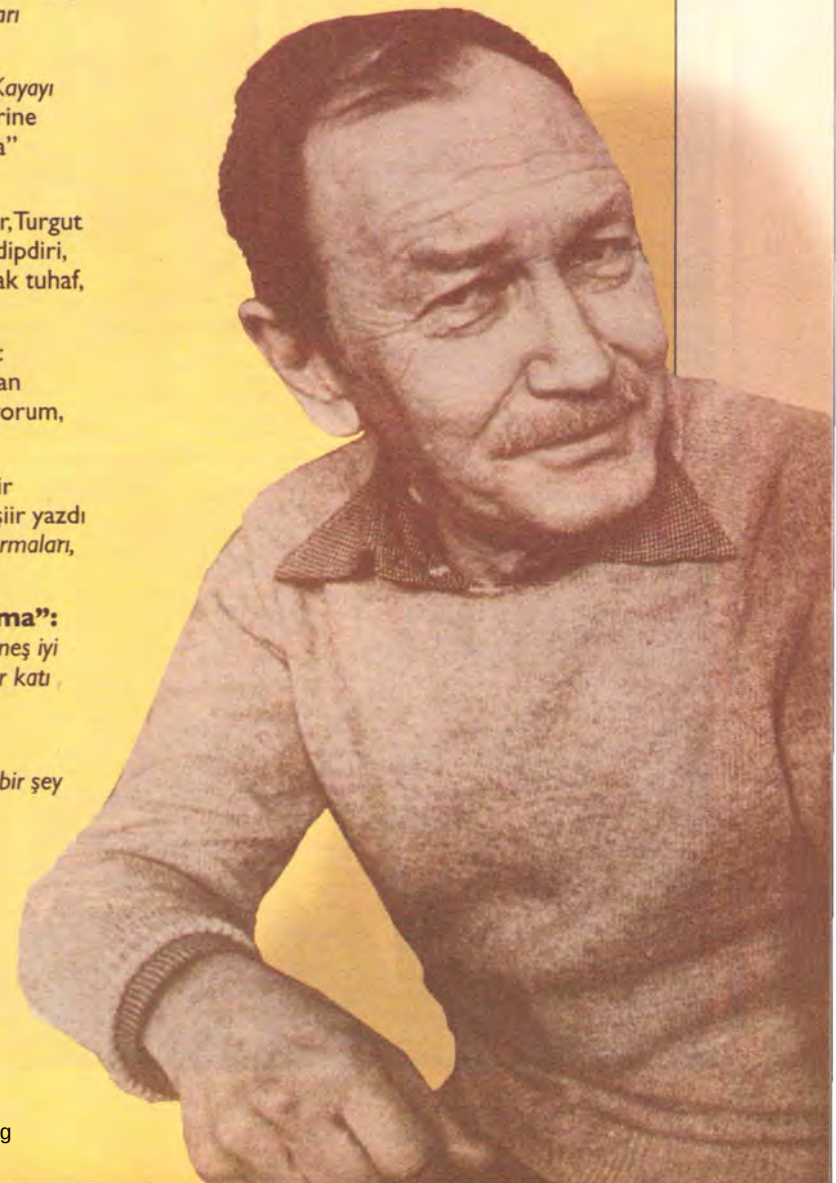
"Vakitsiz Uykulardan": Kısacık ama büyük şiirlerinden: "vakitsiz uykulardan uyandır beni / kara üstüne kara gök üstüne gök". *Kayayı Delen İncir*'den. (1982)

"Yalağuz": Yalnızlığın *Arz-ı Hal'i*. İlk kitap, 1949. Mintanı, çarığı, Tanrısı, dili, türküsüyle yüce dağ başında "İğneden ipliğe işte Bektaş, yapayalağuzdu."

Zeki Müren: "Nostalji getirmedi o, geleceği önerdi." ✿

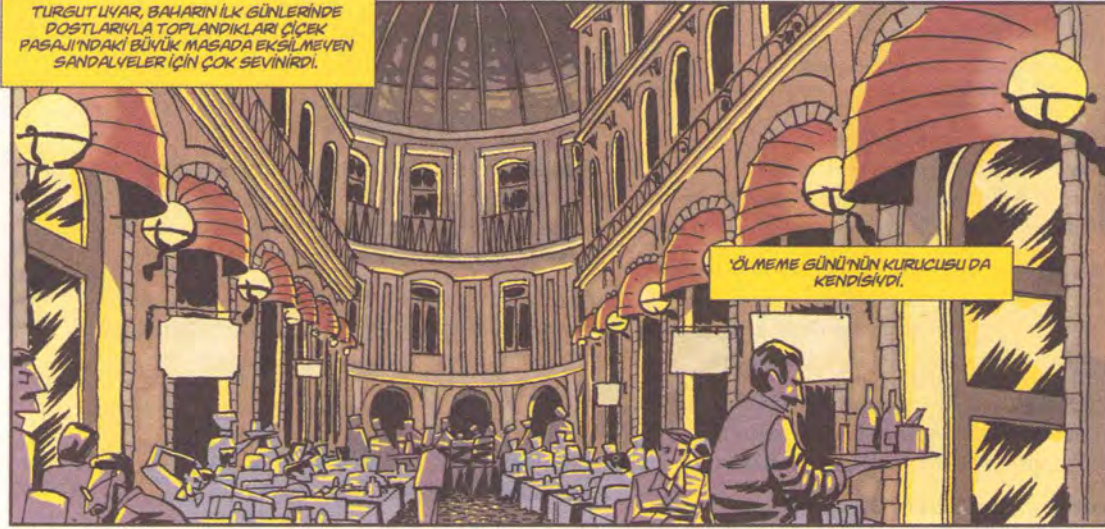
HAYDAR ERGÜLEN

TURGUT UYAR'IN ŞİŞESİ

Öyküleştirilen: SİDDİK AKBAYIR
Çizen: GÖKÇE ERVERDİ

TURGUT UYAR, BAHARIN İLK GÜNLERİNDE DOSTLARIYLA TOPLANDIKLARI ÇİÇEK PASAJI'NDAKİ BÜYÜK MASADA EKŞİLMEYEN SANDALYELER İÇİN ÇOK SEVİNİRDİ.

ÖLMEME GÜNÜ'NÜN KURUCUSU DA KENDİSİDİ.

26 MART 1981 AKŞAMI, ARKADAŞLARIYLA ÇERLERKEN BİR TOMBALACI MASALARINA YAKLAŞIR.

TURGUT UYAR'IN AKLINA, HEMEN BİR OYUN GELİR.

ÇEKİLEN SAVILARA GÖRE BAHŞE GİRİLECEKTİR.

EĞER EN BÜYÜK SAVIYI SEN ÇEKERSEN MASADAKİ ŞİŞEYİ ALIR GİDERSİN.

HERKES, TORBADAN NUMARASINI ÇEKER...

VE EN BÜYÜK SAVI DA TOMBALACIYA ÇIKAR.

TOMBALACI, MASADAKİLERİN ÖNEMLİ KİŞİLER OLDUĞUNU DÜŞÜNÜK MASADAKİ HERKESTEN ŞİŞEYE İMZA ATMASINI İSTER.

TURGUT UYAR, BİR KOŞULLA BU İSTEĞİ KABUL EDER.

SANA BU MASADAKİ ŞİŞENİN VANI SIRA, BİR ŞİŞE DAHA ALACAĞIZ AMA BU ŞİŞEYİ SENEYE 26 MART'TA BU SAATLERDE BURAYA GETİRECEKSİN.

ERTESİ YIL, TOMBALACI İMZALI ŞİŞEYİ GETİRİP İMZALI BİR BAĞKA ŞİŞEYİ BİR YIL SONRA GETİRMEK ÜZERE ALIP GİDER.

BU DURUM, BİR RİTÜELE DÖNÜŞMÜŞTÜR. HER YIL, O ŞİŞEDEN BİRKAC İMZA EKŞİLSE DE...

1984'ÜN ŞİŞESİ, EN BÜYÜK SAVIYI ÇEKEN TURGUT UYAR'DA KALMIŞTIR.

1985'İN ÖLMEME GÜNÜNE KATILAMAYACAK KADAR HASTADIR.

YAKLAŞIK BEŞ AY SONRA DA BEŞİNCİSİ DÜZENLENEN ÖLMEME GÜNÜNDE, BÜYÜK MASADAKİ SANDALYELERDEN BİRİ EKŞİKTİR.

BÜYÜK MASADA AZALA AZALA YAŞLANANLAR İÇİN, KURUCUSU HAYATTA OLMAYAN BİR ETKİNLİĞİ DEVAM ETTİRMEYİN BİR ANLAMI YOKTUR.

ÜSTELİK, DÖRT YIL ÖNCE BAHŞE GİRDİĞİ VE 'SAİR ABİM' DEDİĞİ ADAMI MASADA GÖRMEYEN TOMBALACI DA O AKŞAM HİÇBİR ŞEY SÖYLEMEMİŞ VE İMZALI ŞİŞEYİ ALMADAN GİTMİŞTİR.

İyi edebiyat annemi sevindirirdi. Babamın ya da Edip Amca'nın bir şiirini okurken çok heyecanlanırdı. Annem, şairlerin şiirlerde yaptıkları şeyleri düzyazıda yapmaya çalışıyordu.

BABAMIN ŞİİRLERİ, ANNEMİN ÖYKÜLERİ

Babamın çok sevdiğim şiirleri var. Annemin öykülerine gelince... Elbette güzel, fakat mesela Oğuz Atay belki daha çok severek okuduğum bir yazardır.

70'lerde çocuktum, kan gövdeyi götürüyordu. İlk hatırladığım, Büyükdere'deki ev, deniz kıyısında bir yerdi. Orda annemle denize girdiğimizi hatırlıyorum. Annem denizi çok seviyordu.

ANNEM BENİ KONFORA ALIŞTIRMADI

Etiler'e taşındık, devlet okuluna gittim. Annem özenliydi. "Başka çocuklarla birlikte büyüsün" derdi. Devlet okulunda okuyup farklı kültürlerden insanları tanımamız gibi şeylere çok önem verirdi.

Annemin bana çok katkıda bulunduğunu zaten asla inkâr edemem. Beni hiçbir zaman çok rahat yaşamaya, konfora alıştırmadı.

İstanbul Erkek'e girdiğimde annem "Servis falan yok, otobüsle gideceksin" dedi. Annemin bu tür tutumlarının, kişilik gelişimime faydası oldu, diye düşünüyorum.

"KOMPOZİSYONU ANNESİ - BABASI YAZMIŞTIR"

Annem de ve babam da edebiyatçı olduğu için, lisede kompozisyon yarışmaları falan olurdu ve sürekli öğretmenler gelip benden bir şey isterlerdi ve zannederlerdi ki annem veya babam yazacak. Bizimkiler tabii ki yazmazlar ve "Kendin yaz" derlerdi. Yazdığım kompozisyon dereceye girdiğinde, kimse benim yazdığımı inanmazdı!

Lise 2'de ünlü biriyle röportaj yapma ödevi verildi ve bütün sınıf bana geldi "Birilerini bul" diye. 30-35 arkadaşımla ünlü şair-yazarları buluşturmam gerekmişti.

1970'LERİN EDEBİYAT ORTAMI

Bugün, Turgut Uyar, Cemal Süreya, Edip Cansever gibi bir şair çıkması çok zor görünüyor bana. İnternet çağındayız artık. Daha demokratik bir ortam var gibi görünüyor, herkes istediğini basıyor. Ama öyle bir gürültü ve karmaşa var ki, iyi olanın aradan sıyrılma şansı düşük. 1960'lar ve 70'lerdeki edebiyat ortamının bir daha kurulabileceğini sanmıyorum. Olağanüstü günlerdi. Sadece Turgut Uyar'ın masaya oturup şiir yazmasıyla olmuyor. Edip Cansever var, Cemal Süreya var, Tomris Uyar var, yani birbirlerini besleyen edebiyatçılar vardı.

1960'lar
ve 70'lerdeki
edebiyat ortamının
bir daha
kurulabileceğini
sanmıyorum.
Olağanüstü
günlerdi.

OĞUZ ATAY, KURT VONNEGUT

İyi edebiyat annemi sevindirirdi. Babamın ya da Edip Amca'nın bir şiirini okurken çok heyecanlanırdı. Annem şiiri çok takdir ediyordu. Bir anlamda şairlerin şiirlerde yaptıkları şeyi, düzyazıda yapmaya çalışıyordu.

Bilgisayar mühendisi oldum... Çünkü edebiyata yeteneğim yoktu. Matematik ve soyut düşünmeye yatkınım.

Dergiciliğin, disiplin gerektirdiğini düşünüyorum. Cemal Süreya'nın yaptığı gibi.

Oğuz Atay'ı okurum. O da mühendistir ve mühendisleri onu okumalarını tavsiye ederim. Kurt Vonnegut'u çok okurum, çok da severim. Annemin çevirdiği 'Hapishane Kuşu'nu tavsiye edebilirim. *

GÖZ HAKKI

LEVENT GÖNENÇ

olarak yarat
baştan Allah'ım

Bırak okşayayım.
Esirge ve bağışla beni gerçekten
Bırak düşlerimde kaybolayım.

Didem Madak'ın "Samson ve Dalila" şiirinden

Ey geceden artakalan sabah
Biç yüzümün tarlasını orağınla
Yüzümü o kadar sevmiyorum
Ağzım bir tomurcuktur uçlanır kenarında

Süreyya Berfe'nin "Dolunay" şiirinden

Sürprizleri, değişimi, belirsizliği, farklılığı sevmeyen ve direnen, hayatın 'olağan' akışını ve ayın derecesindeki bir rutini canı pahasına koruyan, kendine kapalı ve hatta otistik toplumlar, topluluklar ve gruplarda, bu nezih kişilere sık rastlanır. Hatta başka türlü bir insana pek rastlanamaz. Muntazam insanlar gayet haklı olarak kötülüğe karşı direnirler.

MUNTAZAM İNSANLAR

(F. Murray Abraham'ın yorumuyla böyle biri.)

Hayatın 'olağan' akışı denilen şey herhalde, olayların düzenli bir şekilde tekrar ettiği, dolayısıyla bu düzeni bozan bir olay yahut kişinin şüpheli, gülünç, tehlikeli olabileceği veya öyle sayılması gerektiği demektir. Kainat bir yatırım yahut plan yapmak için hiç de uygun bir yer olmasa da, geleceği yine biraz olsun görebilmek ve atacağımız adımları hesaplamak isteriz. 6-7 hamle ileriye görebilmek insanı iyi bir satranççı yapsa bile, öngörülemez dev bir meteorun dünyaya çarpacağı haberinin televizyondan duyulması, az sonraki şah-mat heyecanından eser bırakmaz. Kısacası şu ölümlü dünyada bir parça da olsa huzurlu yaşamamız için, 'rutin' denilen şeye ihtiyacımız olmalı.

Dev göktaşları, depremler, mevsimsiz yağış nedeniyle sel baskınları, kuş gribi, vapur-tramvay seferlerinin o gün iptali, gece ters zamanda haber vermeden gelip sizi üzerinizde pijamalarınızla gören misafirlerin ayrıca birkaç gün kalacaklarını da söylemeleri, sosisin içinden çıkan taş parçasının çat diye dolgunuzu düşürmesi gibi sürprizler, hayatımızı elbette berbat eder.

Sürprizli, öngörülemez ve rutine ters kişiler herhalde bu yüzden pek sevilmez ve şüpheli, gülünç, hatta tehlikeli bulunurlar. Ceset parçalarından yarattığı canavarla tanıdığımız deli Doktor Frankenstein, Batman'deki dengesiz Joker, Kuzuların Sessizliği'ndeki o tuhaf Doktor Hannibal Lecter (nedense hep doktor) yanı sıra, meraklılar için robot, güneş pili, radyo teleskop, Tesla bobini vs. projelerinin yer aldığı Evil Genius (Şeytanı Dahi) kitap serisi tüm dünyada insanların, zeka, yaratıcılık ve 'delilik' ile kötülük arasında nasıl bir ilişki kurduğunu gösterebilir.

Aşkını göstermek için biri kendi kulağını kesip kız kardeşinize, kadınsanız size verse, tepkiniz ne olurdu? (Hemen, 'Ayyy! Ne iğrenç! Kovalardım deliyi!' demeyin, çünkü aslında son derece zengin bir koca olabilirdi. Çünkü bu kişinin evinde, bazılarının değeri şimdi 80 milyon Dolar olan 1000'den fazla van Gogh tablosu vardı.) Ya sıska, ufak tefek ve çöpür biri kızınıza veya size, sindirim sisteminin nihaî yeri ile ilgili pis bir söz şakası yapıp ardından delice bir kahkaha patlatsa:

"Leck michim arsch g'schwindi, g'schwindi!" (Köchel, 231)

İşte yukarıdakilere benzer kişiler dışındakiler genellikle, haliyle ve tabiatıyla, 'muntazam insanlardır.' Sürprizleri, değişimi, belirsizliği, farklılığı sevmeyen ve direnen, hayatın 'olağan' akışını ve ayın derecesindeki bir rutini canı pahasına koruyan, kendine kapalı ve hatta otistik toplumlar, topluluklar ve gruplarda, bu nezih kişilere sık rastlanır. Hatta başka türlü bir insana pek rastlanamaz. Muntazam insanlar gayet haklı olarak kötülüğe karşı direnirler.

Deli Doktor Frankenstein yarattığı canavarla cebelleşirken, aşağıda ellerinde meşaleler, yabalar ve küreklerle, gidişata artık dur diyen aklıselim sahibi ve iyi yürekli insanlar görülüyor.

Medeni bir ülkede, mesela Kanada'da psikiyatrik tedavi gören birine 'deli' dediğinizde suç işlemiş olursunuz. Ona 'daha az pozitif' davranmak da suç kapsamındadır ve sadece bunun için telefonla

ihbar hatları tesis edilmiştir. Zihinsel sağlığı yerinde olan birinin, kendini böyle olmayanlardan üstün görmesine Sanizm (veya Mentalizm) deniyor ve bu, ayrımcılık suçuna dahil ediliyor ("Artık bu kadarı da delilik!" dersiniz işte bu suçu işlemiş olursunuz.)

**Şeytanı
tarif etmek
imkansızdır
ve eğer
başarabilerseniz,
siz o
olursunuz.**

Sürmenaj başlıklı yazıma konulan davul çalan adam resmine de üzuldüm. Çünkü hem, coşkuyla davul çalmak, bildiğim kadarıyla hastalık belirtisi değildi, hem de sürmenaja maruz kalan, bana çok yakın biriydi.

Dr. Frankenstein, Dr. Hannibal Lecter, Dr. Caligari herhalde, liseden sonra, fethedilmez bir kaleye benzeyen üniversitenin kalın ve devasa kapısından içeri, aile fertleri ve hocaların elbirliğiyle tıpkı koç boynuzu gibi defalarca yallah edilerek toslatılı toslatılı sokulacak ve hatta orada yükselecek kadar sağlam bir kafaya sahip o muntazam insanlardan farklı görünmektedir.

Böyle görünmeniz, zeki ve yaratıcı olduğunuz anlamına gelmiyor. Requiem'i bestelediyseniz kendinize bir çekidüzen verin.

Mozart'ı dinlemeyi severim, ama (hayal bu ya) tanısaydım, onu edepsiz ve antipatik bulabileceğimi zannediyorum. Öte yandan van Gogh'un yeğenime yakınlık duyması beni elbette rahatsız ederdi. Bütün bunların dışında kalanlardan, yani korkunç suçlar işleyenlerden söz etmedim ve etmeyeceğim de. Çünkü şeytanı tarif etmek imkansızdır ve eğer başarabilerseniz, siz o olursunuz. 🌿

NEREDE KALMIŞTIK?

Yarım yüzyıldır İstiklal Caddesi'nde tarihe tanıklık eden Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık binamız, yenilenen mimarisiyle kapılarını açtı. Beyoğlu'nda kültür ve sanata destek olmaya kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Çünkü Yapı Kredi'de kültür ve sanata da hizmette sınır yoktur.

 YapıKredi
Kültür Sanat Yayıncılık

**YAPI
KREDİ
KÜLTÜR
SANAT**

Tabiata baktım. Düşündüm. İçim, yüreğim, ruhum toprağın,
göğün zenginlikleriyle doldu. Onları resmettim.
Resimle düşünmeyi öğrendim. Size de tavsiye ederim.

RESİMLE ÖZGÜRLEŞTİM

RESİMLE DÜŞÜNMEK

Lisede seçmeli dersim resimdi. O günden bugüne çalışmalarımı sürdürdüm. Köylü olduğumdan, hep tabiatın içinde yaşadım. Koyunlar, kuzular, sıpalar, köpekler, kuşlar, böcekler dostlarımdı. Tabiata baktım. Düşündüm. İçim, yüreğim, ruhum toprağın, göğün zenginlikleriyle doldu. Onları resmettim. Resmederken tekrar düşündüm. Resimle düşünmeyi öğrendim. Resimle özgürleştim. Size de tavsiye ederim. Gördüklerinizi, karakalemle de olsa çizin. Kendinizi çok iyi hissedeceksiniz.

MEMLEKETİMİN RESMİNİ YAPIYORUM

Renkler de sevişir, aşkla sarmalanır, çoğalırlar. Ben renklerin aşklı, şenlikli, şölenli hallerini severim.

On iki yıl süren Anadolu yolculuğumda dağlar, ovalar, nehirler, bozkırlar, yaylalar, tarlalar, ekinler, çiçekler, böcekler, köpekler, koyunlar, kuzular, gördüm. Önceleri bunlar tabiatın unsurları idi.

Ama insanlarla konuşup dertleştikçe, evlere misafir olup o sofralara oturdukça ecdadımın hatıralarının, miraslarının, geleneklerinin, kültürünün, türkülerinin bu coğrafyada bir vatan, memleket inşa ettiklerini anladım.

İnsan ile tabiat arasındaki o manevi alışverişi gördüm. Bu yüzden memleketimin resmini yapıyorum.

Tahammül ederek dayanarak olgunlaşacaksın. Var olma anlamını bulacaksın. Tahammülü, dayanma gücü olmayanın, sevginin anlamını bulma gücü de yoktur.

DOKTORLUĞUMUN İLK YILLARINDA

Terk edilmiş bir köy, mahzun toprak bir ev, boynu bükük bir ağaç, hâlâ köyünü bekleyen yaşlı köpek... Sonsuz bozkırın, hüznü, kederli bir akşamüstü yalnızlığı. Doktorluğumun ilk yıllarında bu kederli akşamüstlerini ne büyük acılarla dolu bir hasretle yaşamıştım. Kavruk, yoksul, çaresiz Anadolu insanları... Onların toprak, tarla ekmek olmuş, kara kuru yüzleri... Ve kocaman çileli gözleri... Kavrulmuş toprakta, inatla açan Anadolu'mun çiçekleri... Sabırlı ve vefalı koyunlar... Memleketime meyve ve gölge veren ulu ağaçlar... Ben bunların resmini yapıyorum. Onlar tuvalde canlandıkça ben de onların hatıralarına, tarihlerine, ruhlarına erişiyor, onlara karışıyorum. Sonra hepimiz bir memleket oluyoruz. Ben memleketimin resmini yapıyorum.

AÇLIK KORKUSU

Bozkır toprağıydı babam... Bir çalı, bir ağaç, bir kuş, ekin, yağmur, kar ve

yoksulluktan baştan aşağı. Ve uçsuz bucaksız bir umut. Ekmeğimizi babam...

Anadolu insanının açlık kokusu insanın yüreğini yakar. Ben de yüreğim yanarak babamı izledim. Lokmasından küçücük bir kırıntı sofraya düşse, lokmasını o fark edilmeyecek kadar küçük kırıntının üstüne bastırır, alır, öyle yedi.

DAYANIKLI OLAN, AŞKIN ANLAMINI BULUR

İyi bir arkadaş seçmek, iyi bir arkadaşlık için yeterli değildir. O ilişki beslenmek ister, tazelenmek, güzelleşmek, zenginleşmek ister. İşte o zaman bir anlam kazanır. Bir anlamı olur.

Sevgi, sevdâ aşk için de böyledir. Zahmet ister, güç cesaret ister. Seven, sevdalanan, âşık olan birinin yüreği koca bir maden ocağı gibidir. Cevhere ulaşmak için kafa yoracaksın, ter dökceksin. Yeri geldiğinde acı çekeceksin. Maden işçisi gibi anan ağlayacak, ama iyi olacak, varlığın bir anlam kazanacak.

Çoğu genç, yaşadığımız şu günlük hayatın sıkıntıları, zorlukları, kaygıları karşısında paniğe kapılıyor. Bunlardan kaçıp bir yerlere sığınmak istiyor. Ya da depresyona girip ilaçlardan medet umuyor.

Oysa hayatın zorlukları, sıkıntıları, kaygıları bir gencin olgunlaşması için bir vesiledir.

Tahammül ederek dayanarak olgunlaşacaksın, gelişeceksin. Var olma anlamını bulacaksın.

Tahammülü, dayanma gücü olmayanın, sevginin anlamını bulma gücü de yoktur. ✿

**Özdemir Asaf ve Edip Cansever gibi dostlarım...
Âşık Veysel gibi ozanlarım... Ahmed Arif ve
Nâzım Hikmet gibi kahramanlarım var.**

Yazarımız SİNEM SAL, Türk sinemasının efsane oyuncusu KADİR İNANIR'la konuştu

SEVGİSİZ HELVA BİLE YAPILMAZ!

Sinemada, Türkiyeli erkeği temsil ettiniz...

Bu ülkede yaşayan erkeği iyi gözlemlersen ve onu gerçek kılsan inandırıcı olur karakter... Ve sahiplenilir. Oynayacağınız karakteri samimi ve gerçekçi bir duyguyla anlatacaksınız.

İşçi filmlerinde, hapishane filmlerinde oynadınız. Farklı rollerin üstesinden geldiniz. Sırrınız nedir?

Zengin adam karakterini de ilk ben oynadım ve sevdirdim (Derviş Bey). Filmlerde oynadığınız karakterleri zenginleştirmesiz prototip olursunuz. Ve uzun sürmez yolculuğunuz. Ve kalıcı olamazsınız. Bu çalışma metodu halkın içinde olmaya, ona dokunmaya ve onu çok sevmeye bağlıdır. Bu dünyada hepimizin sevgiye ihtiyacı var. Sevgisiz helva bile yapamazsınız. İki ayrı saksıdaki bitkinizden birine şarkı söyleyerek su verin, diğerine ise sadece su verin. Bakın bakalım hangisi daha çabuk büyüyecek...

Tatar Ramazan'da hak arıyordunuz. Şimdinin Türkiye'sini hukuki açıdan nasıl değerlendiriyorsunuz?

"Ben bu oyunu bozarım" diyebilmek için, önce oynanan oyunun ne olduğunu iyi bilmek gerekiyor. Tatar Ramazan'daki hapishane bir ülkedir ve o zamanki Türkiye'ye çok benzemektedir. Büyük yazarımız Kerim Korcan, yazdığı kahramana beni çok uygun gördü... Hapishanede oynanan pis oyunları Tatar Ramazan bozuyor cesurca. Filmi sansürden zor geçirdik. O zamanki Adana Belediye Başkanı Selahattin Çolak ve Emniyet Müdürü Con Ahmet'in çocukları olmasaydı zor çekerdik. Büyük fedakarlıklarla çekilmiş, Türkiye sinemasının en önemli filmlerinden birisidir ve benim sinematografimin de baş tacı filmlerinden biridir. Gelecek kuşakların da çok seveceği bir film olacaktır.

12 Eylül döneminde sansür vardı. O koşullarda bu nitelikli eserleri nasıl ortaya çıkardınız? Sansür konusunda bugün ne durumdayız sizce?

1970'lerde beri ağır sansür vardı. Heyet 9 kişiden oluşuyordu. Filmin sonunda olumsuz bir şey var ve polis arabası gelip olaya el koymuyorsa ve de devlete tek bir eleştiri getiriyorsanız, film sansür heyeti tarafından reddedilirdi. Filmlerimizin çoğunu Danıştay kararıyla oynatabildik. Şimdi o heyet yok. Sözde sansür de yok. Ama var. Çünkü 'Vali'ye tanınan vesayet duruyor. Eğer vali isterse herhangi bir sanat etkinliğini toplumda huzursuzluk var diye yasaklayabiliyor. 12 Eylül'ü eleştiren 5 tane filmim var: Sen Türkülerini Söyle, Sevgi Çıkmazı, Dikenli Yol, Darbe ve Son Cellat. Hapishane filmlerim de

enteresan: Tatar Ramazan, 72. Koğuş, Karılar Koğuşu ve Son Cellat. Hepsini de gerçek hapishanelerde çekildi.

Son Cellat'ta, pişmanlık duyan kambur bir cellattınız. Bugünün zalimleri sizce pişmanlık duyacak mı?

Bana önce savcı rolü verildi. Ben yarattığım karakterleri çoğaltmak için Kambur'u seçtim. 12 Eylül mezalimini anlatabilmek ve tarihe not düşmek için çok önemliydi. O rolün altından kalkabilmenin zorluğunu biliyordum. Bugünün zalimleri, tarihin bütün zalimlerinin yaşadıklarını yaşayacaklar. Bu kaçınılmaz bir gerçektir. "Nizam terazisi kurulur bir gün / Herkesin ettiği sorulur bir gün."

**Vicdanı,
merhameti,
saygısı olmayandan
gerçek sanatçı
olmaz,
olamaz.**

Hepimiz gerçek aşkı sizlerin filmlerinizle öğrendik. Sizce gerçek aşk nedir?

Hazır aşk yoktur. Aşk sanılan bir duygu vardır. İnsanlar birbirlerine ilişki sonunda bağlanabilirler. Bu bağlilik tutkuya dönüşürse aşk ortaya çıkar. Tarihte örnekler var: Kerem ile Aslı, Leyla ile Mecnun. Ama onları da gören yok.

Röportajlarınızda şiirsel sözler sarf ediyorsunuz. Şiir yazar mısınız?

Şiiri çok severim. Her insan gibi şiir diye karaladığım sözler bütünü var. Edebiyat tarihine adını yazdırmış büyük şairler de var. Özdemir Asaf ve Edip Cansever gibi dostlarım... Âşık Veysel gibi ozanlarım... Ahmed Arif ve Nâzım Hikmet gibi kahramanlarım var.

Beğendiğiniz aktörler kimler?

Dünyadaki bütün drama oyuncularını Marlon Brando'yu taklit eder. Ben de öyle...

Gençlere tavsiyeleriniz neler?

Yaşadığı toplumun sorunlarına karşı duyarlı olmayan, o sorunların ortadan kalkması için verilen mücadelede yeri olmayan sanat yapımcıları... Onları bir kenara koy. Saygın ve sevilir ve kalıcı olmaları için ısrarlı bir barış ve insan hakları savunucusu olmaları gerekiyor. Popüler kültürün sunduğu sanatın anlamsız ve değersiz bir parçası olmaları, gelecekleri adına büyük hüsrana acının karşılığıdır. Vicdanı, merhameti, saygısı olmayandan da gerçek sanatçı olmaz, olamaz...

Romancılardan kimleri beğenirsiniz?

Benim sinematografimde öncü yazarların hikayeleri ve romanları çokça var. Dila Hanım, Necati Cumalı'nındır ve ülkemiz kadınları bu filmi çok sevdi. Biz de fena oynamadık yani...

Cengiz Aytmatov'dan uyarlanan Selvi Boylum Al Yazmalım, filminin senaryosunu ilk okuduğunuz anda ne hissetmiştiniz?

Önce Cengiz Aytmatov'un kitaplarını okursak filmdeki güzelliği daha iyi anlarız. 'Selvi Boylum Al Yazmalım' hikayesi bir Kırgız kamyon şoförünün hikayesidir. Bir filmin tamamını oluşturan, bütün öğeler çok içtenlikle çalışıldı filmde. Her şey tamam ve güzeldi. Sevgi konusunu en iyi işleyen filmlerden birisidir. Zamanla filmin önemi daha da büyüyecek ve dünya aşk filmleri sıralamasında önemli bir yer edinecektir. Evet, sevgi emek demektir ama bizim filme koyduğumuz emek de amma güzeldir yani.

Peki ya Komser Şekspir?

Sinematografimdeki tek polis rolüdür. İyi insan, iyi polis yani... ✱

Kılıçla bir ülkeyi fethedenler, en muzafer hissettikleri anda kendileri çoktan fethedilmiş olabilirler.

KÖTÜLÜĞÜN VE İTAATIN DOĞALLAŞMASI ÜZERİNE

Kadim Pers devlet geleneğini temsil eden Nizamülmülk (1018-1092), Selçuklu sultanlarına Perslerin devlet yönetme sanatlarını benimsetmek için 'Siyasetname' kitabını yazar.

Kitapta yaygın bir casusluk teşkilatı kurulmasının "zaruri" olduğu savunulur. Selçuklu sultanları casus teşkilatı kurarak kendi "kandaşlarını" takip etme fikrini kolayca benimseyemezler. Törelere ters gelir. Hatta, Alpaslan bu teşkilatı lağvetme yoluna gider.

Ama sonuçta kazanan hep devlet olur. Pers devlet geleneği yine baskın çıkar.

O nedenle İbn-i Haldun'dan ilhamla şunu söyleyebiliriz: Kılıçla bir ülkeyi fethedenler, en muzafer hissettikleri anda kendileri çoktan fethedilmiş olabilirler.

SÜRÜDEN AYRILMAK VE HALKTAN KOPMAK

Böylece Selçuklular, kendilerini eşit gören göçebe savaşçıların aralarından bir yiğidi han seçtikleri bir töreden, Nizamülmülk'ün sözleriyle "mülkün ve reayanın sultanın malı olduğu" bir geleneğe geçerler.

Artık sultan ("sulta sahibi") yönettiği kişilerden uzakta ve çok yukarıda konumlandırılır.

Bu yeni gelenekte adalet de eski anlamını yitirir. Eski Türk geleneğinde, hatta İslam'ın ilk çıkış zamanında görülen, adaletin eşitlikle iç içe geçmiş hali unutturulur.

Artık "adalet" herkesin bu keskin hiyerarşideki haddini ve hududunu bilmesidir.

Devletin alanı giderek genişler. Bu türden bir düzenin sürmesi, devlet yöneticilerinin sürü anlamına gelen "reaya"dan uzaklaştırılmasına, hatta iyice yabancılaştırılmasına bağlıdır.

Artık hüküm süren anlayış Sultanizm'dir.

Kandaşlar unutulur ve onları hüküm altına almak için yabancı diyarlardan ordular devşirilir...

GÖRÜNMEZ PADİŞAH

Bu anlattıklarımız bir süre sonra Osmanlı'da da

hâkim gelenek haline gelmiştir. Fatih zamanında Türklere özgü yönetim gelenekleri halen devam ediyordu. Fatih sık sık diğer yöneticilerle beraber halka görünüyordu. Belki de çok fazla "görünüyordu."

Huzura şikayetini bildirmek için gelen birisi, genç Fatih'i işaret ederek, "Bu mudur padişah dediğiniz kişi?" sorusunu sormuştu. İşte bu çok tehlikeli bir soruydu.

Artık "imparatorluk" olmaya meyleden Osmanlı'da padişahlar görünür olmamaya başladı. Fatih ve ondan sonraki padişahları çok az insan görebiliyor, çok az insan onların özel alanlarına girebiliyordu.

Tıpkı Pers geleneğinde olduğu gibi padişahlar çok yüksek tahtlarda oturuyor, böylece erişilemezlik algısı yaratılıyordu.

TİLKİ GİBİ BİR ASLAN

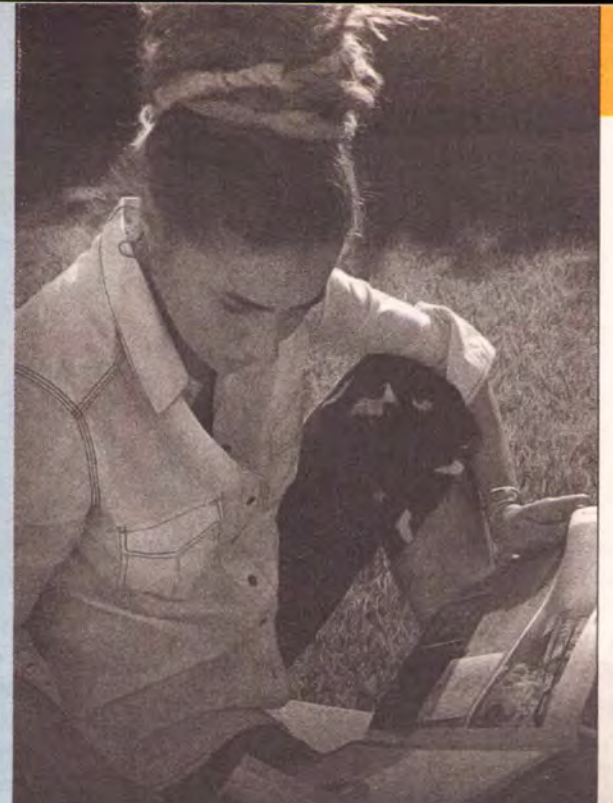
İktidar gizem ister. Ufak tefek bir genci, hatta çocuğu, efsanevi, neredeyse insanüstü özellikleri olan bir deve dönüştürmek, ancak iktidar teknikleriyle veya daha açık söylersek ince yalanlarla mümkündür.

Kanuni'den sonra padişahların yalnız başına yemek yemeleri devlet geleneği haline geldi. Yemek yemek insanı kırılğan yapar, sıradanlaştırır. "Padişah" yani "şahların en büyüğü" olmak demek böyle sıradan ihtiyaçları olmayan veya yemek yerken orasına burasına pekmez bulaşmayan kişi olmak demektir.

Sanırım padişahların daha o zamanlar halka yalan söylemeyi "zaruri gören" danışmanları vardı. Tıpkı Makyavelli gibi.

Makyavelli'nin lider anlayışı da böyledir: "İyi lider sadece aslan gibi değil, tilki gibidir. O bir yönetici-sanatçıdır. Gerekteğinde sanatçılar gibi büyük bir yalancı olabilmelidir" dediğinde, günümüzün danışmanlarını, siyasal iletişimcilerini görür gibi olursunuz...

Kıssadan hisse: Eşitlikten uzaklaşan adaletin özgürlüğü de boğması evrensel bir durumdur. Basit bir doğu-batı "farkı" meselesi değildir... ❀

SILA GENÇOĞLU

DENGE

bu cümleyi yarın

yazamayacağım için

yazıcam

bugün yirmi dört şubat

belli ki sen beni

düzenli ve mutlaka

unutacaksın

dayanabilir miyim buna

kendime çarptım

koca şehirde

neyse ki düşmedim daha

azıcık duvara dayandım

bi dengem var mı

hep mi böyle

varsa da lazım

yoksa da lazım

Gollum, King Kong, Caesar, Kaptan Haddock, Snoke...
Beyaz perdenin en meşhur yaratıklarını canlandıran
İngiliz oyuncu ANDY SERKIS anlatıyor.

İNSAN, MAYMUN, YARATIK... BANA HEPSİ BİR

Hareket yakalama tekniğiyle oyunculuk yapmak, normal oyunculuktan farksız. İkisinde de, karakterin ruhuna bürünmen gerek. İnsan, maymun, goril, yaratık... hepsi bir.

GOLLUM'A ÂŞIK OLDUM!

"Yüzüklerin Efendisi'nde Gollum'u oynayacaksın" dediklerinde çok heyecanlandım. Lisedeyken, Hobbit'i okumuştum. Karakteri gayet iyi hatırlıyordum. Sonra eski kitaplarımı bularak tekrar okudum ve Gollum'a âşık oldum!

AKSIRAN KEDİDEN İLHAM ALDIM

Tiyatro kökenli, geleneksel bir oyuncuyum. Gollum olmanın bir yolunu bulmalıydım. Yalnızca psikolojik değil fiziksel olarak da ona benzemeliydim. Bir gün, kedim, boğazına takılan bir şeyi çıkarmak için aksırıyordu. Yalnızca başını değil tüm bedenini sallıyordu. Onu taklit etmeye çalıştım. Aksıran kedimden, Gollum'luk öğrendim.

**Maymunun
insana benzeyen
tarafı, hayvani
yönüydü.**

HAYVANAT BAHÇELERİNDE KING KONG'U ARADIM!

Bir oyuncu olarak şekil değiştirmeyi çok seviyorum. Kong'u oynayacak olmak çok ilginçti. Çok araştırma yaptım. Farklı bölgelerdeki hayvanat bahçelerine gittim ve dört ayrı gorille çalıştım. Gorillerden üçü erkek biri dişiydi. Kong'a dönüşmeme de en çok o dişi goril yardım etti. Sağ olsun. Çok da kıskançtı. Beni ziyarete gelen eşime su püskürtmüştü!

GOLLUM - KING KONG FARKI

Filmi izleyenlerin beni Kong'a benzeteceklerini düşünmüyordum. Gollum'u oynarken durum farklıydı. Her ne kadar ben daha yakışıklı olsam da (heh heh) benzerim olarak tasarlanmıştı ama Kong bir goril!

CAESAR: ASİ LİDER

Maymunlar Cehennemi senaryosunu okuduğumda Casar'ın inanılmaz bir karakter olduğunu düşünmüştüm. Duygusal yoğunluğu çok yüksekti. O hem bir lider, hem de asiydi.

MAYMUNLAR CEHENNEMİ'NDEKİ ASLAN PARÇASI

En önemli mesele şuydu: Ne kadar insan, ne kadar maymun olacağım? Casar, Frankenstein gibiydi. İnsani davranışları ve gelenekleri öğrenmişti. Çocuksu bir yönü bile vardı. Fakat bir yandan da vahşi bir yırtıcıydı. Belki, onun bu hayvani yönü, asıl insani yönüydü. Caesar'dan etkilendim ve onu sevdim. O aslan parçasını anlamaya ve hakkıyla yansıtmaya çalıştım. 🐾

Düşmanın gözü, doğası gereği, çıplak bedenleri değil parlak zırhları hedef seçer kendisine.

TARKOVSKİ MAVİSİ

Melaike.

Gerçekte
Hz. İbrahim'e gelen
üç melek.

Rus dindarlığının
bilincinde teslis'in
sembolü: Üçlemenin.

İkona geleneğinin
devrimci
hamlelerinden.

Bir 15. yüzyıl duyarlılığı,
mütevazı, ve fakat
kararlı.

Ne istediğini bilen
bir iradenin eseri, ne
anlatmak istediğini
bilen bir iradenin, bu
nedenle de Moskova'da
Galeri Tretyakov'un
en seçkin yapıtlarından.

İstanbul
süslemeciliğinin
naif işçiliğine hakim
o derviş ızdırabını
duymamak ne
mümkün? **Andrei**

Rublev'in ızdırabını? Yitip gitmez bir hüznün
saçar çevresine bu yüzden.

Melaikeye ne de yakışır o mavi!

Lapis Lazuli'nin o hüznü ısıltısı, dikkatli
bakıldığında ancak görülebilecek olan
siyah, beyaz, gri kırkıllarıyla görkemini hiç
kaybetmeyen **Lapis Lazuli**.

Çizgileri boşverin, acemi perspektif
denemelerini de siz asıl renklere bakın! İkona
demek renk demektir çünkü. Renk ve ışık.
İstanbul, bir zamanlar rengin ve ışığın yurduyd.

Bizans biraz da ışık ve renktir. Lütfen ışığını
Bizans'tan, yani İstanbul'dan alan o Venedikli
ustaları hatırlayınız: Tiziano'yu, Tintoretto'yu,
Verones'i.

Bir yanda Venedik rutubeti, öte yanda coşkun
renkleriyle neşeyi de hüznü de birleştiren
İstanbul ışığı.

Göğün, denizin ve gözlerin mavisi; ilk baharda
koynuna kırmızıları da alarak mora çalmaktan
çekinmeyen çiçeklerin mavisi.

Rum usta Theophanes'in ekibinde çalışan bir
sanatçıydı Andrei Rublev.

Bir ressam, bir nakkaş, bir derviş.

Kendisi gibi bir dervişin hayretle açılmış
gözlerinden seyredilmeyi hakkeden bir derviş.

— “Olsun, ben maviyi herkesten
daha iyi görüyorum.”

Ustası Andrei Rublev'in, “Sen her şeyi bildiğini
düşünüyorsun, sana artık bir şey öğretemem”
şeklindeki sitemine işte böyle cevap verir

huysuz çırak Foma.

Yeteneğinin ancak çabayla
yetkinliğe ulaşacağını akıl
edemez. Çabayla, yani alçak
gönüllülükle.

Bir zamanlar bizde “cehl-i
mürekkeb” denirdi bilgisizliğin
böylesine: İki katmanlı bilgisizlik, hem
bilmemek hem bilmediğini bilmemek,
başka deyişle cehalet değil gaflet, yani kişinin
kendinden habersiz olması.

Bilmediğini bilmeyene ne öğretilebilir?
Hiç.

Andrei Rublev (1966), tartışmasız
Tarkovski'nin opus magnumudur.

Bir şaheser, sanata dair bir şah-eser,
sanatın gereksindiği özgürlüğe dair.
Yasaklanır bu yüzden.

Henüz ikinci filmidir; ne **Stalker**, ne **Solaris**,
ne **Nostalgia**, ne **Zerkalo**, ne **Offret**,
tüm eserlerinin zirvesinde **Andrei Rublev**
yer alır.

Tarkovski'nin ufku her yeni adımında yukarılara
yükselmez sanıldığı gibi, aksine adım adım
aşağıya iner. Genişler. Ovaya yayılır.

Tohumun ağaca dönüşmesi gibi büyük
icgörüleri. Ağaç tohumu saklıdır.

— “İnsanlara insan olduklarını daha
çok hatırlatmalıyız” der Tarkovski.

Sanat işbu duyarlılığın bir gerecidir.

Filmleri de insana insan olduğunu daha çok
hatırlatmanın bir aracı.

iyilik asla
yalnızlıktan
hoşlanmaz.

Filmin en önemli
karakterlerinden biri
de İvan Lapikov'un
canlandığı **Kirill**.

Gerçekte Judas'ın
ta kendisi, Yahuda'nın.
Hasedin yiyip bitirdiği
adam.

Miloš Forman'ın ünlü
yapıtı **Amadeus**'un
(1984) baş karakteri
Antonio Salieri'nin
selefi.

Aradaki fark, **Kirill** bir
Rus gibi pişman olur,
itirafı da Rusçadır.

Salieri gibi yetenek
yoksunluğuna dayanamaz
bir türlü. Gücü ve
yeteneği olmadığı için
sonunda bir **hiç** olacağına
inanır. Tanrı'yla başı belaya
girer, adaletinden kuşkuya
düşer çünkü.

Yeteneğe sahip olmak için
önce inanması gerektiğini

bilemez.

Kime? Neye?

Kendi dışında bir noktaya
sadece, dışında ve üstünde.

Andrei Rublev gibi.

O önce dervıştır, sanatın ilk
koşulunun sanatçının özgürlüğü
olduğuna inanır.

Özgür ruhların işidir sanat, tıpkı dervişlik gibi.
Masumdur. Bir bebek kadar.

Bu yüzden kirlendiğini hisseder her defasında.
Her defasında günahlarını.

— “Bir insan sadece
yalnızken mi iyidir?”

Ne münasebet, iyilik asla yalnızlıktan hoşlanmaz,
kalabalığa ihtiyacı vardır: günaha, şehre, çarşıya.
Korunmaya muhtaç görünecek denli saf ve
masum ruhlara, sanıldığı gibi, zırhsız dolaştıkları
için değil, zırha ihtiyaç duymadıkları için kötülük
bir zarar veremez.

Ne zaman korunmaya muhtaç olduklarını
anlarlar ve zırhlarını kuşanırlarsa, işte o zaman
kötülük okları bedenlerine saplanmaya başlar.

Düşmanın gözü, doğası gereği, çıplak bedenleri
değil parlak zırhları hedef seçer kendisine.

Aklı sıra korunanları, sakınanları, arş-ı a'lada
saklananları.

Hal böyleyken, ey talib, nasıl oluyor da
maviyi herkesten daha iyi gördüğünü iddia
edebiliyorsun?

Sen günahı tanımazsın ki! ✱

DEFTERLER

"BİR ÇİFT KANATTI-
NIZ HÜZNÜN RÜZ-
GARLARINDA..."

"DAĞILIP GİTTİ MELEKLERİNİZ,
BEYAZIN ÖTE DAĞLARINDA..."

"AĞLASIN ARKANIZ-
DAN, BİR AĞIZDAN,
TÜM DEHŞETİYLE
KOLERA..."

"TİBİ SEN HARBİ
HAYALET, SAĞLAM
GARİBAN..."

"RUHUNA EL
FATIHA..."

ABİLERİN EN AĞIRI, AĞIR ABİLERİN EN
GÜZELİ METİN KAÇAN'IN AĞIR ROMAN'IN
FİLM VERSİYONU İÇİN YAZDIĞI BİR ŞİİRDİR
BU. ZATEN AĞIR ROMAN'IN TAMAMI
ŞİİRDİR, ORASI AMENTÜ.

YILLAR ÖNCE OT'UN İLK
SAYISINI HAZIRLARKEN
DERGİNİN İLK SAYFASI İÇİN
BİR METİN KAÇAN İLLÜ-
STRASYONU ÇİZMİŞTİM. YANI
OT DERGİSİ'NİN TARİHİ
OLARAK İLK SAYFASI BİR
METİN KAÇAN YAZISIDIR.

ŞİMDİ YUVAYA DÖNDÜKTEN SONRA
ÇİZDİĞİM İLK HİKAYEYE DE BİR METİN
KAÇAN ALINTISIYLA BAŞLAMAK MÜNA-
SİP OLUR KANAATİNDEYİM. ONDAN
BAHSETMEK İÇİN METİN ABİ'NİN ÖLÜM
YILDÖNÜMÜNE KADAR BEKLEMELİK
İSTEMEDİM ÇÜNKÜ 'ZAMAN, MEKAN,
MADDE VE MANA' RAHMETLİNİN
OYUNCAKLARIYDI, İSTEDİĞİ VAKİT
KIRIP DÖKTÜĞÜ.

"ZAMANI KİM
OKŞAYABİLİR Kİ"
DİYEREK TAKVİMLERDE
TAHRİBAT YAPAN
ADAMIN ARKASINDAN
KRONOLOJİ YAPMAK
BİZE DÜŞMEZ.

HARAKİRİ DERGİSİ'Nİ BİRLİKTE
ÇIKARMIŞTIK. İLK SAYI ÇIKTIKTAN
SONRA ARAMIZDA BİR KUTLAMA
YAPALIM İSTEDİK. LEMAN KAFE'DE,
ÜST KATTA TOPLANDIK. BAKTIM
METİN ABİ İKİDE BİR
KAYBOLUYOR...

RAHMETLİ PARTİNİN RUHU
VE DE BÖBREĞİ OLDUĞUNDAN,
ORTADAN KAYBOLDUĞU VAKİT
ANLARIN TİLSİMİ DA PEŞİNDEN
GİDİYOR. KOŞUP DERGİNİN
BULUNDUĞU ÜST KATA ÇIKIYO-
RUM, KOLUNDAN TUTUP AŞAĞI
İNDİRİYORUM HER ARAZİ
OLUŞUNDA.

ARTIK YA 3, YA 4.
SEFERDİ, ÜST KATTA
ELLERİMİ İSYAN
BAYRAĞI KIVAMINDA
2 YANA AÇTIM.

HADİ BE METİN ABİ,
2 DAKİKA AŞAĞIDA
PARTİDESİN, 15 DAKİKA
BURADASIN. KOLPADAN
PARTİYE TAKILI-
YORSUN.

DOLU SİGARASINDAN
BİR NEFES ALDI VE ECNEBİLERİN
'COOL' DİYE TABİR ETTİĞİ VE İNSANIN
EN OLMAK İSTEYİP DE HEP ETRAFINDAN
DOLAŞMAKLA YETİNDİĞİ
HAL İÇİNDE KONUŞTU.

BİLİYORSUN,
KOLPACILIK MÜESSE-
SİNİ BEN KURDUM.
YANIMDA 2 ARKADA-
ŞIM DAHA VARDI.

KOLPACILIK NEDİR
PERKER'İM?

NEDİR
ABİ?

KOLPA, KOLPACININ VOLİYİ
VURABİLMEK İÇİN HEDEFE KİLİT-
LENMESİ, HEDEFTeki VOLİYE EN
YAKIN 1 MİLMETREYE KADAR
YAKLAŞABİLMESİ VE BUNA
RAĞMEN VOLİYİ ASLA VURAMA-
MASI HALİDİR. ANCAK BU SÜREÇ
İÇERİSİNDE KOLPACILARIN EĞ-
LENMEDİKLERİ VAKİ DEĞİLDİR.

"MADDE Mİ AĞIRDIR,
MANA Mİ?" DERDİ
METİN KAÇAN.
BENCE ROMAN
MADDEDİR, MANA
AĞIRDIR.

BU GEÇTİĞİMİZ YAZ, FAZİL
HÜSNÜ DAĞLARCA'NIN DEDİĞİ GİBİ "NE SICAK
VÜCUTLAR GİTTİ. TOPRAĞI
ISITMAK İÇİN." ÖNCE BENİM
DE USTAM OLAN GALİP
TEKİN'İ KAYBETTİK.

SİZE ŞU DEFTERE
NOT ALDIĞIM BİR GALİP
TEKİN HİKAYESİNİ NAKLET-
MEK İSTERİM ŞİMDİ.

1990 YILINDA GİRGİR
DERGİSİ AVNİ OLDUKTAN
SONRAYDI. FİRT DA FİRFİR
OLMUŞTU. AYNI KADRO
BİR DE DİĞİL DERGİSİ'Nİ
ÇIKARIYORDUK.

'SARI MİZAH
DERGİLERİNİN' İNS-
TAGRAM KADAR RE-
VAÇTA OLDUĞU ZAM-
ANLAR... DERGİLE-
RİN PİYASAYA ÇIKTIĞI
GÜN BÜTÜN KENTİN
SAPSARI OLDUĞU ZAM-
ANLAR. ÇOK ÇÖ-
MEZDİK, ÇOK ÇIRAK-
TIK VE DERGİDEKİ
ABİLERİMİZ BOY
AYNASI VAZİFESİ GÖ-
RÜYORDU. BİZ ANCAK
ONLARA BAKTIKÇA
GELECEKTE NE OLA-
BİLME İHTİMALİMİZİ
GÖRÜYORDUK. BEN
ŞAHSEN EN ÇOK GALİP
ABİYE BAKIYOR-
DUM. AMA BİR BEBE-
ĞİN BİR BİNAYA BAK-
MASI GİBİ, YUKARIDAN
AŞAĞI, SOLDAN SAĞA
BAKARSAM TAM GÖ-
REBİLİYORDUM.

AVNİ, DİĞİL VE FİRFİR ARTIK GÜ-NAYDIN'DAN AYRI-LIP, SABAH GAZE-TESİNİN BÜNYESİN-DE ÇIKTIĞI İÇİN BİZE DE GAZETENİN MERKEZİNİN BULUN-DUĞU MECİDİKÖY'DE BİR YER TAHSİS ETMİŞLERDİ. GALİP ABİ VE SAYFA SEK-RETERİMİZ AYDIN ŞAHİN, BİR YILBAŞI ÖNCESİ DİĞİL'İN O HAFTAKİ KAPAĞINDA HANGİ RENKLERİN KULLANILACAĞI HU-SUSUNDA KONUŞU-YORLARDI. HER ZAMAN METAL REN-ĞİNDE OLAN MECİDİ-YEKÖY'E KAR YAĞIYORDU.

ŞURASI SARI, ŞURASI MAVİ...

HAKİKATTE İSTANBUL'UN TAMAMINA KAR YAĞIYORDU AMA İSTANBUL'DA BİR TEK MECİDİYEKÖY'DE KAR TUTMAZ. O YÜZDEN İSTANBUL'DA KAR VARDI, MECİDİYEKÖY'E SADECE YAĞIYORDU.

ŞU ADAMIN CEKETİ DE YARA-TIK YEŞİLİ.

TAMAMDİR.

GALİP ABİ RENK SKALASINDA MEVCUT OLMAYAN 'YARATIK YEŞİL'İNİ ZİKREDENCE KAFAYI KALDIRIP BAKTIM. O SIRADA GALİP ABİ ODADAN ÇIKTI. AYDIN ŞAHİN ZERRE ŞAŞKINLIK İBARESİ GÖSTERME-YEREK KAĞITLARI TOPLARKEN SORDUM.

AYDIN ABİ, YARATIK YEŞİLİ NEDİR?

BİLDİĞİN YEŞİL.

YEŞİL Mİ DAHA AĞIR, YARATIK YEŞİLİ Mİ? BENCE, GALİP ABİ GİT-TİĞİNDEN BERİ BÜTÜN RENKLER AĞIR.

USTAMI KAYBETTİKTEN 6 GÜN SONRA, BU SEFER MASASINI TEKKE GİBİ GÖRDÜĞÜM OKAY GÖNENSİN'İ KAYBETTİK. ÇOK İSYAN EDESİM GELDİ, AMA FAZLA CAZ ETMEDİK O TABUTUN DA ALTINA GİRDİK.

GALİP ABİ'NİN CENAZESİNDE ÇOK AĞLADIM, OKAY ABİ'NİNKİNDE HİÇ AĞLAYAMADIM. O YÜZDEN BELKİ DE 2 AYDIR 2-3 GÜNDE BİR RÜYAMA GİRİYOR. AYNI RÜYA İÇİNDE BİR SAKALLI OLLUYOR, BİR SAKALSIZ.

BEN NEW YORK'TA YAŞARKEN OKAY ABİ'NİN RAKI SOFRASI HEY RÜYAMA GİRERDİ. İSTANBUL'A GELİR GELMEZ ONUN MASASINA KOŞARDIM. BİR YAZ GÜNÜ YİNE YAKUP'TAKİ MASASINDAYIZ, 'TİKIR TIKIR' BİR SES DUYDUK. BAKTIK GÜNDÜZ VASSAF ELİNDE TEKER-LEKLİ VALİZİNİ ÇEKEREK ASMALI MESCİD'DEN YUKARI ÇIKIYOR. YA-NIMIZA GELDİ, HEMEN BİR SAN-DALYE ÇEKİP MASAYA OTURDU.

OKAY ABİ'NİN MASASI TEKKE GİBİYDİ DEMEMİN NEDENİ, 4 KİŞİLİK O MASAYA HER YENİ GELENİN SİĞABİLMESİDİR. TEKKE-LERDE NASIL Kİ BİR TAS PILAVI HERKES KAŞIKLAR DA BİTİREMEZ. AYNI SEBEPTEN. O 4 KİŞİLİK MASA HER GELENE YETERDİ.

GÜNDÜZ ABİ GELDİ MASAYA OTURDU. HEMEN RAKISINDAN BİR YUDUM ALDI VE TÜRKLERİN 'AĞIR' DİYE TABİR ETTİĞİ VE HER ENTE-LEKTÜELİN OLMAK İSTEYİP DE HEY ETRAFINDA DOLAŞMAKLA YETİNDİĞİ HÂL İÇİNDE KONUŞTU:

ŞİMDİ BOSTON'DAN GELİYORUM, UÇAK-TAN İNER İNMEZ KOSTUM, EVE GİT-MEDEN BURAYA GELDİM.

YILLAR SONRA GÜNDÜZ ABİ BANA HATIRLATTI. O GECE ONA BİR PEÇETE ÜZERİNE SİYAH BİR KARGA ÇİZMİŞİM. BU HADİSEDEN 10 YIL SONRA KARAKARGA YAYINEVİ'Nİ KUR-DUK. BEN O ÇİZİMİ YAPTIĞIMI DAHI HATIRLAMİYORUM O ZAMAN. ŞİMDİKİ ZAMAN: GÜNDÜZ VASSAF'IN KİTAPLARINI YAYIMLI-YORUZ KARAKARGA'DAN.

TAKVİMLER GERİ, SAATLER İLERİ GİDER. GELECEK ZAMAN PUSLU, ŞİMDİKİ ZAMAN KAYGAN, GEÇMİŞ ZAMAN AĞIR. AMA 'ZAMANI KİM OK-ŞAYABİLİR Kİ?'

BAK ŞU DEFTERE YAZMIŞIM, WOODY ALLEN DEMİŞ Kİ "BEN ÖLÜMSÜZLÜĞE ESERLERİMİLE DEĞİL, ÖLMİYEREK ULAŞMAK İSTERİM."

METİN KAÇAN, GALİP TEKİN VE OKAY GÖNENSİN SERT ADAM-LARDI. ÖLÜMLERİ ERKEK ÖLÜ-MÜYDÜ. YAŞARKEN DEFALARCA ÖLDÜLER AMA ÖLDÜKTEN SONRA ÖLÜMSÜZ OLDULAR.

"SAVRULURKEN RACONUN KIRMIZI PELERİNİ O ZARIF ÖFKEYE..."

"ZAMAN Kİ SANA HASTA OLMUŞ, İNCELİKLİ HAYTA-SIN..."

"NÜKSEDER-KEN RAKSINA MAHALLENİN MA-ŞALLAHI, EYVAL-LAHI..."

"GÜZELLEŞ BE ÖĞLÜM, ŞİMDİLİK ÖLÜMÜNE KADAR HAYATTASIN..."

"ŞİMDİLİK ÖLÜMÜNE KADAR HAYATTASIN."

Son

Kemal Sunal'a gülen birisi, nasıl olur da aynı zamanda Polat Alemdar'a bayılır ve Recep İvedik ekrana çıksın diye delirir? İnsan, bu akıl almaz çelişki yumağına yakından bakınca, şaşırmadan duramıyor.

MİZAH

“Eskiden idamlar sabaha karşı yapılmış. Belli bir süre sonra idam yaklaştığında tüm dükkânlar açılmaya, esnaf satış yapmak için bağırıp çağırmaya başlamış. Bunun üzerine aileler de o saatte sokağa çıkmaya başlamış ve idam vakitleri panayır havasına bürünmüştü. Sonuçta ölen bir adama bakarak gülen bir halk görüntüsü oluşmuş. Ben de çöken eğitim sistemini anlattım. Hepimiz ölen bu sisteme bakarak güldük.”

Rıfat Ilgaz, 'Hababam Sınıfı' adlı eserinin toplum tarafından neden bu denli tutulduğuna ve komik bulunduğuna ilişkin bir soruyu böyle yanıtlamıştı.

İntihar etmek üzere dama çıkmış olana büyük bir coşku ve neşeyle “atla, atla” diye tezahüratta bulunmak; stadyumlarda hakeme koro halinde küfür ederken, eşsiz bir keyfin seline kapılmak; bırakın dostu olup olmamayı, düşenin suratına karşı kahkahalar atmak bize mahsus. Cinayet mahallinde kurbanıyla selfie çekip helallik istemek, trafik kazalarında cankurtaranların geçişini engelleyerek cep telefonu ile Periscope yayınına geçmek, katilin eline bayrak tutuşturup aile fotoğrafı çekirmek, işini geri isteyen susturmak için hapse tıkmak, cenazeleri gömüldüğü yerden zorla çıkarmak ve ancak bunlar sayesinde yüzü gülüp tatmin sağlamak... Tüm bunlar ise hayatımıza sonradan dâhil oldu.

Üstelik hayatımıza dair acılı kıssalardan komik hisseler çıkarma konusunda bizimle kimse yarışamaz. Belli ki İnek Şaban, Gündük Necmi, Damat Ferit, Kel Mahmut, Hafize Ana'nın hâlâ ilgi görmesi, Hababam Sınıfı filmlerinin ekranlarda bugün bile reyting rekorları kırması boşuna değil. Ve kötülerin cirit attığı Kurtlar Vadisi'ne duyulan sempatinin hiçbir zaman azalmaması ya da “Adam sandık ayı, geldi kirletti halıyı” sözünün Türk sinemasındaki cisimleşmiş hali olan Recep İvedik'in gördüğü kitlesel alaka da... İnsan, bu akıl almaz çelişki yumağına yakından bakınca, şaşırmadan duramıyor: Kemal Sunal'a gülen birisi, nasıl olur da aynı zamanda Polat Alemdar'a bayılır ve Recep İvedik ekrana çıksın diye delirir?

AĞLANACAK HALİMİZ

“Güleriz ağlanacak halimize” deyişi, her derde deva aspirin misali, kullanılmaya hazır vaziyette 7/24 nöbette. Ve geçirdiğimiz her sene bir öncekini aratırken, yüzümüzden asla eksilmeyen aptal sırtımanın esbab-ı mucibesini çözebilene ise aşk olsun.

Evet, eskiden çok gülerdik. Süleyman Demirel, çocukluğumuzun ve gençliğimizin değişmeyen komik figürlerinden biriydi mesela. “Benim işçim, benim çiftçim, benim memurum, benim emeklim, dul ve yetimim” diye başlayan belagati asla unutulmaz. Buna mukabil, rahmetlinin ne işçiye, ne memura, ne emekliye, ne çiftçiye, ne de dul ve yetime hayrı dokundu. O her daim zenginlerin safındaydı. Kendisine “Çoban Sülü” denilmesinden hoşlanırdı ama asıl “Morrison” lakabı o bedene çok yakışmıştı. En çok karikatürü çizilen, hakkında en fazla fıkra üretilen siyasetçilerin de başındaydı. Hoşlanmasa bile hakkında söylenen hakarete varan sözlerle, çizilen karikatürlere aldırış etmezmiş gibi

görünürdü. Çünkü Demirel, mizahın halkın direnme metotlarından birisi olduğunu bilirdi. Mizahla yürüyen direnç yok edilirse, bunun acısının bir yerlerden mutlaka çıkacağından da haberdardı. O sayededir ki, bu ülkenin bazen ‘barajlar kralı’, bazen ‘bir bilen’i, bazen de ‘baba’sı sıfatıyla uzun yıllar iktidarda kalmayı başardı.

“Bulun 226’yı devirin iktidarı” sözü onunla anıldı ve o kimilerince demokrat sanıldı. O nedenledir ki, Demirel’in şapkasını alıp kaçtığı zamanlar, “ara rejim” diye adlandırıldı. 12 Mart, 12 Eylül darbeleri sırasında yaşananların adayıydı bu. ‘Ara rejim’ler elbette ki parlamentonun ya manasız bir toplantı salonuna dönüşmesine ya da kapısına kilit vurulmasına sebep oluyordu. Sokaktaki insan ise ‘ara rejim’lerde daha büyük kayıplara uğruyordu. Normal koşullarda insanlar, ağlanacak hallerine gülme hakkına sahipken, ‘ara rejim’ler ne yapıp edip yüzlerdeki gülümsemeyi de yok ediyordu.

O yüzden Evren’in ardından Turgut Özal gelince herkes rahat bir nefes aldı ve cuntanın iktidardan düşürüldüğünü sandı. Meyveye, sebzeye zam geldiğinde, kiralar arttığında, ulaşım ücretleri iki katına çıktığında, memur maaşları yerinde saydığında, yeniden eğlenmeye başladı insanlar ki; işte bu, Türk tipi demokrasinin ta kendisiydi.

ESPRIYE KONULAN YASAK

Sonra gün geldi espri yapmak yasaklandı. Nasıl mı? Espri yapanın üzerine polisi, savcıyı, hâkimi salarak. Espri yapanı cezalandırarak; linç edilmekten kurtulduysa, hapse atarak. Hakkında dava açılan, tutuklanan herkes üzerinden ibretler üreterek. Bu ibretten alınması gereken dersi, salgın bir hastalık gibi toplumun damarlarına zerk ederek...

Espri yasaklanınca, gülmek de zorlaştı. Her tarafa dağılmış muhbir ağından çekindi millet ve kahkahanın gücü azaldı. Mizah dergilerinin tirajları düştü. Dergiler, birer birer kapandı. Yerli yersiz ağlayan ve muhtemelen o nedenle yüzlerdeki aydınlık gülüşleri feci şekilde kıskanan ünlü bir Türk büyüğü, “Kadınla iffetli olacak. Mahrem namahrem bilecek. Herkesin içerisinde kahkaha atmayacak, bütün hareketlerinde cazibedar olmayacak” dedi ve kadına gülmeyi yasak etti. Bir başka Türk büyüğünün şu sözleri ise kadına biçilen rolü pekiştirmek içindi: “Kadın ile erkeği eşit konuma getiremezsiniz çünkü o fitrata terstir.”

Kadının, erkeğin birkaç adım gerisinden yürüdüğü, kahkahasını boğazına gömdüğü bir yerde, erkeğe de gülmenin haram

olacağını biliyorlardı. Bilemedikleri, yaşadıkları acılara, espriyle, mizahla, kahkahayla direnme yeteneğini kaybetmiş bir toplumun nelere gebe olduğuydu.

GÜLÜNECEK HALİMİZ

Esprinin ve eleştirinin yasaklanması yüzünden, gözümüzün önünde cereyan etmiş olayların, algı yöneticilerinin eliyle şekillenmesi; hatta önümüzde bu yeni formuyla itelenmesi çok daha kolaylaştı. Çünkü gerçek dışılık üzerine inşa edilmiş olan böylesi bir tabloya uyum göstermek için ya aklını yitirmiş ya suratının rabbi yessiri silinmiş ya da tamamen uyuşturulmuş olunmalı. Üstelik yaşanan gerçeklikten yola çıkılarak yeniden üretilen bu sürreal hikâyeleri şatafatlı bir inanç gösterisiyle, ballandırarak, her defasında başka yalanlarla destekleyerek ortaya salmalarından olsa gerek, aklına mukayyet olmuş az sayıdaki fani bile şaşkınlık içinde oradan oraya savrulup debelenmekte.

Öyle olmasaydı elinde fırıncı küreğiyle F-16 kovalayanların, helikopterleri taşla düşürmeye kalkanların, egzozuna fanila tıkararak tankları durduranların kahramanlık menkıbelerini sükunetle dinlemez, önümüze koydukları saçmalık yığınından seçmeler yapar, çoktan fıkralarını bile yazardık. Öyle olmasaydı gazeteciden, işini geri isteyen, akademisyenden terörist çıkaran OHAL'e 'OHA' demeyi becerirdik.

Belki bugün, idam sehparlarının kurulduğu panayırda toplanıp boğazında ip, havada sallananların arkasından gülmüyoruz ama beşeri durumumuz en az o zamanlardaki kadar sefil. Yıkılmış şehirler, sokaklarda çürüyen cesetler göz hizamızda. Hayatlar, Victor Hugo'nun “Açlık, halkı pençesinde sıkıştırırken, siz bu umutsuz sefaletin üzerinde ölçsüz bir ziyafet kurun” sözü kadar acımasız. Ama muktedire sorsanız, her şeyiyle toz pembe olan bir memlekette, İsveçli, Norveçli ya da Danimarkalı gibi yaşamaktadır halkımız. O yüzden inkâr etmenin faydası yok. Bu gülünç ama güldürmeyen halimizi adıyla çağıralım: Biz, toplumca dumur olduk ve dalga geçmeyi unuttuk...

Özal gibi peş peşe zam yapan bir lidere ‘zampiyon’ diyemiyorsak, Morrison Süleyman’ı adıyla çağırıp binaenaleyh taklidini yapamıyorsak, sahnedeki sanatçıdan Zeki Müren’in ‘Biz Ayrılamayız’ adlı şarkısını ‘sabile’ diye isteyen başbakanı tiye alamıyorsak... Ve dahi gençlerin kanına giren o gaddar diktatöre “Mustafa Kâmil Zortı” lakabını takıp maymun edemiyorsak eğer; belli ki ışığımız sönmüştür ve o halde kahrolsun bazı şeyler... ✿

ERTUĞRUL MAVİOĞLU

Gilgamiş Destanı'nda karakterlerin psikolojisi bize öyle yakın, öyle anlaşılır ki, insan sanki hiç değişmemiş!

İNSANLIĞIN İLK ROMANI BİZE NE ANLATIR?

Çeviri Konuşmalar (@ckonusmalar) adlı hesabın yayınladığı bir Gilgamiş Destanı konferansını izleyince gördüm ki Gilgamiş'a epeyce Fransızmışım. Aynı durumda olan birçok kişiye muhtemelen çünkü okulda sıkıcı bir ders konusu olarak karşımıza çıkan bu eseri ne biz ne de bize anlatanlar bu şekilde "okudu". Bu sebeptendir ki notlarımı paylaşmak isterim. 2002-2004 yılları arasında Fransa Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapmış olan akademisyen yazar Luc Ferry anlatıyor...

İNCİL'İN VE YUNAN MİTOLOJİSİ'NİN KAYNAĞI

İnsanlık tarihinde yazılmış ilk kitap, ilk roman, ilk metin. Dünyada milyarlarca insan tarafından biliniyor. İslam-Arap dünyasında, İran'da, Batı'da Homeros'un Odysseia'sının bilindiği kadar biliniyor. MÖ 18.yy'da (Odysseia'den on yüzyıl önce) Sümer dilinde yazıldı. Yazıyı Sümerler icat etti malum. İki yüzyıl sonra da Akad dilinde yazıldı. Bu iki dil birbirine uzak olmasına rağmen bir ortak noktaları var: İkisi de çivi ile yazılıyorlar. Kil tabletlere.

Gilgamiş, gerçekten yaşamış bir insan. Mezopotamya'daki Uruk devletinin kralı. Bugünkü Irak dolaylarında (MÖ 2600-2500) çok büyük bir kral. Destan tabii ki bir efsaneye dayanıyor. Yazarı bilinmiyor ve bu bir aşk romanı. Aşkın ve ölümün destanı.

Gilgamiş Destanı'nın hem İncil üzerinde hem de Yunan Mitolojisi üzerinde büyük bir etkisi oldu. Örneğin Nuh'un Gemisi tüm detaylarıyla mevcut burada. İncil bu hikayeyi tamamen buradan almış, aynı tufan miti Yunan Mitolojisi'nde de var. Hepsinin ana kaynağı Gilgamiş.

BİR ÖLÜMSÜZLÜK ARAYIŞI

Bu bir aşk ve ölüm hikayesi demiştik. Gilgamiş ve onun alter egosu Enkidu arasındaki delice dostluk (aşk). İkisinden biri ölecek. Ölecek olan Enkidu. Gilgamiş bundan sonra kendini asla toparlayamayacak ve büyük bir umutsuzluğa düşecek. Aşk ile ölüm arasındaki çelişkiyi keşfedecek: Ölümün gaddarlığı, bizi aşktan alıkoyduğu ve ayrılığın dayanılmazlığı... Bir ölümsüzlük yolculuğuna çıkacak. Felsefi bir arayış. Gilgamiş ölümsüzlüğü bulamayacak ve ölümün insanlık durumunun bir parçası olduğunu anlayarak geri dönecek.

Destanda dört etap var, yani hikayenin trajedilerdeki gibi dört perde olduğunu söyleyebiliriz. Ve karakterlerin

psikolojisi bize öyle yakın, öyle anlaşılır ki, insan sanki hiç değişmemiş!

Luc Ferry bu noktada başa dönüp hikayeyi uzun uzun, güzel güzel anlatıyor ve metinden örnekler okuyor, ancak onları tapelemek için burada yerimiz yok. Dolayısıyla ben önceki paragrafta verdiğim özetle yetinip direkt final yorumuna ve en çarpıcı bulduğum son bölüme bağlanıyorum (videoyu mutlaka izlemenizi tavsiye ederek):

ÖLÜMLÜLÜĞÜN KABULÜ VE LÂİK MANEVİYATÇILIK

Finalde ne bilgece sözler vardır, ne Gilgamiş'in bundan sonra öğrendikleriyle ne yapacağı, ne de dini bir teselli. Hiçbir ahlaki ders vermez bize bu hikaye. Fikir şudur; insanlar ölümlülüğe dair durumları kabul etmelidir. Tamamıyla öncül, lâik bir maneviyatçılıkla karşı karşıyayızdır bu finalde.

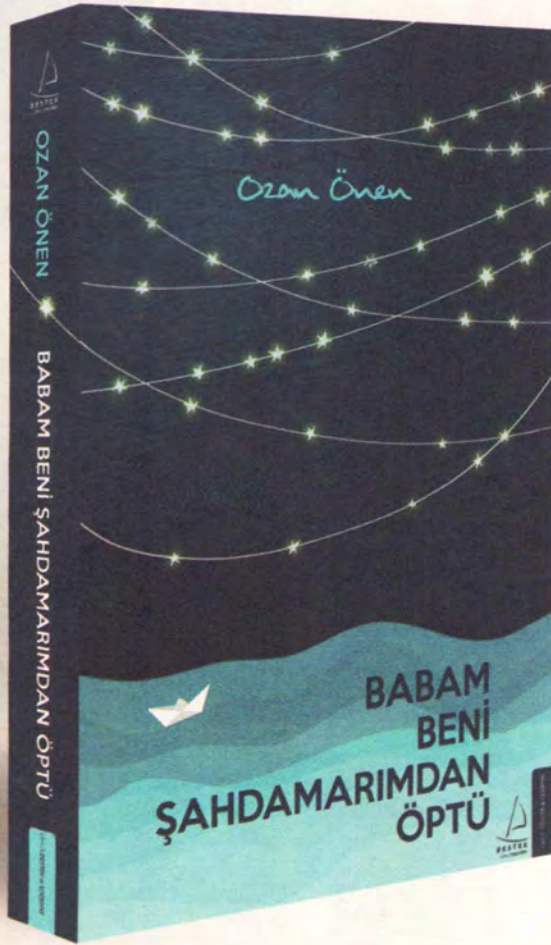
Ölümlülüğün tek tesellisi; kadın ve medeniyet sayesinde iyi bir hayat yaşamış olarak ölmektir bu hikayede.

Şu bölümü ise sona sakladım, diyor Ferry: Gilgamiş'in alter egosu Enkidu dünyaya ilk indiğinde kılı, çıplak, konuşma bilmeyen, peşine düştüğü hayvanları çiğ çiğ yutan, göle ağzını dayayıp su içen vahşi bir haldedir. Bir avcı onu görür ve koşa koşa saraya gidip Gilgamiş'a haber verir. Gilgamiş hareminden bir kadın seçer -adı Yosma'dır ve mesleği tahmin edilebilir- onu Enkidu'ya gönderir. Kadın vahşi Enkidu'dan korkmaz, ona ne yapacağını iyi biliyordur. Enkidu kadına sıırsıklam âşık olur. Kadın yedi gün Enkidu'yla yatar ve onun üzerindeki gücünü onu medenileştirmek için kullanır. Onu yıkar, tıraş eder, pişmiş yiyecekleri yemek araç gereci kullanarak yemesini ve konuşmayı öğretir. Enkidu bunlardan sonra Gilgamiş'la karşılaşır ve onunla o büyük kavga sonrasında eşsiz bir dostluk (aşk) yaşar. Rüyasında öleceğini anladığında ise Yosma'ya lanet eder. O olmasaydı medenileşmeyeceğini, insanlaşmayacağını ve ölüm korkusu duymayacağını düşünerek en kötü lanetleri okur. Tanrılar ise buna müdahale eder, Yosma (fahişe) sayesinde ölümden önce iyi bir hayat yaşadığını söylerler. Bunun üzerine Enkidu yatıştır ve Yosma'ya lanet okumayı bırakıp ona dua eder.

Ölümlülüğün tek tesellisi; kadın ve medeniyet sayesinde iyi bir hayat yaşamış olarak ölmektir bu hikayede. Dünyada yapmamız gereken budur. 🌸

YALNIZ DEĞİLSİNİZ, DESTEK VAR!
yayınları

DESTEK
MEDYA
GRUBU

Tekneleri ve yıldızları memleketi olarak görenler, ıssız yerlerde kendisi için evren olanlar, beklentisiz ve vaatsiz sevenler, yargılamadan-yadırgamadan dinleyenler, “Seni seviyorum” a karşılık “Ben de seni” demek istemeyip alternatif “Ben de seni” ler üretenler...

Islak iskele kokusunu sevmeler,
bir şeyler,
bir şeyler...

Ozan Önen
BABAM BENİ ŞAHDAMARIMDAN ÖPTÜ

Türk edebiyatçılarının çarpıcı hayatlarını roman tadında okuyacağınız eserler...

Bir “Halikarnas Balıkçısı” romanı

Tutkulu bir aşk ve bir cinayet...
Halikarnas Balıkçısı ve mensubu
olduğu Şakir Paşa ailesinin
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e
uzayan şaşırtıcı hikâyesi...

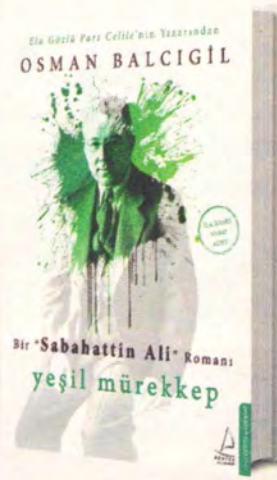
Sevim Kahraman
KARANLIK VE MAVİ

Bir “Celile” Romanı

O, Nâzım Hikmet'in annesi,
Osmanlı'nın ilk kadın nü ressamı
ve Yahya Kemal'in sevgilisiydi...

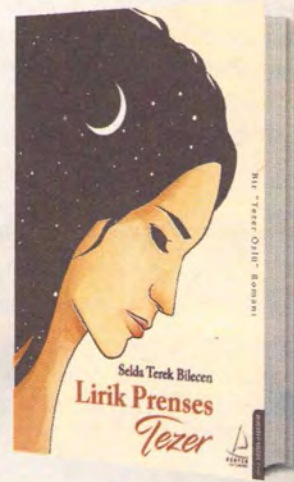
Osman Balcigil
ELA GÖZLÜ PARS CELİLE

Bir “Sabahattin Ali” Romanı

Ondan insanca davranmasını
beklediğimize göre,
nankör biz miyiz?

Osman Balcigil
YEŞİL MÜREKKEP

Bir “Tezer Özlü” Romanı

“Bir yüksekliğin, bir başıma olduğum
bir yüksekliğin en ucundayım.
İnemiyorum. Yaşayamıyorum.
Ölemiyorum...”

Selda Terek Bilecen
LİRİK PRENSES TEZER

www.destekyayinlari.com

DESTEK
Yayınları

www.destekyayinlari.com

f facebook.com/DestekYayinevi

t twitter.com/destekyayinlari

i instagram.com/destekyayinlari

SELÇUK ALTUN

Ara sıra Gesualdo Bufalino'nun fısıltısını duyar gibi olurum:
"Ah ne hüzünlü günlerdi onlar, yaşamımın en mutlu günleri."

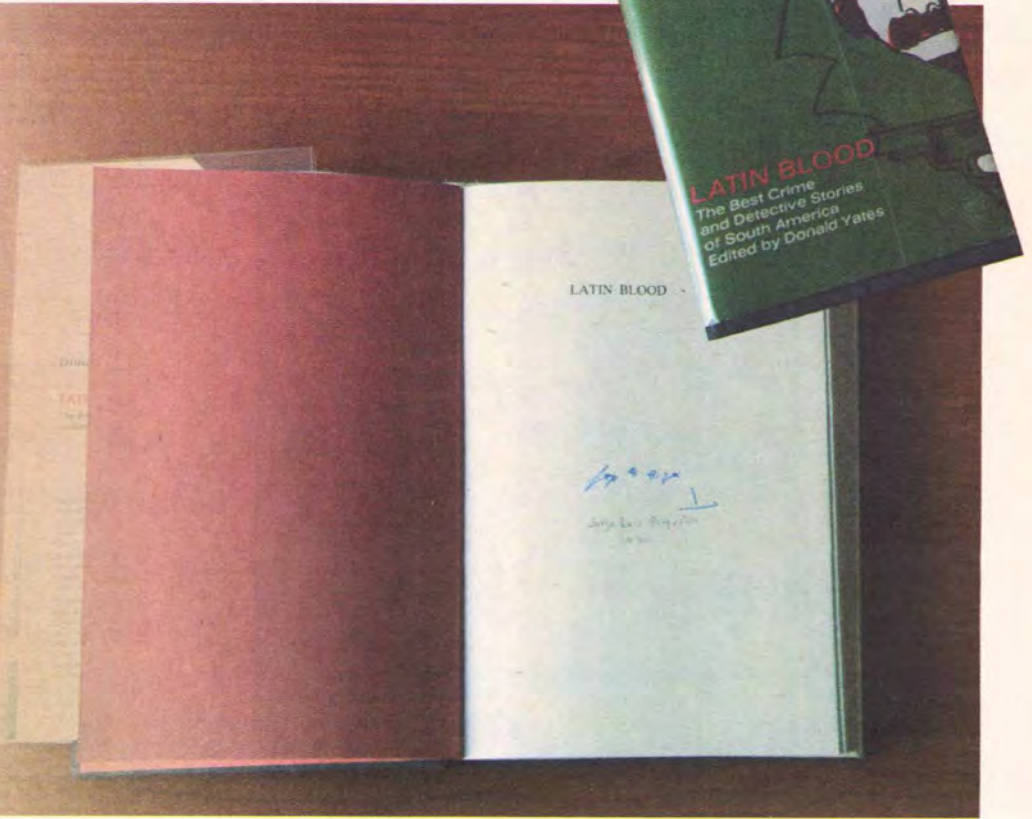
HEM DE BORGES'TEN İMZALI BİR KİTAP

Büyülü gerçekçilik akımının öncüsü, küresel yazar ve çevirmen Jorge L. Borges (1899-1986), irsi bir hastalık yüzünden 56. yaşında kör oldu. 1955'te Arjantin Ulusal Kütüphane Müdürü olduğunda, "Bana aynı zamanda hem 800 bin kitabı hem de karanlığı veren Tanrı'nın muhteşem ironisi" demişti.

Roberto Bolano'ya göre o bir eşcinseldi ama annesinin zoruyla yaptığı ilk evlilik üç yıl sürmüş, ölümünden hemen önce sekreteri, sinsi Maria Kodama ile evlenmişti.

Kinayeci Borges kitabını imzalatmak isteyen kırımdı. "Latin Blood", Güney Amerikalı yazarların gizem öykülerinden mürekkep ve editörü onu Borges'e adanmış. Üstadın imzaladığı, o 1972 ürünü antolojiyi A.B.D.'deki küçük bir köyde (Sugar Grove, N.C.) mukim Row by Row Books nam sahafta bulmuştum.

Peki, Borges'in kör taklidi yapma olasılığı hiç aklınıza gelmiş midir?

KUZGUNCUK SAHAF

Altunizade ile Kuzguncuk, kadim Üsküdar'ın iki komşu semti sayılır. Nur'la sık sık Kuzguncuk'a ineriz; aracımızı İcadiye Caddesi'ne park eder, a-ğ-i-r a-ğ-i-r Çınaraltı Kahvesi'ne yürürüz. Minik kafelerin işgalindeki renkli cadde dingin semtin atardamarıdır. Can Yücel'in (1926-1999) gözde uğrak yeri Çınaraltı'nda nöbeti yazar, şair, tiyatrocu, sanatçı ve birikimli kentliler devralmıştır.

İcadiye Caddesi, No. 94'te "Kuzguncuk Sahaf" mukimdir. Klostrofobik mekâna uğramasam olmaz, sahibi Bahadır Yılmazoğlu'nu severim. Bana Samuel Beckett'in başyapıtlarından Watt'ın ilk ve sınırlı sayıda baskısından "830/1100"ü, uygun fiyattan satmıştır. Okumayazma evimdeki şirin maket, Kuzguncuk Sahaf'ı temsil eder. Ukraynalı sanatçı Lesya Demchenko'nun yapıtıdır; Lesya, Bahadır'ın karısıdır. Ne zaman maketle göz göze gelsek, kendimi "Gulliver'in Seyahatleri"ne ışınlanmış bulurum.

İstanbul'daki gözde semtimi sorarsanız; yarışseverlerin tabiriyle, hüzünbaz Kuzguncuk'u tek geçerim.

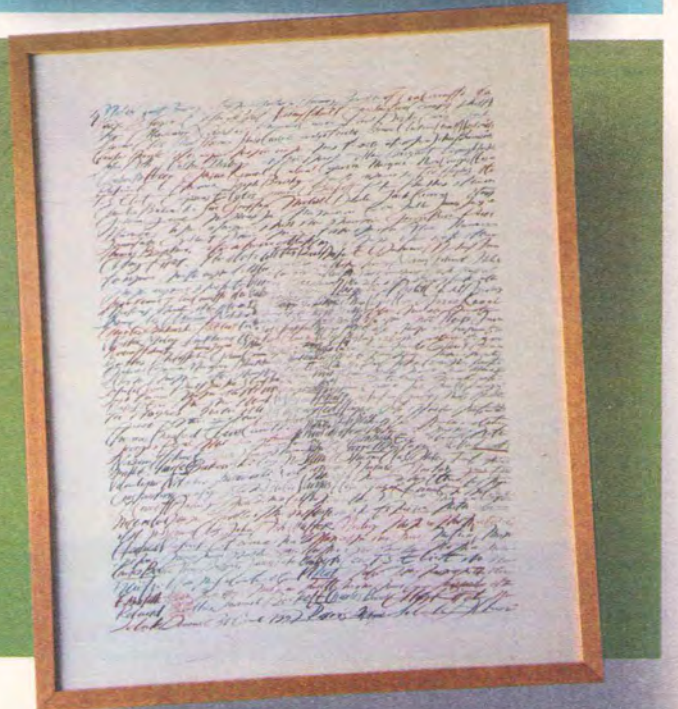

SELÇUK DEMİREL

Yapı Kredi Yayınları'nda (YKY) on beş yıl boyunca yönetim kurulu üyeliğinde bulundum ama o süreçte yayınevinin küresel çizeri, adaşım ve hemşerim (Artvinli'yiz) Selçuk Demirel'le tanışamadım. O Paris'te yaşıyordu, nadiren İstanbul'a uğruyordu ve ben karikatür kategorisini aşan çizgilerinin hayranıydım.

Yapı Kredi el değiştirirken profesyonel iş yaşamıma 2004'te son verdim, artık yalnızca okuyacak, kütüphanemi varsıllaştıracak ve fırsat kalırsa yazacaktım.

Selçuk Demirel'le nihayet 2009'da, Galeri Nev'deki sergisinde karşılaştık ve kaynaştık. 2010'dan itibaren iki roman ve iki deneme kitabıma albenili kapaklar tasarladı. Ama sevgili adaşımın bana 1997'de de özel bir armağanı olmuştu; gözde şair ve yazarlarımın adını listelemiş ve Enis Batur kanalıyla kendisinden o adlardan bir portre tasarlamasını rica etmişim. O portre de okumayazma evimde asılı; yalnız 2000'den beri galiba aramız biraz limon, yazarlık sürecim başlayınca bakışlarında bir kırgınlık hisseder oldum. ✱

"Fantazya kitaplığı nasıl kurulur?" diye sorduk, BARIŞ MÜSTECAPLIOĞU sizler için önerdi...

DÜŞLER KÜTÜPHANESİ

Bir kütüphane hayal edin... Bir rafında ağızlarından ateşler saçan Ejderhalar gezinsin, diğer rafında tepегözler yiğitlerle cenk etsin. Bir raftan diğerine yelkenlerini hayaletlerin açtığı görkemli bir kalyonla gidin, yolda güzeller güzeli denizkızlarına, devasa deniz canavarlarına rastlayın. Dilerseniz ışık hızından süratli bir uzay gemisine binin, güneş patlamalarının parlaklığıyla gözleriniz kamaşsın.

Bir kütüphane hayal edin... Gece olduğunda arkasından ölümsüzlüğün sırrını arayan gezginler, şeytana kaçacak delik aratacak iblisler, yüz kollu ahtapotlar, parmak boyunda cüceler çıksın. Kocaman yakut gözleri olan, canlı bir lambanın ışığında dans etsinler. Eğlenceli, tutku dolu, heyecan verici ya da korkutucu şarkılar söylesinler.

Mutlaka ahşap bir kütüphane olsun bu, yapıldığı ağaçlar bin yaşını geçkin olsun. Bu ağaçların kökleri sevda uğruna dağları delen aşıkların gözyaşlarıyla ve özgürlük için savaşılan cengâverlerin kanlarıyla sulansın. Üzerinde tahtakuruları değil tahta cinleri gezinsin. Aşağı sarkıttıkları iplerden bir aşağı kaysınlar, bir yukarı tırmansınlar, sihirli flütlerini çaldıklarında pencereden içeri tek boynuzlu at sürüleri dalsın. Bu atlardan biri, gaddar bir büyücünün lanetine uğramış bir sultan olsun, boynuzunda elmas bir taç taşınsın.

Aradığınız kitabı bulamadığınız zaman, insanoğlunun tarih boyunca edindiği tüm bilgileri turnak iriliğindeki beynine sığdırmış bir robot, ayaklarının altından ışıklar saçarak uçsun, size yerini göstere. Kütüphanenin gölgesinin düştüğü zeminde aniden bir kara delik açılsın, içinden galaksinin dört yanından gelen zaman yolcuları çıksın.

Böyle bir kütüphane kurmak için elbette uyulması gereken kadim kanunlar vardır. Kaç rafınız varsa o kadar kurala riayet etmek lazım gelir. Beş rafı olacaksa, her sorunun yanıtını bilen Zümrüdü Anka'nın fısıldadığı, duyup da inanmayanların taşa döndüğü beş kaideyi akılda tutmalı, kalbe kazımalı.

Bir kütüphane hayal edin... Düşlerimizde yaşamalı, düşlerimizi yaşatmalı... ✨

Fantazya kitaplığının ilk beşi

Rafların ilkinin insanlığın sınırsız düş gücünü temsil eden epik eserlerle onurlandırılmalı. Yüzüklerin Efendisi ve Taht Oyunları zaten her kütüphaneye girdi, o yüzden evvela Robert Jordan'ın Zaman Çarkı'nı, Frank Herbert'in Dune'unu koymalı.

İkincisine fantazya ve bilimkurgunun insanlık hallerini sorgulayan başyapıtlarını dizmeli. Ursula K. LeGuin'in Yerdeniz Serisi'yle, Kafka'nın Dönüşüm'ü diz dize oturmalı.

Üçüncüsü, gençliğimizin renklerini ve neşesini taşımalı, Jules Verne'in Denizler Altında Yirmi Bin Fersah'ı, Douglas Adams'ın Otostopçunun Galaksi Rehberi'yle sohbet dalmalı.

Dördüncü, hak ettikleri kadar okunmamış, duyulmamış, belki de bu yüzden gönülleri kırılgan ölmüş ustalara ait olmalı. Bulgakov'un Usta ile Margarita'sı, Strugatsky kardeşlerin Uzayda Piknik'i ile sırt sırta vermeli.

Sonuncuyu bu toprakların zengin hayal gücüne ve yiğitliğine adamalı. İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası'nı almalı, Dede Korkut Hikâyeleri'yle kardeş kılmalı.

Aşk olsun talihime, şükür olsun bahtıma / Şairler piri ŞEKSPİR çıkıverdi karşıma!
“Bu fırsat ganimettir” diyerek sual ettim / Müthiş cevaplar verdi... Helal olsun üstada!

BEN MUTLU OLMAMAKTAN FAZLASIYLA MEMNUNUM!

İstirap ve kasavet yüzünden okunuyor,
 Fukaralık, sefalet omuzlarına çökmüş.
 Ne dünya dosttur sana, ne de dünya kanunu.

Kimsiniz beyefendi, neden dediniz bunu?

Adın ne kıymeti var? Gülün adı değişse
 Koku yaymaz mı gene, tam aynı güzellikte?

**Fırfırlı gömleğiniz, bu saç, sakal, bu eda...
 Aksanınız, İngiliz... Aha! Siz Şekspir'siniz?!**
 Üstüne bastın ahbap, ta kendisi şüphesiz.
 Cehennem paydos etmiş, tüm şeytanlar burada!

O nasıl söz efendim, aman, estağfurullah

Çıtkırıldım olmayın aziz kardeşim... Hah hah!
 Gerçekler hep acıdır; acılar ise gerçek.
 Biz erkekler daima gevezeyizdir, hatta
 Durduk yere yeminler antlar içebiliriz
 Hislerimiz gizlidir, şamatamız aşıkâr;
 Misal, âşıkken bile pek samimi değiliz
 Düelloda, savaşta ve mezardaki kadar.

Hazır yeri gelmişken, neyin nesidir şu aşk?

Aşk ile akıl bence birbirine çok uzak...
 Ne kadar seviyorsa, kadın, o kadar korkar.
 Ya hiç sevmez ve korkmaz yahut hududu aşar.
 Nasıl desem birader, genellikle insanlar
 Anlamadan sever ve bilmeden hınçlanırlar.

İyi, güzel de üstat, ‘sahih’ aşktan ne haber?

İster büyük isterse küçük olsun bir kimse
 Aşkın asıl sözünü dilsiz sükunet söyler.

“Sus pus olursak eğer mutluluğu buluruz.”

Doğru mu anlıyorum, bu mudur yorumunuz?

Aşk başka şey mutluluk ise külliye başka.
 Ayağa kalkıyoruz; meserret nimetleri,
 Huzur, barış uğruna... Fakat işte o zaman
 “Asi” yaftası yiyor, derhal kovuluyoruz.

Bir tavsiyeniz var mı, yazar veya şaire?

Mükemmellik yolunda, acı çek, hiç çekinme.
 Sonsuz yaşayacaksın kaleminin gücüyle,
 Gireceksin her ağza, her soluğa, her dile.

**Siz ki en çok okunan, sevilen yazarınız
 Mutlu, mesut musunuz, söyleyin, nedir durum?**

Ben mutlu olmamaktan fazlasıyla memnunum!
 Hekim değilim, lakin benim reçetem şudur:
 Öfkeyle kalkanlar HOP, GÜM! Zararla oturur.
 Unutun, bağışlayın, barışın ve uzlaşın.
 Azgın bir at'tır öfke, hemencecik yorulur
 Yavan düşünceler boş umutları yoğurur.
 Ölüyüm ben, azizim, vız gelir tırıs gider
 Toprağa girenlerde, dünyevi korku yoktur.

Şiir erbabı Şekspir müsterih olun lütfen

Fevkalade zarafet kattınız şu hayata

Fakat kim dayanmış ki zamanın kırbacına?
 İftira ve gazaba, onur suikastına?

Hiçe sayılır emek, çöpü boylar şaheser
 İnancın mintikasında zehirli yeller eser
 Hak yerde sürünürken, riyakarlık dört döner
 Yüreğim dayanmıyor bu hazin manzaraya
 Tüm eski dostlarımın, zulme kul olmasına.

Zalime ram olanla, dost kalınabilir mi?

Onların aptallığı, ağılatır melekleri.
 Çoğu kimse kıytırık bir yetki kazandı mı
 Bilmediği işlere sağır burnunu sokar
 Kırıtır katır gibi, kasılır, kapris yapar
 Ve Tanrı onu artık görmüyor gibi yaşar.

**İster büyük
 isterse küçük
 olsun bir kimse
 Aşkın asıl sözünü
 dilsiz sükunet
 söyler.**

Nedir bunun sebebi, siz çözebildiniz mi?

Cehalet muhtemelen, o en kesif bataklık.
 İnce gülüşlerde, bak, hunhar hançerler gizli.
 Suça soyunan zeka, sahte pırıltı yayar.
 Cürmü gömseler yerin ta yedi kat dibine
 Bir gün çıkar halbuki pat diye gün yüzüne.

İnşallah... Biter bir gün bu fiyasko, keşmekeş

Kötü günler hep geçer, emin ol, Murat Menteş
 Cehennemden cennete taşınan ateş söner,
 İndirme kasketini gözlerinin üstüne
 İki kere ikinin, söyle, dört olduğunu
 Seslendirilmez ise hakikatin soluğu
 Kalbe dolar ve kırıp tuzla buz eder onu.

Özgürlük, Sayın Şekspir, tam olarak nerede?

Elbette mazlumların yumruğunun içinde!

Eyvallah, Şekspir Abi... Aşk bahsine dönsek mi?

Ne yazık ki rast gitmez âşıkların işleri
 Gerçek hayat bir yana, hikayelerde bile.

Aşkın şartı kahr mı, bu ne saçma şey böyle?

Aslında kendimizde, derdimizin devası,
 Gökte aradığımız, burnumuzun dibinde.
 Bize hem el hem elma vermiştir Ulu Tanrı,
 Ahmaklar beceremez, uzanıp koparmayı.

**Yüreğim
dayanmıyor
bu hazin manzaraya
Tüm eski
dostlarımın,
zulme
kul olmasına.**

**Ahmağın hası olsak, allame-i cihan da,
Güzellik neden bizi büyüler şu cihanda?**

Söylüyorsun ya işte kendin, kendi ağzınla
"Büyülüyor güzellik" çünkü büyü aslında.
Hayallere boğulur, ha bire çırpınırsın
Aşk'ın fokurdadığı o cadı kazanında
Paso ağlaman da, ne yapsın çocukcağız
Kalbimizin peşinden yuvarlanmak yazgımız.

Güzellikte yok mudur, hayırhah bir yön?

Erdemli değil ise kolpa, geçici ve bön
Erdemliyse muhterem ve saygındır güzellik.

Size müşkül bir soru: Mutlu aşk var mı, yok mu?

Saadetli vuslata bir mania yok bence
Gönülden seviyorsa, Allah'ın iki kulu.
Aşk, aşk olmaktan çıkar, biri zoru görünce
Dönklik yapar ise. Bozulur aşk oyunu.

Aşk çiçeği parayla sulanmalı mı peki?

Düşen bir centilmeni, unuttur sevgilisi,
Para bulan zügüdü, öper muhalifleri.

Zenginlik mi evladır, fukaralık mı şeyhim?

Kesenle bir nefsin de kabırır taşar mirim
Halbuki fukaralık seni sana bırakır.

Zenginliği bir illet gibi anıyorsunuz?

Akıllıyı deviren, mahveden hastalıklar
Budala takımına düpedüz yaramıştır.

**Elli iki yaşında göçtünüz bu âlemden
Gençlik, yaşlılık, ölüm... ne buyrulur bunlara?**

O mesrur gençlik er geç dönüşür yaşlılığa
Eser kalmaz libido, pırıltı ve sevgiden
Paran beş para etmez ve haybeye yaşarsın
İnsan evladı gibi ölüp gömülme varken.
Hayat, renkli bir perde, ecelin kapısında,
Sinyal verir bizlere, geçerken her bir mevta.

Kimden uzak durmalı, kimle olmalı yakın?

Toksözlüden çekinme, ikiyüzlüden sakın.

Nasıl ayırt edilir küfürbaz ile dobra?

Kötü söz sahibine kötülük bulaştırır.
Dürüstlük, muhatabın gönlünü kamaştırır.

On yedinci asırda, namuslu kişi olmak
On binde bir olmaktı, şimdiki oran nasıl?

Milyonda bir'den biraz daha az maalesef

Ne diyorsun be adam?!.. İnsanlık olmuş telef!
Hâlâ mı namussuzlar yürütüyor gemiyi?
Yerin altı üstünden hâlâ daha mı iyi?
Tercihe şayan olan, gene mi ehvenişer?
Beşer şaşar, tamam da, bunca dibe mi düşer?!

**Bu işte bir tuhafılık olduğu ayan beyan
Devir değişse bile bitmiyor fitne fücür?**

En korkunç günahları işlettirirken şeytan
Onu evvela süsler, sevap diye yutturur!
Ne kıyak laftı ama! Dahi miyim neyim be!

Öylesiniz muhakkak, herkes aynı fikirde...

**Ahlak talkını veren de yutuyor salkımı
Kervan ters dönmüş Yâ Rab, sen esirge aklımı!**

Kimisi suç nehrinde kulaç atar ustaca
Tekniğine, tarzına hayran bırakır halkı.
Acizse bir halk eğer kendini tanımaktan
Yurt murt değil kabristan olur cânım ülkesi
Gafillerden başkası gülümsemez orada
Figanlar işitilmez kavursa da semayı
Pısırik, çirkin, kalles, hoyrat, unutkan grup
Ne can taşır aslında ne de pirüpak bir ruh
Günlük tayınıdır dert, küçümsenmek rutini
Selâlar okunurken durup sormaz "Ölen kim?"
İyilerse tabuta önden girer nitekim.

Bu felaket tablosu kızdırmıyor mu sizi?

Mühim sualinize gayet müteşekkirim...
Hiddetle köpürürsen yerinde duramazsın
Seni senden alıkor didiş meşguliyeti
Ya yurdunu terk eder ya da hapsi boylarsın
Sebatla direnmektir yığıtlığın gereği.

Ayakta nasıl kalır, bu şartlarda bir kişi?

Yapmaya devam et en iyi bildiğin işi.
Uçan böcek sürüsü karartamaz güneşi.

Hünerliler perişan, dâhiler darmadağın?

Mülk ve şöhrete boş ver, sana kalır varlığın
Kendi elinle çiz ki, sürsün bahtıyarlığın.

N'oldu birden kalktınız, henüz erken, nereye?

Vakit tamam Menteş'im, eyvallah, gittim bile! ✨

Vazgeçtiğini yadırgar insan, neyse ki. Peki vazgeçilen, yaşadıkça kanayan bir yaraya benzemez mi? Sahi, sen, dünya benden vazgeçti diye düşünmeye ilk ne zaman başlamıştın?

PASLI ÇİVİ

Sonbahar geldi. Ağır yorganlar misali havalandırılacak yer, Acem halıları gibi tokmaklanacak gök. Bazı yorgun hayvanlar kuyruğu kıstırıp dönerken yuvalarına, bazıları da dışarı süzülecek merakla. Ve biz gölgesine güvenenler, inceldiğimiz yerlerden kopup yaprak dökeceğiz usulca.

Nasıl da buruk bitiyor bir şeyler, öbürleri başlarken her defasında coşkuyla. Havada bir veda, havada merhaba.

Havada ölmüş şairlerin hiç ölmeyecekmiş gibi yazdıkları şiirlerden sarkan zarif dizeler. Havada yarısı kursakta mahkum ılık nefesler. Havada hep yarım kalmış bir şeyler.

Sonbahar geldi. Havada buğulanan garip hüzzam, senin de içine sirayet etti. Gönündeki sebebi meçhul gam, ruhun med saatinde köpürerek yükseldi.

Mevsim dönümü bahanesine sığındın ve derisinden sıyrılmaya çalışan minik bir hayvan gibi aniden hastalandın. İştten, okuldan yahut gitmen gereken o rutin mecburiyetten böylece kaçtın. En eski, en pejmürde, en tanıdık, en sıcak pijamalarını dünyanın seni incitmesine mani olacak bir zırh misali kuşanıp yatağına saklandın.

Sonbahar geldi. Dışarıda gök gürledi ansızın. Bulutların yırtılışını duydun. Yırtılan içerideymiş gibi, elini göğsüne götürdün. Titredin, ürktün, dışarı açılmayan kutular misali kendine sıkı sıkı kapandın.

İnsan hemen yadırgar vazgeçtiğini, sen de öyle yaptın. Hiç aldanmamış, hiç sevmemiş gibi korkarak, tiksinererek, yabancılayarak çabucak uzaklaştın. Düşününce aklın almadı hatta, onca zaman, kalbini kırmaya and içmişlerin arasında, kimselere çarpmadan, düşüp yere kapaklanmadan yürümeye nasıl dayanmıştın?

Dışarısı cehennem, dedin içinden. Dışarısı cehennem diye, ölümcül bir hasta gibi sayıkladın. Dışarısı cehennemse mesela, hiç incitmemiş, fakat hep incinmiş masum bir melek olduğuna kendini inandırdın. Kendini inandırdın gözlerinin yalan söylediğine. Başka türlü nasıl dayanır ki insan aynalara baktığında, ruhunun çirkinliğine?

Sonbahar geldi. Dizlerini karnına çekip rengini, kokusunu hatırlamadığın eski bir zamana sığınmaya çalıştın. Heyhat, zaman sığınabileceğin en son yer. Geçen ve giden bir şeye sığınabilir mi insan? Terk etmek üzere gelmiş birine?

Geçmiş çoktan geçti. Hatırlasana, daha önce de defalarca seni terk edip gitmişti. Her güzel anı biteceğini, her sevgiliyi gideceğini, her çocuğu büyüyeceğini bilerek, daha en başından bunun elemi ni ta içinde hissederek sevmemiş miydin? Vazgeçtiğini yadırgar insan, neyse ki. Peki vazgeçilen, yaşadıkça kanayan bir yaraya benzemez mi? Sahi, sen, dünya benden vazgeçti diye düşünmeye ilk ne zaman başlamıştın?

Sonbahar geldi. Dışarıda orta yerinden yırtıldı atlas. Sense kapattın kendini kendine, çektin karnını dizlerine ve uslanmayarak yanaştın mazinin gıcırtılı kapısının eşığıne. Zaman ancak bitince güzelleşiyor değil mi? Hayat da öyle sanılır. Hele ki umut tükenince, en güzel günler henüz yaşamadıklarımız değil, çoktan geride bıraktıklarımızdır. En fecisinin bile tortusunda bir parça neşe vardır. Öyle hatırlanır: Hayata ancak yaşadıklarını oldukları gibi değil, olmasını istediğin gibi hatırlayarak dayanırsın. Kendine de öyle.

Sonbahar geldi. Bir zamanlar revnakla parladığına inandığın paslı bir çivi olup yatağa çakıldın. Duvar da düzgün duramayan tablolar gibi sarktı üstünden ruhun. İlaçlar, doktorlar, beş yıldızlı tatiller, peşin fiyatına taksitli oturma grupları, iyi gün dostları, yoga kursları, hayatını anlamını yazdım diyen kitaplar... Kâr etmedi hiçbir, şöyle

bir dimdik duramadın. Hep bir yanın eğik kaldı, bu seni çok utandırdı.

Sonbahar geldi. İnceldiğin yerden koptun ve kendine söylediğin bütün yalanları döktün önüne. Yenilerini söylemek için yer açtın meşrebince. İçinde sebebi meçhul bir ağırlık.

Sonbahar geldi. Biçare ruhun sarkıyor duvardaki paslı çividen. Kuşkusuz daha iyi biri olmayı sen de istemiştin. Daha iyi bir şeylerin parçası ya da.

Biliyorsun artık, hayat devam edecek, sen de peşinden gideceksin.

Peki daha kaç mevsimi o duvardaki pas lekelerini büyüterek geçireceksin? ❀

Not: Ben bu yazıyı yazarken Nuriye ve Semih açlık grevlerinin 193. gününde. Duyurmaya çalıştıkları, duymadı seslerini. Bizim "ölmeyin" diyen sesimiz de cılız kaldı, duyuramadık.

Bir yanda ölümün ayak sesine kulak tıkayanlar, bir yanda başkalarının ölüme yürüyüşünden kendine kahramanlık destanı yazmaya çalışanlar...

Tarih kalbimizi böyle karanlık yazacak.

Bütün bu sessizliğin ortasında... Onlar ölümler, biz de geride, paslı birer çivi gibi saplandığımız bu küf kokulu duvarda kalacağız. Adına yaşamak denirse, yaşayacağız.

Şimdi kimse çok üzgün olduğundan filan bahsetmesin olur mu?

Judith Malika Liberman

Masallarla Yola Çık

BU YOLCULUK HAYATINDA DEĞİŞİM RÜZGÂRI ESTİRECEK...

**Ancak yollarda kaybolmayı göze alanlar
bulur kendini!**

Judith Malika Liberman'la 40 haftalık bir serüvene
çıkmaya var mısın? İlk adımı at, yola çık. Bak yollar
masallarla nasıl da açık!

hep_kitap

hep_kitap

hepkitapp

www.hepkitap.com.tr

Genel Dağıtım **PUNTO**

13 Ekim'de
raflarda!

hep
kitap

12 Eylül dönemi hapishanelerde, bir işkence unsuru olarak, günde onlarca kez çalan "Türkiye'm Türkiye'm cennetim" şarkısının telif haklarını satın alan ve bir daha yayınlanmasına izin vermeyen Anadolu Müzik'in sahibi CEM YILMAZ, o günleri OT'a anlattı.

HALK ŞARKILARI, ZULMÜ DAİMA YENER

SIKIYÖNETİM, DARBE VE BİR ŞARKI

Sene 1980, aylardan Eylül. 20'li yaşların başındayım...

Darbenin ayak sesleri duyuluyor. 75'lerden itibaren toplumsal muhalefet yükselmiş. Grevler, boykotlar, kısacası direniş, iktidarın istediği gibi at koşturmasına engel oluyor. Eli silahlı sivil faşist güçler kahve bombalıyor, grev çadırlarına saldırıyor, Bahçelievler-Balgat katliamları, akademisyen katliamları, Sivas-Malatya-Maraş derken ülkeyi kan gölüne çeviriyor. Buna karşın devrimci muhalefet de gelişiyor. Kenan Evren liderliğindeki çete, sıkıyönetim ilan ediyor. "Ülkeyi kollama-koruma, istikrar..." yalanıyla, ABD'nin tüm taleplerini yerine getiriyor. İşte sorguyla, işkenceyle, hapishaneyle ve bu "Türkiye'm, Türkiye'm cennetim" şarkısıyla tanışmam tam da bu döneme denk gelir.

İNSANI İNSAN YAPAN, ONURUDUR

12 Eylül'de içeriye giren binlerce insandan biriydim. Önce siyasi şubede günlerce işkence gördüm. Sorguda öldürülenler, çılgınlık, "hoş geldin dayakları", her koğuş operasyonunda saatler süren işkence, tek tip elbise dayatması, baş eğdirilmeye çalışılan insanlık... Tek bir şey kalıyordu onurlu insanlara: Bu kepezeliğe karşı direniş! Çünkü insanı insan yapan şey onurudur. O dönem işkence ve zulümle anılsa da, muazzam bir direniş mirasını da yaratıyordu. İşkenceciler, zamanla yeni yöntemler öğrendiler. Saatlerce sabah-akşam marş dinletme, zorla İstiklal Marşı'nı söyletme, "hazırola dur" emirleri, çıplak arama derken onursuzlukta artık sınır tanımamaya başlayan Evren ve ekibi yepyeni bir şey daha keşfetmişti: İrkçi sözlerden oluşan bir şarkı! Müşerref Akay'ın sesinden "Türkiyem Türkiyem cennetim..."

ASKERLER BİLE KUSUYORDU

Falakalardan, dayaktan sonra şarkı da artık cılası gibiydi. Durmaksızın,

Müzik yapımcısı Cem Yılmaz - Şarkıcı Müşerref Akay

sürekli dinletiliyordu. Kırılmayan direniş; saatlerce, yüzlerce watt'lık kolonlarla, işkence aracı olarak yarattıkları bir şarkıyı dinleterek kırmaya çalışıyorlardı. Öyle bir hal almıştı ki sadece biz mahpusları etkilemiyordu; artık askerler, gardiyanlar bile şarkıyı

dinlemekten kusuyordu! Gerçekten kusuyorlardı.

TARİFSİZ BİR DUYGU

Hapishaneden çıktıktan sonra, 1993'te Anadolu Müzik'i kurdum. İyi işler yapmak ilkesiyle yola çıkıp ciddi bir arşiv oluşturmaya başladım. Bir gün bu tür arşiv değeri olan albümleri topladığımı bilen bir arkadaş, elinde yedi albümle geldi. Baktım, gözlerime inanamadım. İşkencede kullanılan şarkının bulunduğu albüm de listedeydi! Hemen parayı bastırıp hakları satın aldım. Bu şarkının albüm kaydıyla ilgili izin yetkisi artık bendeydi. Şarkıyı benden izinsiz kimse yayınlamaz, dinletemezdi. Bu tarif edilemez bir duygu!

Bizler de umudun, hayatın şarkılarını söyleriz. Ta ki insanlık kazanana kadar...

KOMEDYEN ADAŞIM CEM YILMAZ'IN FİLMİNE GİTTİ ŞARKI

Albümü elbette basmadım, bir kenara koydum. Daha sonra sadece Cem Yılmaz'ın (ben değil) başrolünde oynadığı, yönetmen Yüksel Aksu'nun 'İftarlık Gazoz' filminde ve 'Seksenler' dizisinde kullanılmasına izin verdim. Çünkü o dönem anlatılıyordu.

Bu, benim o süreçte tanıdığım-tanımadığım birçok insana bir çeşit vefa borcumdu. Hem de yüreklerle serpiyen bir damla suydum. Şaşılabilecek ama faşizmin de şarkıları var... Ama halkın şarkıları her türlü zulmü yener. Buna inanıyorum. Mesele insandan, güzelden yana olmak; vicdan ve adaletten yana olmak. Onlar saldırır, insanlık direnir. Bizler de umudun, hayatın şarkılarını söyleriz. Ta ki insanlık kazanana kadar...

GEÇEN YILDAN KALMA ŞİİR KUŞU İLE KEÇİ ŞARKISI

Az ötesi su, serilip uzanmış

Kalçasının sağı solu

Kum

Sokakta mor giyimli

Hanım hanımcık

Bir cadıcık bu

-Him

Açılırsa

Sapan çatalı

Ufacık ağzı

-Olsun

Bir bak ama şimdi

Geçen yıldan kalma

Şiir kuşu

Pırr

Omuzuna kondu

Zor olacak uçuşu

-Him

Bir defterde tek kare

Bu da filmin sinopsisi

Koca bir deniz tanrısının

Ortasına tutunmuş, yükseliyor

Su kabarcıklarından bir

kolye hevesi

Kadincık, hep kan elleri

Sekiz Buçuk

Hanım hanımcık

Sokakta mor giyimli

Kim ola ki

Bu cadıcık

Konuşmak istiyormuş

Bir keçi şarkısıymış

DEVİRİMİN KOKUSU

Rewhat

PARKANIN MARKA OLDUĞU ZAMANLARDI. 90'LARDI. LİSEYDİK, TERLİ SÜVETERLİ, YENİ YETME DEVRİMCİLERDİK. EVLERDE BULLİŞÜR, ÇAY SİGARA İÇER, SINIF MÜCADELESİ KONUŞURDUK. DEVRİM ARKADAŞI DA BU POLİTİK EV TOPLANTILARINDAN BİRİNDE TANIDIM. AYNI FRAKSİYONDAN FAKAT AYRI LİSELERDENDİK. O KADAR GÜZELDİ Kİ, HEPİMİZ İÇTEN İÇE AŞIK OLMUŞTUK KENDİSİNE. HERKES "ETİK DUYARLILIKLARLA" İÇİNE ATTI SEVDASINI... BİR BEN YÜZSÜZ ÇIKTIM.

DUVAR YAZILAMALARIYLA BAŞLAYAN EYLEMCİLİĞİM, DEVRİM'İN PEŞİNDE KUDURAN BİR DENİZ GİBİ COŞTU. GAZ FİŞEKLERİNE VOLE VURAN, PLASTİK MERMİLERE Kafa ATAN, TAZYİKLİ SUYLA GARGARA YAPAN, İZİNSİZ GÖSTERİLERİN HER MEVKİİNDE TOP KOŞTURAN "BİR ACAYİP ADAM" A DÖNÜŞMÜŞTÜM.

HER ŞEY DEVRİM ARKADAŞIN GÖZÜNE GİREBİLMEK İÇİNDİ. YAZILMAYA ÇIKTIĞIMIZ GECELER, BÜTÜN HÜNERİMİ SERGİLERDİM YOSUN TUTMUŞ NEMLİ GETTO DUVARLARINDA...

İNSAN ÇOK SEVİNCE, BİR DE ÇOK İSTEYİNCE OLURMUŞ DERLER YA, DEVRİM'LE BAŞ BAŞA KALMAYI BAŞARMIŞTİM NİHAİYETİNDE. GÖZALTINA ALINDIĞIMIZ BİR GÜN, AYNI HÜCREYE KONULMUŞTUK. VAKİT TAMAMDI...

NEDEN SEVGİLİ OLAMAYACAĞIMIZI UZUN UZUN ANLATTI BANA. LİSEYDEN SONRA MÜCADELEYE DEVAM EDECEKTİ. SOKAKLARDA BUNCA ZULÜM VARKEN YAR PEŞİNE DÜŞEMEZDİ. DEVRİM'E YAKIŞMAZDI BU...

ÇIKTIK SONRA. GÖZALTINDAN YANI. BİR DAHA DA GÖRMEYİ BİRBİRİMİZİ. BEN GÜZEL SANATLAR'A GİRDİM FAKAT UMUT ETTİĞİ GİBİ BİR ÇİZER OLAMADIM. EKMEĞİMİN PEŞİNDE SAVRULUP DURDUM HEP. YILLAR SONRA BİR GÜN, BİR AVM'DE PORTRİ KARİKATÜR ÇİZME İŞİ ÇIKTI. NE YAPACAKSIN, EKMEK PARASI... İŞTE ONA GİDERKEN AVM GİRİŞİNDE BİR STAND HOSTESİ KOKU SIKTI ÜSTÜME...

GÜZEL ELİNE SIKTIĞI TESTER PARFÜMÜ SAKALLARIMA SÜRDÜ. BİLMİYORDUM BU KUSURSUZ AN NE KADAR SÜRDÜ...

VEDA ETTİM DEVRİM'E. ÇİZGİMİ BİR AVM'DE PEŞKES ÇEKMEYE GİDİYORDUM. İÇİMDE ÇOCUKSU BİR GELECEK KORKUSU... VE SAKALLARIMDA... DEVRİM'İN KOKUSU...

Gazete ve dergilerden koparılmış, sinemacı Heves Amca'dan alınmış poster ve resimler daracık dükkânının her tarafını süslerdi. Anlıyorduk. Çetin Abi, Yılmaz Güney'in bu hayattaki en büyük hayranlarından biriydi. Hatta eksik bir Yılmaz Güney'di Çetin Abi.

EKSİK YILMAZ GÜNEY

Çetin Abi, büyük bir heyecanla açtığı berber dükkânının adını Umur Berber Salonu koymuştu. Ne kalfası ne de çırağı vardı. Bütün gün birbirinde kırılan aynalar ve iki koltuktan mütevellit dükkânında tek başına çalışırdı. Müşterilerinin orasından burasından fırlayan kıllarını peş peşe gelen makas darbeleriyle keser, sonra da elini sırtına koyup eserini izlerdi. Önlük giymezdi. Devamlı sakız beyazı takım elbisesiyle çalışırdı. Keyifsiz günlerinde beyaz, keyifli günlerinde siyah gömlek giyerdi. Arada bir beyaz takım elbisesine bulaşan kılları elbise fırçasıyla temizler, eğer hava sıcaksa ceketini çıkarıp askıya asar ve kolunu kıvrıdığı gömleğiyle çalışmaya devam ederdi.

Diğer berberler gibi fazla konuşmazdı Çetin Abi. Beyazlaşan saçlarının aksine hâlâ kapkara duran sakallarını sıvazlayıp kendisine sorulan sorulara kısa kısa cevaplar verirdi. Hoşsohbet değildi ama işinin ehliydi. O yüzden kasabanın ileri gelenleri hep onda tıraş olurdu. Müşterisi olmadığında, berber dükkânının önüne bir tabure atıp takım elbisesiyle aynı renkteki beyaz kunduralarını boyatırdı. Arada bir salladığı tespihi cebine koyar ve boş ellerini kavuşturup kederle uzağa bakardı. Böyle zamanlarda boynunu on beş derece yana eğdi. Bir derece bile eksik veya fazlası yoktu. Hep on beş derecelik bir açıyla yana eğdi boynunu. Omurgasından yana bir sorunu yoktu. Onun sorunu başıyıldı. Bu yüzden dünyaya on beş derecelik bir açıyla bakardı hep. Çetin Abi, adını sonradan "Kürt eğimi" koyduğumuz bu bakışı Yılmaz Güney'den öğrenmişti.

Umur Berber Salonu'nun içini Yılmaz Güney posterleriyle doldurmuştu Çetin Abi. Ağzında gül elinde silah tutan Yılmaz Güney, bir elinde silah diğer eli belinde Yılmaz Güney, Cannes ödül törenindeki sol yumruğu sıkılı Yılmaz Güney, duvar dibine çömelmiş Yılmaz Güney, eli kemerinde Yılmaz Güney, kovboy Yılmaz Güney, ırgat Yılmaz Güney... Gazete ve dergilerden koparılmış, sinemacı Heves Amca'dan alınmış bu poster ve resimler daracık dükkânın her tarafını süslerdi. Anlıyorduk. Çetin Abi, Yılmaz Güney'in bu hayattaki en büyük hayranlarından biriydi. Hatta bize kalırsa eksik bir Yılmaz Güney'di Çetin Abi. Beyaz takım elbiseler, boynu on beş derece yana eğmeler, bele koyulan eller, kemere asılan parmaklar da ondan alınmaydı. Yalnız, bize kalırsa Yılmaz Güney'den daha büyük bir derdi vardı Çetin Abi'nin.

Kasabadaki Nur Sineması'nda gündüzleri porno ve karate filmleri, akşamları ise şaşmaz bir şekilde Yılmaz Güney filmleri gösteriliyordu. Çetin Abi, filmin başlamasına yakın, havlu ve önlüklerini birer ikişer silkeleyip saatine bakardı. Havlu ve önlüklerden kurtulup sokak boyunca havalanan müşteri kılları bir an havada asılı kalarak Çetin Abi'nin yüzündeki kederin nedenini anlamaya çalışırdı. Beyazlaşan kıllar arada bir "uzakta kalmış bir kadın", "para meselesi", "ihanet" gibi tahminlerde bulunurdu ama bunların hangisinin doğru olduğunu kimse bilmezdi. Çünkü Çetin Abi, gün boyu onca insanın derdini dinlerken ağzını açıp kimseye tek bir laf etmezdi. Akşamları birlikte beyaz ceketini sırtına, deri bilekliğini bileğine takıp Nur Sineması'nın yolunu tutardı. Sanki biri onu izliyormuş gibi arada bir durup arkasına bakar, eğik boynunu yana

yatmış bir radar gibi sokak boyunca gezdirir, ceketinin altındaki kabarıklığı yoklar, kemerini düzelterip yeniden yürümeye başlardı. Çok geçmeden de açık hava sinemasının arka sıralardaki ahşap sandalyelerinden birine oturup gözünü perdeye dikerdi.

Çetin Abi'nin diğer sinema izleyicilerinden önemli bir farkı vardı. Herkes heyecanla filmi izlerken o, filmi izlemez de filmde bizzat rol alırdı sanki. Nerde olduğunu unuttur, ahşap sandalyede huzursuzca sağa sola sallanı, yeri gelir birden ayağa kalkıp sahnedeki olaya müdahale etmek ister; kasabalıların gülerken ona baktığını fark ettiğinde ise mahcup bir hâlde yerine otururdu. Kasabalı da onun bu hareketlerini sinema sevdasına yorup gözlerini yeniden Nur Sineması'nın beyaz badanalı perdesine çevirirdi. Lakin, onun bu Yılmaz Güney sevdası azalacağı yerde her gün biraz daha arttı. Yeri geldi kasabanın ortasında kovboy şapkasıyla dolaştı, yeri geldi kasabanın ortasından geçen göçerlerin peşine takılıp sürülerine yol açtı, yeri geldi kasabalı devrimcilerle gezip onlara şiirler okudu. Yemeden içmeden kesilip Yılmaz Güney'in kilosuna ulaştı. Herkes farkındaydı, Çetin Abi'nin kasaba delilerine katılmasına ramak kalmıştı. Ama tespih nerde kopacak, herkesin asıl merak ettiği konu buydu.

Nihayet, Nur Sineması'nda gösterilen Umutsuzlar filmiyle birlikte aklından bütününü vazgeçti Çetin Abi. İki elinin başparmaklarını kemerine asıp sırtını geriye yaslıyor, sahneye on beş derece eğik boynuyla ama herkesten daha büyük bir dikkatle bakıyordu. Filmin her sahnesini iyice ezberleyene, Heves Amca filmi gösterimden kaldırıp yenisini gösterene kadar her gece sinemaya gelmeye devam edecekti. Fakat nedendir bilinmez Umutsuzlar filmi fena çarpmıştı Çetin Abi'yi. Kabullenemediği bir şeyler vardı filmde. Arada bir ayağa kalkıp başparmaklarını kemerine daha sıkı yerleştiriyor ve sanki sinema perdesine doğru koşmak istiyordu. Hatta Yılmaz Güney ya da filmdeki adıyla Fırat, "Ve sen benim için öldün Çino" diye bağırıldığında aynı cümle Nur Sineması'nda, Çetin Abi'nin dudaklarında da yankılanıyordu.

Kasabalıların onca zaman merakla beklediği tespih nihayet haftalar sonra bir gece yarısı koptu. Çoluk çocuklarıyla güzel bir gece geçirmek isteyen kasabalılar, Nur Sineması'nın kapalı olduğunu kapıda kuyruğa girince anladılar. Çetin Abi, sinemayı kapattırmıştı. Heves Amca'ya tonla para saymıştı bunun için. İçeride Heves Amca ile Çetin Abi'den başkası olmayacaktı. Üzerinde her zamanki beyaz takım elbisesi, en arkadaki yerine geçip gözünü filme dikmişti. Ne kapıdaki huzursuz kasabalılar umurundaydı ne de arada bir onu gözetleyen Heves Amca çekiyordu dikkatini.

Heves Amca'nın anlattığına göre, o gece her seferinden farklı bir hali varmış Çetin Abi'nin. Daha önceleri kendi kendine filmdeki diyalogları

Yüzünde, içindeki eksik Yılmaz Güney'i tamamlamış olmanın muzaffer edası vardı.

tekrarlar, yeri gelir dişlerinin arasından fırlayan gıcırtilar bütün sinemayı doldurur, hiç olmadı kanı daha rahat dolaşsın diye bilekliğini gevşetir, bazı sahnelerde yerinde duramayıp hışımla ayağa kalkarmış Çetin Abi. Ama o gece bunların hiçbirini yapmamış. Bir başına izlediği Umutsuzlar filmi bu sessizliği ilk kez yaşıyormuş. Çetin Abi'nin sırtını dayadığı ahşap sandalye gıcırdamıyormuş bile. Zaten film de bitmek üzereymiş. Kim bilir kaç kez izlediği Umutsuzlar'ın sonunu bekliyormuş Çetin Abi.

Fırat, Filiz'e söz verdiği için silaha tövbe ediyormuş filmde. Dışarıda düşmanlarının ona pusu kurduğunu bile bile silahsız bir halde dışarı çıkmak üzereymiş. Kamera, Fırat'ın yolunu gözleyen düşmanlarının yüzünde gezmiş tek tek. Silahsızmış Fırat. Dışarı çıkıyormuş. Kederli bir müzik çalınıyormuş. Çetin Abi'nin gözleri dolmuş. İşte ne olmuşsa o ara olmuş. Çetin Abi, Fırat kapıya yöneldiği anda yerinden doğrulup sinema perdesine ateş etmeye başlamış. Fırat'ın bütün düşmanlarını tek tek haklayana kadar bir şarjör mermi tüketmiş. Çetin Abi'nin gönlü, silahsız Yılmaz Güney'e pusu kurulmasına razı olmamış. Gerçi sonraları kendisi de aynısını yapacaktı ama olan Heves Amca'nın sinema perdesine olmuş.

Belediye Çay Bahçesi'nde oturan kasabalı gençler, ertesi gün kasaba delileri listesine onun adını da eklerken, Çetin Abi gün boyu karakoldaydı. Meskûn mahalde ateş etmekten savcılığa çıkarıldı. Savcılığa verdiği ifadede Yılmaz Güney'i savunmaya devam etti. Silahsızdı Yılmaz Güney. Ona yardım etmek boynunun borcuydu. Pişman değildi. Yine olsa yine yapardı. Ne Elazığ'daki akıl hastanesine sevk edilmesi umurundaydı ne de birkaç ay sonra adını Umutsuzlar Berber Salonu olarak değiştireceği dükkânının artık hepten sinek avlayacağı ilgilendiriyordu onu. Çetin Abi, akşama doğru, boynunu her zamanki gibi on beş derece yana yatırmış, onu ambulansa bindirmeye çalışan kolundaki görevlilere direnmiyordu bile. Yüzünde, içindeki eksik Yılmaz Güney'i tamamlamış olmanın muzaffer edası vardı. ✱

Şair ile âşık aynı anlama gelir. Akli başında olmayan, büyülenmiş kişi de denir Doğu edebiyatında şairlere. Bu yüzden hep sorunlu aşklar yaşamışlardır büyük şairler. İçlerinden evlilik yaşayan, evliliği de ömrünün sonuna kadar sorunsuz yaşayanların sayısı ise bir hayli azdır. **CAHİT ZARİFOĞLU** işte bu şairlerden biri. Berat Hanım'ı sevdi, onunla evlendi. Berat Hanım, Cahit Bey ile evliliğini ve eşinin ona yazdığı tek şiirin hikâyesini OT'a anlattı.

ZARİF BİR AŞK ŞİİRİ

Ben Van müftüsünün kızıyım. Bizim ev bir medrese gibiydi, onlarca talebe vardı ve her gün misafir gelirdi. Rasim (Özdenören) abi de gelip gidiyordu. Cahit Bey'e eş adayı arıyorlarmış, eşiyile beni beğenip, ona söylemişler, böylece tanıştık ve evlendik.

Babam, Cahit Bey'i, Necip Fazıl Kısakürek'e soruyor. Üstat Necip Fazıl bize çok gelip giderdi. Babam demiş ki, "Cahit diye şair bir çocuk var, nasıl biri?" Üstat Necip Fazıl da demiş ki, "Nikâh şahidi olacak kadar kefilim..."

TRT'de çalışıyor, kitapları var demişlerdi bana da. Bir kitabını alayım da, ne yazıyor bakayım istedim. Aradım Van'da bulamadım. Bir akrabamızın kütüphanesinde buldum, aldım okudum, gencecik bir kızım, hiçbir şey anlamadım. "Ne biçim yazmış, hiçbir şey anlaşılmıyor" dedim. Meğer başucu kitabı dedikleri kitapmış, sevenlerinin tekrar tekrar okuduğu kitaplarından. Adı Yaşamak. Yıllar sonra bunu anlatınca, çok güldü Cahit Bey.

Cahit Bey durgun, efendi, çok akıllı, hoş birisiydi. Benim açımdan tek sorun, çok az konuşmasıydı. O bilgisine, görgüsüne, kültürüne rağmen öyle davrandı ki, ben hiçbir gün kendimi yanında ezik hissetmedim. Bana "Berat Hanım" derdi. Ben de ona "Efendi" veya "Efendiciğim" derdim. Ona "Efendiciğim" demem çok hoşuna giderdi. Şimdi olsa, yine "Efendiciğim" derdim.

Bir gün Kadın-Aile dergisinde bir anket cevaplamıştım. "Eşinizin sevdiği yemekleri mi yapıyorsunuz?", "Evden beyinizden izin alarak mı çıkıyorsunuz?" Soruların sonunda da cevap şıklarına göre nasıl bir eş olduğunuz

ortaya çıkıyordu. Ben hepsine "Evet" cevabını verdim, sonuç olarak, "çok iyi bir eşsiniz" çıkmıştı. Cahit Bey geldi, yemek hazırladım ben, dergiyi görmüş, şıklarına bakmış, yemekten sonra dedi ki, "Birkaç şıkkı yanlış işaretlemişsin, mesela benden hiçbir zaman izin almıyorsun dışarı çıkarken, zaten buna gerek de yok, sen ne yapacağını biliyorsun, bu şıkkı değiştiriyorum." "Beyinizin sevdiği yemekleri mi yapıyorsunuz?" şıkkını da değiştirdi, "Bu da yanlış" dedi. "Ben önüme konan yemeği yerim, yemek ayırımı yapmam, sen ne yaparsan, ben onu severim" dedi. Sonuçta, "İyi bir eş olmaya çalışın" çıktı. Çok gülmüştük.

Cahit Bey evde yazardı, daktilosu hep bir köşedeydi. Masamı toplama derdi, hep. Geldiğimde neyin nerede olduğunu bileyim. Çocuklar küçük, yırtıyorlar, atıyorlar. Çalıştığı bir şiir, ya da yazı bittikten sonra, son halini temize çeker, çekmecesine kilitlerdi. Çalışırken çocuk sesinden hiç rahatsız olmazdı. Çocuklarla oynar, sonra tekrar masasına dönerdi. Geç saate kadar çalışıyordu, bana derdi ki, "Komşulara sor, daktilo sesinden rahatsız olan var mı? Varsa gece çalışmayayım."

Çocukları çok ciddiye alırdı. Onlara hikâyeler anlatırdı. "Benim inanılmaz dinleyicilerim çocuklar" derdi. Hikâyeleri yazarken, onları da dâhil ederdi, çocuklara sorardı, "şu hikâyenin sonu nasıl olsun, nasıl bitsin" diye.

Çok mütevazıydı. Giyim kuşamına, temizliğine önem gösterir, ama asla marka falan bakmazdı. Hep aynı şeyleri giyebilirdi uzun bir süre. Erdem (Beyazıt) abi en sevdiği arkadaşlarıydı. Rasim abi ve diğer arkadaşlarıyla da yakındı. M. Ruhi Şirin'le de iyiydi arası...

Bir gün ona dedim ki, "Bir sürü şiir yazıyorsun, herkese şiir yazdın, bir bana yazmadın." Biraz durdu, "Kâğıt kalem getir bana hemen" dedi. "Yok" dedim, "İlham geldiğinde yaz, öyle istemem." "Yok" dedi, "Ben şair adamım, yazarım, getir sen." Oturdu, çalıştı. "Berat'e" diye bir şiir yazdı. Ben de aldım okudum, "Baştan savdın beni efendiciğim" dedim. "Yok, çok güzel şiir oldu" dedi. Daha sonra bunu Rasim abiye gösterdim, "Cahit bey bana şiir yazmış, bir bakar mısın abi şiir mi?" Okudu Rasim abi, "Bal gibi de şiir" dedi.

Cahit Zarifoğlu çocuklarıyla

işte o şiir...

BERAT'E

Ey Berat Hanım
Otur şöyle nefes al dinlen
Ve anlat ne var ne yok halin nasıl
Eğer dersin "vaktim yok dilim yorgun
Çamaşır dağ gibi
Bulaşık bir ziyafet sonrası kadar çok
Ve çocuklar
Aç uykulu ve huysuz"
O vakit koştur didin işin bitince otur
Sonra anlat halin nice keyfin nasıl
Ey Berat Hanım dersin ki
"Bu ne zalim adam
Halimi bilmez halden anlamaz
Küçük bir şeyi mesele yapar"
-Ne büyük yalan-
Doğrusu var hakkın
N'etsem n'apsam
Kollarını bilezik
Boynunu kordon
Ayağını hal hâl donatsam
Yine hakkın kalır

Bizi hoş görünüz
Sabırlı olunuz
Çocukları dövmeyiniz
Zinhar beddua etmeyiniz
Sui zan değil hüsnü zan ediniz
Ve acaba ikaz ettik hata mı ettik

Berat Zarifoğlu - Ferzende Kaya

DETAY KENDİ İÇİNDE BİR BÜTÜNDÜR

“Aşk denen nesneyi biz de biliriz yavrum!”
Ayhan Işık / ‘Şoförün Kızı’ filminden (Rejisör: Ülkü Erakalın)

• **MUZAFFER İZGÜ**, beyninizin ışığını çocukları ve çocuk ruhluları güldürmek için kullandınız, düşünmenin en soylu biçimi olan mizaha emek verdiniz, mekanınız cennet olsun. ‘Üç Halka Yirmibeş’ ve diğer kitaplarınız, adınızı sonsuza taşıyacak. “Bizim mutluluğumuz çok basitti. Tencerede yemeğimiz olsun, çıkında ekmeğimiz, lambada gazımız, ocakta çaydanlığımız, yeter de artardı bile” diyen meslek büyüğümüz, izinizdeyim usta...

• **Yobazlanmak:** İktidar kıyaklarıyla iş hacmini genişletmek...

• ABD emperyalizminden tek kelime bahsetmeyip Kuzey Kore düşmanı olmak; İnce Memed’e ‘eşkiya’ deyip, Abdi Ağa’nın zulmünü görmemek anlamına gelir. Amerikan terörüne karşı bin kere Koreliyim, milyon kere İranlıyım. Doğulu olarak savaşta terbiye de bize düşer, Hz. Ali’yi dinleyelim, düşmana sövmeyelim ve diyelim ki: “Allah’ım, onların da canını koru, bizim de canlarımızı koru. Onlarla aramızı uzlaştır; onları sapıklıklarından kurtar, hidayete ulaştır; böylece de bilmeyen, Hakk’ı tanısin; sapıklıkta direnen, ondan vazgeçsin, ayrılınsın.”

• “Mahalle baskısı” deyimini armağan etti ve aramızdan ayrıldı sosyolog ŞERİF MARDİN. Nur içinde yatsın. O baskı her mahallede mevcut, inancımıza dudak büken Batı meftunu tipler çıkıyor karşımıza, aydınlanmayı ateist olmakla karıştıran çok sayıda yandan yemiş modern var...

• **KARL MARX**, satranca da düşkünmüş ama asıl uzman olduğu oyun damaymış. Damada tüm pullar eşit olduğu içindir sanırım!

• Türklerin kavim olarak bitirdiği göçü, şahsi olarak devam ettiren son adamım...

• 1973’te ‘Gençlik ile Elele’ adlı plak çıkarmış **MUSTAFA ÖZKENT** ve bu albümle ‘Anadolu popunun Frankenstein’i’ unvanını almış. Türkülerimizin caz, fank ve saykodelik yorumlarını tereddütsüz bir ustalıklarla dünya müziğine kazandıran Özkent’e gönülden selamlar. Albümün kapağı da gayet postmodern, henüz ortada postmodernizm falan yokken...

• Şort giyen kadına saldırı olamaz ancak eleştiri olabilir, “Niye mini etek giymedin” diye...

• Şarkı söylenmez, okunur. Şiir okunmaz, söylenir. Yazı da yazılır mı, kendini mi yazdırır yoksa, ben bilemedim yaylamanın yolunu!

• Trabzon’da yolcunun “Işıklarda inicem” demesi üzerine dolmuş şoförünün cevabı: “Niye, karanlıktan korkay musun!?”

• Her ‘eşli king’ dendiğinde, Ashley King adlı, namevcut bir erotik film yıldızı beliriyo gözümde...

• Arkadaşımla telefonda konuşuyoduk, birden kesildi. Sonra tekrar konuştu. N’olduğunu sordum, “Yanak” dedi. “Yanaklı olunca böyle oluyor, yanağım değdi, o yüzden kesildi” dedi...

• Ne zaman ki futbol maçında kaçan gol, tekrar pozisyonunda gol olur, işte o zaman benim deli gönlüm şen olur...

• “Bu gidişle yakında Lüksemburgca diye bir dil kalmayacak” dedi biri. Yorumsuz aktarıyorum...

• 100 yaşını geçen bir adamdan bahsettiler, her gün bir bardak birasını içmeyi ihmal etmezmiş. Demek ki dedim, “bir asır” yaşamanın sırrı burada: “Bira, sır” işte... (Amcamıza uzun ömür dilerim, bence alkolü bırakmanın yaşı yok, çünkü bir damlasının bile faydası yok.)

• “Bacak” soyadlı arkadaşım var... İkinci numarasını “Diğer bacak” diye kaydettim...

• Kadına nereli olduğunu sordum, “**Royal Jordan**” dedi. Ben insanla tanıştım zannediyordum, meğerse iskambil markasıymış! Yok yok, bildiğin Ürdün işte, Doğu diyarlarında ‘Batılı felan gibi’ takılmak moda sadece...

Mustafa Özkent, 1973, ‘Gençlik ile Elele’ albümünün kapağı.

• Detay, kendi içinde bir bütündür...

• “**Tüten Ateş**” diye avukat ismi gördüm Taksim Talimhane’de. “Ugh” demişim. İsmi elektriği yetmezmiş gibi, bir de “Av. Tüten Ateş” yazıyordu. Gözümün önüne ateşte ceylan çeviren Kaptan Swing ve ahretlikleri geldi. Acaba haciz davalarına bakıp ocak söndürüyor mudur Avukat Ateş? Peki ‘cinsel haciz’ mümkün müdür? Seks oyuncaklarına el koymak gibi? (Mesai gereği s.k.i tutmak...)

• “Ben bu hayatta insan biriktirdim” diyenlerin sağlam dörtte biri, net haybecidir ha!

• “Çözümleme diye adlandırdığımız düşünce gücünün kendisi çözümlenmeye pek elverişli değildir” cümlesiyle başlıyor hikaye. Gelmiş geçmiş en ünlü hikayelerden biri, **EDGAR ALLAN POE**’nun ‘Morgue Sokağı Cinayeti’ adlı öyküsü. Daha yeni okudum, bunca yıl onu okumam gerekirken n’aptıysam artık. Çok şaşırdım, ters geldim. İlginçliği kadar üslubu da etkiliyor: “Yersiz bir derinlik düşünceyi karıştırır, zayıflatır; bir noktaya toplanmış, devamlı, dümdüz bir dikkatle bakarsanız, Çoban

Yıldızı bile gökyüzünden silinip gidebilir.” Hikayeden bahsedip asidini kaçırmak istemem, belki benim gibi okumayanlar kalmıştır. Okuduklarım içinde Amerikalıya en benzemeyen Amerikalı olan Poe’nun dehasından çıkan her şeyi okumalıyız zaten. Yine aynı hikayeden incecik bir cümlesiyle kapatalım paragrafı: “Alışılmamış ile anlaşılma birbine karıştırmak gibi kötü, ama sık sık görülen bir hataya düştüler.”

• **Gevende** grubunu severek dinlerdim, daha yeni gevedenin Kürtçede göçebe, bizdeki Yörük anlamına geldiğini öğrendim, daha da çok sevdim...

• Rahmetli yönetmen **OSMAN FAHİR SEDEN**, değerli bir ağbimizdi. Sinemacılığının yanı sıra **Beşiktaşlı Sanatkarlar Derneği**’nin de kurucusuydu. Böyle bir dernek de onca takımın içinde gene Beşiktaş’a nasip olmuş. Bu dernek niçin

tekrar faaliyete geçmez veya yeniden kurulmaz? Kurucu başkan önerisiyle **ZAFER ALGÖZ** üstadımızı göreve çağırıyorum, yakışır!

• Bir meslektaşım sadece üç dakikalığına tanıştım... Onda da yeni kalkmışım, gözlüğümü takmamıştım... Hayal meyal hatırlıyorum, rüya gibi, değil gibi bir durumdu...

• **birinci eski**
o muhammed ali
siyah güzeli
ringde danseden deli...

o muhammed ali
seçilmiş veli
şifa dağıttı eli...

o muhammed ali
arısı keleş
onu seyretti...

• Dudaktaki uçğun tıpsızlığı yetmez gibi, bi de çekirdek yerken tuz değdikçe incecik sızlaması...

• Kısa yoldan ilginç mi olmak istiyorsun, cümleler hazır: “**Aslında erkekler, kadınlardan daha dedikoducu!**”

Nereye erkekler daha dedikoducu, bu konuda halaybaşı her zaman kadın. Hele hele, sadece konuşurken düşünen türleri. Kadın ve dedikodu, tahin-pekmez gibi, yüzyılların uyumu var. Erkek ancak yaklaşabilir ama ulaşamaz. Haa, dedikoducu erkek, dedikoducu kadından daha aptal diyorsanız, o da doğru bak.

• Sesi o kadar tiz ki, pes edersiniz...

• Harfi harfine yaşanmış iş görüşmesidir: Patron: Gergin misin?

İşsiz: Biraz.

Patron: İstiyosan git bi sıç, rahatlırsın!

İşsiz: Nasıl?

Patron: Sıçmak, rahatlatır.

İşsiz: Gerek yok, sağ olun.

Patron: Sıçsaydın rahatlardın!

(Patron meşhur reklamcı Ali Nuri Bey. İşsiz adı bende saklı, yakın diyarlarda evli barklı)

• Mizahçı az değil. Lakin **parçacık mizahıyla** uğraşanı az. Ha benim gençlerime; şimdi bunu düşünün, sonra istirahat edin, durumunuz varsa seksedin... ✨

BU KENDİMLE MESÛDUM

401

Keşke aramızdaki şey, küslük olsaydı.
Bayram diye barışsırdık belki.

402

Tâmir etmeyi öğrendiği şeyi,
daha kolay kırıyor insan.
Bilginin ayıbı bu!

403

Yanakları kızarmayan bir özrün,
samîmiyetinden şüphe duyarım.

404

Hiçbir şey bilmiyor, bilmek de istemiyorum.
Bu hayatın yabancısıyım
ve bu kendimle mesûdum.

405

Az evvel güzel bir rüyâ gördüm.
Çok da mutluydum. Koşarak yanına gidip
anlatacak kimseimin olmadığı
hatırlayana kadar.

406

Cinâyet duygusuna sâhip olmayan bir âşık,
şüphesiz unutulmaya mahkûmdur.

407

Sükûneti severim.
Çünkü karar almak, nâzik bir iştir.

408

Karısı memlekete gitmiş bir adamın
evdeki çamaşır makinesiyle bakışması gibi
çâresiz ve yabancısıyım bu dünyânın.

409

Kaybedecek bir şeyi olmayandan değil ama
vazgeçmeye cesâret bulandan korkarım!

410

Aslında en başta görmüştüm ne olacağını.
Kiminin kusuru da bu işte; doğrulamak!

**İnsanlar neden et yemek için kurban bayramını beklemek
zorunda? Dünya fındık ihtiyacının yüzde 90'ını karşılayan bir
ülkenin vatandaşı neden fındık yiyemiyor? Böyle yakmaya,
kesmeye devam edersek zeytini yakında
köşe başı torbacılarından alacağız.**

ÜZÜM KUŞAĞI

Mitolojide üzümle ilgili birçok hikâye vardır. Bunlardan en bilindik olanında; Nuh Tufanı sonrası Tanrı insanoğluna üzümü yasaklar çünkü üzüm tüm kötülüklerin anası ve insanoğlunun başına gelen tüm felaketlerin nedenidir. Neredeyse tüm içkiler üzümünden yapılır. Özellikle şarap. Küçük kıyametten sonra Tanrı, üzümü almak ister insanoğlunun elinden; artık yeni felaketler olmasın diye. İnsanoğlu yalvarır, yakarır; çırpınır ve üzümü geri alır Tanrı'dan; ama karşılığında da birçok cennet meyvesinden vazgeçer.

Tanrı, üzümü insanoğluna geri vermekle kalmamış, üzüm yetişen coğrafyalara da ayrı bir güzellik ve ayrıcalık tanımış. Belki birçoğunuz ilk defa duyacaksınız ama nasıl Ekvator kuşağı varsa dünya üzerinde bir de üzüm kuşağı vardır. Bu kuşağın üzerindeki ülkeler benim gözümde, gerçekten de Tanrı'nın bir lütfu.

Üzüm kuşağı güney doğu Anadolu'dan başlar, Yunanistan, Fransa, İtalya Amerika, Şili vs. devam eder ve Avustralya da son bulur. Çok ince bir çizgidir. Her ülkeye, topluma nasip olmaz. Üzüm kuşağı üzerindeki ülkeler bereketlidir. Su, güneş, orman, dereler, denizler, kar, kış, sonbahar bu gezegene ait ne kadar bereket, güzellik varsa bu üzüm kuşağındaki ülkelerde toplanmıştır. Üzüm, çok nazlı bir bitkidir. Öyle her coğrafyada, her toprakta yetiştiremezsiniz. Türkiye de bu üzüm kuşağının belki de en güzel yerinde bulunur; bereketlidir. Tarım, hayvancılık, turizm, ormanlar, meralar, dağlar, yazlar, kışlar, plajlar ile "cennet vatan" tanımı abartı değildir.

Çay, zeytin, ayva, nar, fındık, tütün her coğrafyada yetişmez. Üzüm kuşağında olmasına rağmen Fransa'da çay yetiştiremezsiniz. En güzel üzümlerin yetiştiği Romanya'da fındık bulamazsınız. Bunlar aslında gözümüzün önünde olan ama bir türlü görmediğimiz, sorgulamadığımız gerçekler.

Merak ediyorum; bu kadar bereketli topraklarda bunca fakirlik nasıl oluyor? Kurban Bayramı'mız var; fakirler, garibanlar et yesin, karınları doysun diye. Kimse düşünmüyor bu kadar bereketli bir coğrafyada, insanlar neden et yemek için kurban bayramını beklemek

zorunda? Ya da dünya fındık ihtiyacının yüzde 90'ını karşılayan bir ülkenin vatandaşı neden fındık yiyemiyor? Böyle yakmaya, kesmeye devam edersek zeytini kısa bir süre sonra köşe başı torbacılarından alacağız. Bu gözler kışın sivri biberin 18, domatesin 12 lira olduğunu gördü. Kurban Bayramı olmasa kıymayı, kuşbaşını uzaylı sanacak insanlar var. Bir zamanların gariban yemekleri kuru fasulye ve menemen bile lüks artık. Koca ülke tavuk döner kokuyor. İnsanlar artık adına etsiz çiğ köfte denilen salçalı bulguru dürüm yapıp yiyor. Birkaç ay hamsi, istavrit olmasa balık nedir haberimiz bile yok! Mevsiminde kiraz, kayısı kaç para? Ama tüm dünyanın kışkandığı köprülerimiz, yollarımız, gökdelenlerimiz, duble yollarımız var. Çocuklarımız sabah kahvaltıda zeytin yerine ekmek arası asfalt yer artık.

Dünyanın en çok üzüm çeşidi ve en çok peynir çeşidinin bir zamanlar ülkemizde olduğunu hatta kendi kendine yetebilen yedi ülkeden birisi olduğumuzu kaç kişi biliyor?

Saman, ot, buğday, tohum ithal ediyoruz. Şeker pancarı tükeniyor, fındıklarımız azalıyor.

Dünyanın en bereketli coğrafyasında insanlar kaza yapmış bir sebze kamyonunu yağmalıyor ya da semt pazarları kalktıktan sonra çöplere saldırıyor. Şanslı olanlarımız içinde ne olduğu meçhul sosis, salam ve sucuğa benzer şeyler yiyoruz. Üzüm kuşağının en güzel yerine konumlanmış, her tarafı denizlerle çevrili, su ve güneş sıkıntısı olmayan bu ülkede bunlar yaşıyor. Asgari ücret açlık sınırının altında.

Ülke tavuk döner kokuyor... ❄

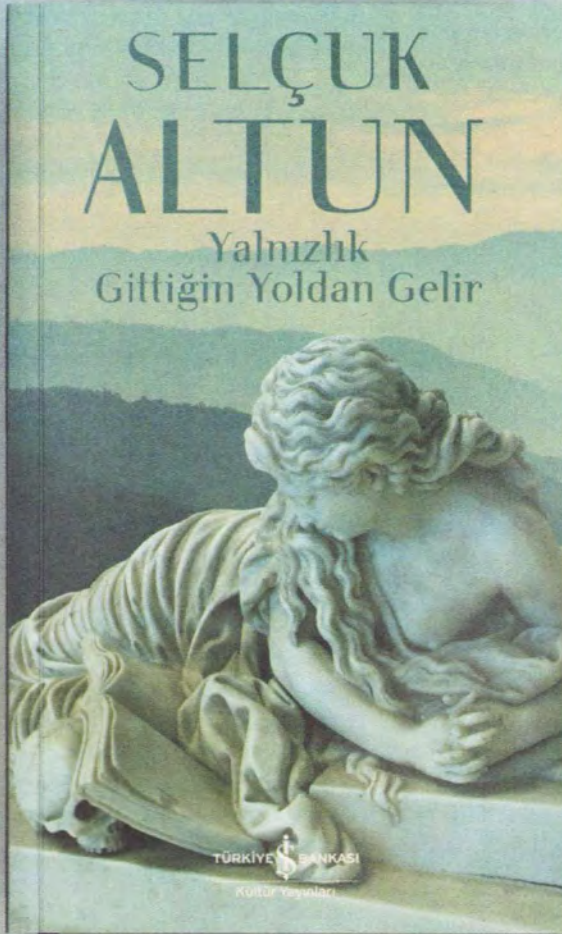
**Bu kadar
bereketli
topraklarda
bunca fakirlik
nasıl oluyor?**

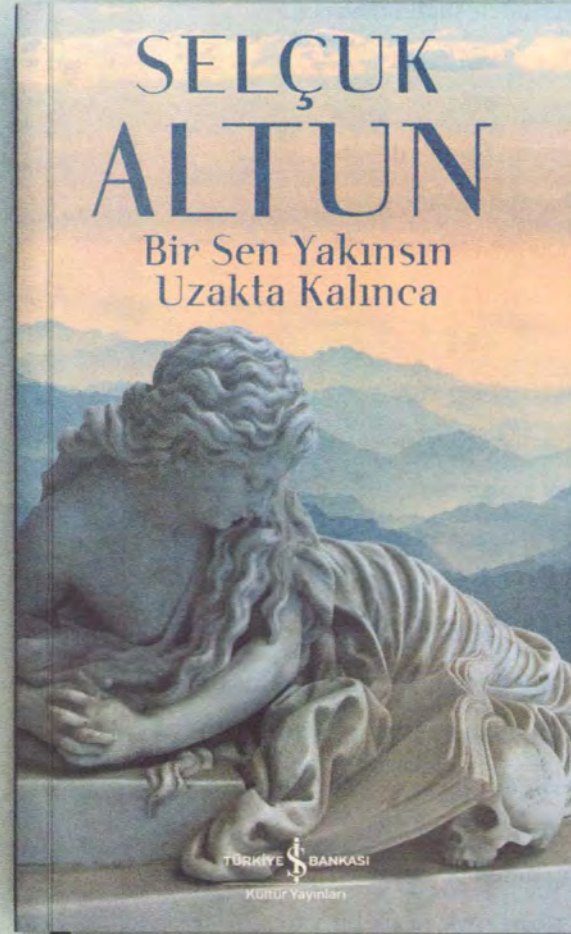
KİMDİR DÜNYANIN EN İYİ YAZARI?

Selçuk Altun'un bugüne kadar 14 baskı yapan ilk romanı *Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir* ve onun devamı niteliğindeki *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* İş Bankası Kültür Yayınları'nda.

(Z)engin ama aylak genç adam Sina İnsan'ın kitaplarla kitabevleriyle ilgili serüveni; müzikten resme, arkeolojiden antikalara Beyoğlu ve Manhattan'ın arka sokaklarından dünyanın pek çok çizgidişi noktasına sürprizlerle uzanıyor.

Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir
Selçuk Altun
232 s, 12 TL

Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca
Selçuk Altun
196 s, 12 TL

f /iskultur t /iskultur iskultur.com.tr

Ankara-Bahçelievler
kitabevimiz açıldı.
Yukarı Bahçelievler Mah. Aşkabat
Cad. No: 15 Cankaya / Ankara
Tel: (0312) 222 63 38

Kitabevlerimiz: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 348 97 84 Eminönü - Müze, Tel: (0212) 511 13 37 Caddebostan, Tel: (0216) 386 65 62
Beşiktaş, Tel: (0212) 258 77 43 Bakırköy, Tel: (0212) 571 20 32 Nişantaşı, Tel: (0212) 234 80 71 Taksim, Tel: (0212) 238 08 37
Ankara - Yenisehir, Tel: (0312) 430 33 66 Tunalı Hilmi, Tel: (0312) 324 10 73 • İzmir - Karşıyaka, Tel: (0232) 364 71 42
Diyarbakır - Ofis, Tel: (0412) 228 42 16 • Eskişehir - Tepebaşı, Tel: (0222) 220 49 13 • Konya - Selçuklu, Tel: (0332) 351 16 07
Kayseri - Melikgazi, Tel: (0352) 222 56 92 • Manisa, Tel: (0236) 231 69 24 • Mersin, Tel: (0324) 238 18 14
Samsun - Çiftlik, Tel: (0362) 233 38 30 • Trabzon Merkez, Tel: (0462) 326 98 39

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Ferda Hanım ellerinin gençliğini, lekesizliğini, beneksizliğini, pürüzsüzlüğünü limona borçluydu. Cildine uzun uzun yedirerek sürdüğü limon suyuna. Vaktiyle kimden öğrenmiş olduğunu hatırlamadığı bu sihirli bakımı asla ihmal etmezdi...

LİMON MUCİZESİ

I. Ferda Hanım kendini methetmeyi pek sevmezdi ama ellerinin lekesiz oluşuyla her fırsatta iftihar ederdi. Yetmişini geçmesine rağmen, ellerinin üzerinde tek bir kahverengi leke yoktu. Hemen her konuda gençliği bir hatta birkaç önceki hayatı gibi gerilerde kalmış olsa da, elleri gençliğinde nasılsa öyleydi.

Ferda Hanım ellerinin gençliğini, lekesizliğini, beneksizliğini, pürüzsüzlüğünü limona borçluydu.

Cildine uzun uzun yedirerek sürdüğü limon suyuna. Vaktiyle kimden öğrenmiş olduğunu hatırlamadığı bu sihirli bakımı asla ihmal etmezdi. Sabah, öğle, akşam. Sabah kahvaltıdan hemen sonra. Öğlen günün ilk kahvesinin ardından. Akşam televizyon karşısında. Her bakımdan sonra yorgun kollarını kaldırıp gururla kontrol ederdi. Ve altın yüzüklerle süslü ellerine her baktığında içi sevinçle çalkalanırdı.

II. Bir gün Ferda Hanım katarakt ameliyatı oldu. Daha doğrusu, yıllardır ertelediği ameliyata girme konusunda nihayet ikna oldu. Operasyon başarılı geçti. O kadar başarılı ki, Ferda Hanım bu kadar beklediğine çok pişman oldu. Nereye baksa içi

açılıyordu. Her şey daha canlı, daha parlak, daha netti. Yeni bir dünyaya gelmiş gibi bakıyordu etrafına. Yeniden dünyaya gelmiş gibi hissediyordu. Sonra yeni bakışları yaşlı elleriyle buluştu. Ameliyatlı gözleri kinle büyüdü. Ellerin üzeri irili ufaklı kahverengi lekelerle, minik minik asap bozucu beneklerle, gözeneklerine yerleşmiş siyah noktalarla, iç içe geçmiş kırışıklarla, mide bulandıran kıllarla doluydu.

Ameliyattan önce hep bembeyaz

ve tertemiz sandığı bahçe duvarının aslında kir pas içinde olduğunu fark ettiği gibi, ellerinin gerçek görüntüsünü de kabullenmek zorundaydı. Ferda Hanım bu duruma fena halde bozuldu. En çok da limon suyu mucizesini hararetle anlattığı, bu çok özel bakımı muhakkak salık verdiği insanların hiçbirinin bir şey dememiş oluşuna. Belki yüzlerindeki müstehzi ifadeyi de anlayamamıştı lekeleri seçemeyen gözlerinden dolayı. Gözlerdeki alaycı parlamaları kendi gözündeki ışsızlık yüzünden görememişti.

Gözlerdeki alaycı parlamaları kendi gözündeki ışsızlık yüzünden görememişti.

Hırsından boğulacak gibi oldu. Şöyle doya doya bir ağlamak istedi. Beceremedi. Sabahları azıcık çaya sıkılmak dışında, bir daha limonla alışverişi olmadı. Neşeli tabiatı süratle bozuldu. Kısa süre içinde de hakkın rahmetine kavuştu.

“Doğuya bakan bahçede ağaçlar hep yeni filizlerle patlar.” Doğadır çünkü bu yeniliği yaratan ve zaten ÜLKÜ TAMER’e göre de “şiir her gün yeniden başlar” yaşamaya.

ŞİİR HER GÜN YENİDEN BAŞLAR

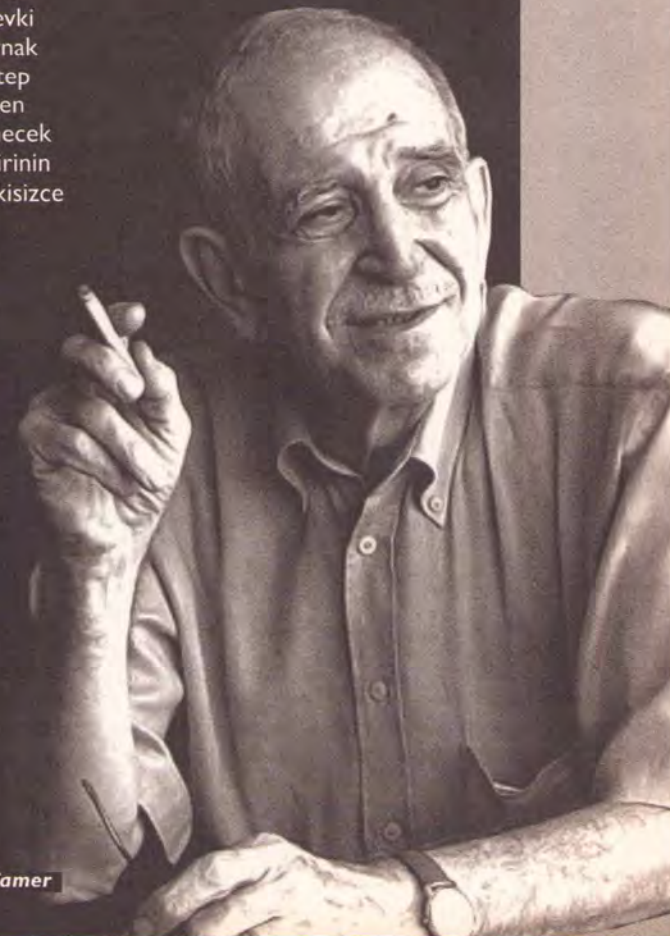
Ülkü Tamer şiiri, doğadan fıskırarak gelir. Henüz bahar olmamış ama bahara çok yakın bir doğadır bu. Ve sinema ile kol kola girerek ilerler. Daha doğrusu doğadan duyduklarını sinemanın yalın diliyle şiirine taşır Ülkü Tamer. Bu bağlamda kuşlar ve hayvanlar onun şiiri işlediği kumaşta yerlerini almakta gecikmezler. Bizim saf bir romantik modernimiz aranacaksa, ona bakmakta yarar var. İlk kitabı ‘Soğuk Otların Altında’, güvercin, bildircin, pars, at (ömür boyu koşularına tutku ile bağlanacağı atlar, ki bir yirmi yıl önce şairi Topağacı’na yakın bir yerdeki evinde ziyaret ettiğinde bu tutkuyu fark etmişim yakından), örümcek, ceylan, deve, leylek, koyun, tavşan, kuğu, tilki, horoz, sansar ve elbette ki karga gibi hayvanlarla doludur. Doğa ve onun canlılığı folklorik bir taşra mekanı olmaktan çıkar, şehirli duyarlığın mayasına çalınır. Zaten onun bu ilk romantikliğini modern kılan hep şehre dönük yüzüdür.

Antep’te, Nakip Ali’nin sinemasında doğaya nasıl bakacağını da öğrenmiştir Ülkü Tamer. Şehrin yaşama tutkusu ve yeme içme zevki ‘Allaben Öyküleri’ne kaynak ve yataklık edecektir. Antep genç şairi kurup yaratırken Robert Kolej’de çiçeklenecek Anglosakson ve İngiliz şiirinin kır ve kent rengine çelişkisizce bürünmüş atmosferinin hemen kavranmasını da kolaylaştıracaktır. Gün gelip ‘Nuh’un gemisine’ yolcu yazılacaklar için bu süreçtir sadece, onun işleyişidir olup bitenler. Ama yine de ilginç olan ve hâlâ bir soru olarak parlayan, şairin sinemaya değil, tiyatroya yönelmiş olmasıdır. Belki de, aradaki sır ‘doğa’ farkıdır. Eşsizdir ayrıca Ülkü Tamer’in sinema kültürü.

Ülkü Tamer’in şiirini Nuh’un gemisine benzeten

Cemal Süreya sadece canlı / hayvan zenginliğini işaretlemeyiz. Ondaki ölümsüz doğa, arınma ve saflık idealini de imler. ‘Gök Onları Yanıltmaz’, ‘Ezra ile Gary’ birer ara durak gibi gözükse de ‘Virgölün Başından Geçenler’, ‘İçime Çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür’ ve ‘Sıragöller’ kitaplarıyla Ülkü Tamer, ikinci Yeni ile birlikte açılan modern şiirimizin ana bünyesine katılır. Bu hep lirik ve özgün ve modern şiir, ‘Antep Neresi’ ile ilk kaynadığı yere, Antep’e dönecek, o toprağı kazacaktır ama olan çoktan olup bitmiştir. ‘Yaşamak Hatırlamaktır’ artık.

Olana, yayıncılık, çevirmenlik, şiir çevirmenliği de dahildir dahil olmasına ancak ‘Cathay’ı anmadan, Ezra Pound’u selamlamadan geçmek olmaz. Dahası ‘Cathay’ hiçbir dilde Türkçe gibi durmaz. Divan şairlerinin diline düşen Hoten mülkü böylece fethedilir. “Doğuya bakan bahçede ağaçlar hep yeni filizlerle patlar.” Doğadır çünkü bu yeniliği yaratan ve zaten şaire göre de “şiir her gün yeniden başlar” yaşamaya. ✿

Ülkü Tamer

Leb demeden leblebiyi anladıklarının farkındaydılar. Birbirlerinden hoşlandıklarının da. Bu gece sevişmeyeceklerinin de farkındaydılar. Evliydi çünkü. Evde bekleyenleri vardı.

YOKUŞ

Kadın ufak tefekti ama koltuğu öne doğru iyice yaklaştırmış, beceriyle kullanıyordu arabayı. İstanbul'un trafiğine alışık olduğu belliydi. Adam sağ berabere oturmuş, oturmuş da, o şiirdeki gibi bir türkü tutturmuştu. "Kimseye etmem şikâyet ağlarım ben halime..." Kadın ağzından yel alır gibi kaptı ikinci dizeyi, giderek alçalan bir ses tonuyla mırıldandı: "Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime."

Bakıştılar.

"Dikkat et" dedi adam, "bana bakacağına yola bak."

Kadın gülümsedi. Işıltılı, simsiyah gözlerini adama dikerek alaycı bir sesle:

"Ne yaptığımı biliyorum" dedi.

"İstiklalini mi seyrediyorsun yoksa?" diye sordu adam, lâfı gediğine oturtmanın verdiği özgüvenle.

"İstiklalimi yitireli çok oldu..."

Adam yan tarafa çevirdi bakışlarını, bir hayalin peşinden gider gibi "Ah! Ben de" dedi.

Çarşı kalabalığını yarıp İhlamur'a saptılar. Kınıltısız bahçe içindeki köşk, ışıklarını söndürmüş, sessizdi. Ulu ağaçlar belli belirsizdi karanlıkta. Yokuşa vurduklarında adam bir zamanlar çok sevdiği, sözdizimini altüst eden, o anlaşılması olanaksız şiirlerini çözümlmeye çabaladığı, şimdi bir su kıyısındaki mezarlıkta yatan şairin, bu köşk hakkındaki dizelerini anımsadı. "İhlamur Köşkü"ndeki toplantıya yatağıyla getirilmiştir. Lazımlık da. Hem etsin hem konuşsun."

"Biliyor musun" dedi kadına, "lazımlıkta oturan padişahın suratı kıpkırmızıymış. Öfkeden mi, ıkınmadan mı bilinmiyor!"

"Bilmeyecek ne var, ıkınmadan elbette. 'Mülkler tehlikededir.'"

Adam, kadının bu şiiri biliyor olmasına şaşırdı. Bozuntuya vermedi ama.

"Ah" dedi, "ah şu mülkler. Yıkıldı gitti koca Osmanlı. Ama lazımlık hâlâ duruyor yerli yerinde."

"Adı üstünde, lazımlık bize hep lazım."

"Seni bilmem ama bana çok lazım. Prostat uyandırıyor geceleri. Hem de birkaç defa."

Kadın, "nerden çıktı şimdi bu prostat muhabbeti" dercesine baktı adama, iç geçirmeden önce. Sonra, aynı minvalde devam

etmeye karar vermiş olmalı ki "Ecdadımızla ne kadar övünsek azdır" dedi.

Makaraları koyverdiler. Sonra kadın "Aslında iki muzip çocuğuz biz" dedi.

"Beni boş ver ama sen çocuksun hâlâ."

"Sen de öylesin."

"Öyleysen bu ak sakal ne oluyor?"

"Değirmende ağartmamışsın, belli."

"Ağarmış ya sen ona bak."

"Hiç önemli değil, kuş kalkıyor mu sen asıl ona bak!"

Bu kadar samimiyeti beklemiyordu adam. Çok değil birkaç saat önce bir dost toplantısında tanışmışlar, sonra da yemeğe

çıkılmışlardı. Beşiktaş Balık Pazarı'nda, Babalık'ın ısıtılan terasında baş başa rakılarını yudumlarlarken kadın masanın altından dizine dayamıştı ayağını. Yukarıya doğru çıkıp bacaklarının arasını yoklasaydı belki bu soruyu doğrulayan bir konumda olurlardı ama ikisi de fazla üstelemeden, vazgeçmişlerdi bu oyundan. Ve edebiyat üzerine giderek koyulaşan sohbetlerine devam etmişlerdi. Leb demeden leblebiyi anladıklarının farkındaydılar. Birbirlerinden hoşlandıklarının da. Bu gece sevişmeyeceklerinin de farkındaydılar. Evliydi çünkü. Evde bekleyenleri vardı.

Adam, yanındaki genç kadının, az önce karşısında otururken damdan düşer gibi sorduğu soruyu anımsadı. Balıklar yenip şişe yenilenince, kuşkusuz alkolden de verdiği cesaretle "Adı için mi seçtin bu lokantayı?" diye sormuştu.

"Öteden beri gelirim. Nazım geçer burada."

"Babalık'ta, babalıkla balık keyfi yani!"

"Aynen öyle. Aramızdaki yaş farkını unut bu gece, beni unutma."

"Sonra âlem değişiverdi. / Aynı su aynı hava aynı toprak / Mevsimler ne çabuk geçiverdi / Unutmak unutmak unutmak".

Bu dizeleri söyleyecekti cevap yerine, ama vazgeçti. Nedense, gecenin

bir saatinden sonra, darbukacıyla zurnacının ve dilencilerin turnesinden sonra, herkes kafayı bulduğunda meyhane meyhane dolaşıp üç kuruş karşılığında sarhoşların tansiyonunu ölçen o yaşlı kadın düştü aklına. Tövbeci olduğu söylenirdi. Kim bilir nerededir şimdi? Nerede olacak cehennemin dibinde elbet. Dar mezarında upuzun yatıyordur o şişman gövdesiyle. Beden çürümüş, ruh -eğer varsa- çoktan uçup gitmiştir. Nereye mi? Allah bilir nereye, cehenneme dediysem sözgeleşi canım.

Çiçek Pasajı'nın fıçı masalarına kurulmuş çilingir sofralarında votkalı bira arjantinleri yuvarlayan sarhoşların tansiyonunu ölçmek, ülkenin nabzını tutmakla birdi o yıllarda. Gerilim sürekli tırmandırılırdı. Gerçi şimdi de öyle sayılır, değişen fazla bir şey yok. Darbeyi asker yapardı, şimdi siviller yapıyor, ecdadımızla övünerek. "Ceddin deden neslin baban / Pek kahraman Türk milleti" diye kafamıza kakarak! Orada tansiyoncu kadın bekliyor, ölçtürsünler bakalım, kuşun kalkıp kalkmadığını anlayalım!

Fâtih Köprüsü'nde trafik yeniden sıkıştı. Kuş konusunda karşılık alamayınca, bir şey söylemiş

olmak için, "Keşke öbür köprüden geçseydik" dedi kadın. Adam "On Beş Temmuz Şehitleri'nden mi?" diye sordu. Sonra da "Şüheda fıskırarak toprağı sıksan şüheda!" diye bağırarak için kendini güç tuttu. Böyle durumlarda diline, eline, beline sahip olmayı öğrenmişti. Aranmalardan, soruşturmalardan, yargılanmalardan sonra.

Dura kalka ilerliyorlardı. Memleket gibi. Ya da mehteran gibi. Bir adım öne, sonra dur, sonra bir adım daha. Ha gayret! Fazla konuşmalarına gerek yoktu. Aynı görüşte, aynı kıvamda, aynı havadaydılar. Şarkı söylemekten en iyisi. Bu kez kadın başladı: "Gözlerinin içine başka hayal girmesin!" Adam devam etti: "Bana ait çizgiler dikkat et silinmesin!" Sonra: "Hayal değil gerçektiler. O kadar çok kadın girdi ki hayatıma!" dedi. Kadın afacan bir küçük kız edasıyla gözlerini kırptırdı. Bir adım bile ilerlemiyorlardı şimdi. Gazdan kaldırdı ayağını. Yüksek topuklu bir ayakkabı giymişti. El frenini çekti sonra, tırnakları ojeli, upuzundu. Avını her an parçalamaya hazır. Ani bir hareketle, adamın pantolonunun üzerinden bacak arasına koydu sağ elini. "Boş ver şimdi yargılanmaları" dedi, "ordu iktidara el koydu bile!" Çok kadın gelip geçmişti hayatından, böylesini ilk kez görüyordu. "Hay Allah" diye söylendi, "bu el koymaların gözü kör olsun!"

—Kuş şakımadan önce bir ihtilâl daha var demek.

—Evet, o da ölmek mi dersin? Söyle canım ne dersin?

—O da olmak mı derim.

—Olmak ya da olmamak.

—Tam da üzerine bastın.

—Daha dur bakalım.

—Neyse onun da sırası gelecek elbet.

—Olmanın mı?

—Hayır, ölmenin.

Mürekkkep yalamış kadını doğrusu. Yalnızca mürekkep mi? Her neyse, az sonra evine bırakacaktı işte. Belki de bir daha görüşmeyeceklerdi. Ertesi gün yolcuydu. Yolcu yolunda gerek. "Yolcudur Abbas / bağlasan durmaz" tabiri geçti zihninden. Yolculukları unutmak istedi. Hayatına giren kadınları da. Kadın, el

**Dura kalka
ilerliyorlardı.
Memleket gibi.**

Sinan sizi hep daha derine çekecektir. Çekildikçe batacaksınız.
Battıkça Sinan'laşacak, dostlarınızı onun yeni tanıştığınız
evrenine taşıma isteği duyacaksınız.

SİNAN'LAŞMA

Önce Eminönü'ne gidin. Köprü çıkışı üçüncü tepenin muhteşem silüetinde Süleymaniye'ye uzun uzun bakın. Sonra başınızı sola çevirip birinci tepeyi taçlandıran Ayasofya'yı izleyin. İki uygarlığın görkemini kıyaslayın. Ardından 2000 yıllık Uzun Çarşı yokuşunu (Makros Embolos) tırmanıp kıvrılarak Süleymaniye'ye düşürün yolunuzu. İçeri girince daha önce okuduğunuz her şeyi unutun. Bu anıtsal kütle size ne söylüyorsa siz o'sunuzdur. Kubbeden sarkan kandil kasnağının ince çelik halatını nirengi kabul edip bakışlarınızı yavaşça aşağı doğru kaydırın. Ayrıntılar güneşe çarpan meteorlar gibi bilincinizde patlamalar yaratacaktır. İşte tam bu noktada Sinan'ın kozmosuna giriyorsunuz demektir. Önce yapısal bütünlüğü içselleştirin, sonrası size kalmış. Ya bu evrende bir seyyare olur ya da havadan hafif olmayı yeğlersiniz. Bunlar size bir şey yazmazsa, heyecansız, sıradan, düz hayatınıza devam edersiniz...

Selimiye'yi hiçbir kalem yazamaz. O sensindir. "Ters lale"yi aramak yine sana düşer.

Eğer ayrılabilirseniz, dışarı çıkın. Geldiğiniz yoldan aşağı inip Rüstem Paşa Camii'nde soluklanın. İznik çinilerinde yaratılan cennet bahçelerini dilediğinizce izleyip ruhunuzu sağaltın. Bu butik camide ateş çiçeklerinin tüm kompozisyonları estetik bir harmanla atılmıştır. Bilgeliliğin gözleri çintamaniler, sevdalı bulut ejderhalar, ateş çiçekleri, lotuslar, hayat ağaçları, her yandan yürüyecektir üzerinize. 'Yaratılışın şafağında insana ruh üflenirken Yaradan'ın soluğuyla başı hafifçe yana eğilmiş lale'yi kendiniz arayıp bulun. İnanın ki her anına değecektir bu çabanız.

Sonra vurun Edirnekapi'ya. Mihrimah Sultan Camii'ne girin. Işıklar içinde yıkanırken, aklı şakulünden ayıran bu alan derinliği sakın şaşırtmasın sizi. Kadın ruhunun ılık ve taşla yontulmuş formudur bu. Bir kenara oturup iç dünyanızı serbest bırakın. Mint yeşilleri, saman sarıları, erguvaniler, güneşin sürekli yer değiştiren ışınlarıyla bilincinizde uçacak, farklı gerçekliklere sürükleyecektir yorgun varlığını. Sinan sizi hep daha derine çekecektir. Çekildikçe batacaksınız. Battıkça Sinanlaşacak, dostlarınızı onun yeni tanıştığınız evrenine taşıma isteği duyacaksınız.

Araştırma, daha fazlasını öğrenme isteği, harını düşürecek aklınıza. Gülru Necipoğlu'nun 'Sinan Çağı' adlı harika kitabında ayrıntıya girin. Ben El fakir-ül Hakir Sinan romanında tüm anıtsal Sinan yapılarının düşünceden forma ulaşma serüvenini izleyin. Nurhan Atasoy-Julian Raby'nin 'İznik' adlı görkemli yapıtında ateş çiçeklerinin yaratılış serüvenini okuyun, renk ve formun ruhu sarsan bütünleşmesini soluksuz bir

biçimde depolayın belleğinize. Rüstem Paşa'da, Kadirga Sokollu'da, İvaz Efendi, Kılıç Ali ve Atik Valide'de, İznik tufanına kapıldığınız zamanlar çok işinize yarayacaktır bu birikiminiz...

Sonra alıp başınızı gidin yeniden. Bu kez Kadirga'ya çevirin yönünüzü. Sokollu Mehmet Camii'nde kütlenin altın orana ulaşma çabasını izleyin. İç mekandaki İznik zenginliğinin seyri ise her türlü yorgunluk kahvesinden daha büyük bir haz verecektir size. Burada da, Sinan'ın Hicaz dönüşü yanında getirdiği Hacer-ül Esved taşından kopmuş parçaları mekanın gizemli yapısı içinde aramak, katmerli bir heyecana sokacaktır sizi.

Artık dur durak yoktur. Sinan'ın manyetizmine kapılmışsınız bir kere. Şehzade, Cihangir, Fındıklı Molla, Kılıç Ali, Azapkapı Sokollu'yu turlar, doymak bilmez bir iştahla soluğu karşı kıtada alırsınız. Mihrimah'ı, Atik Valide'yi yutar, Şemsi Paşa'da denize ulaşırsınız. Burada, iki kıtanın rüzgarlarıyla hayatın akıntısına kapılır, karşınızda dünyanın en güzel çizgileriyle boy veren tarihi yarımada bakarken balık-ekmek yemezseniz kendinize karşı affedilmez bir günah işleyeceğinize inanırsınız... Sinan'a olan iştah bazen böyle de tezahür eder! (Önüne kazık çakılsa da, Sinan'a olan tutkuyu yıldıramaz kimse!)

O ana kadar okuduklarınız size Sinan'ın Osmanlı coğrafyasında üç kıtaya uzandığını söyleyecektir. Bu misyon belki hayatınızın kalan bölümüne yayılabilir, ama baş eserle yüzleşmek için Edirne'ye hicret farz olmuştur artık. Selimiye'de cennetin yedinci katına çıkabileceğiniz düşüncesi ateş olur, tutuşur içinizde.

Uzaktan perspektifi görüş ufkunuzu kaplamaya başladığında, "Acaba kent bunun içine mi kurulmuş?" sanısıyla baş etmeye çalışırsınız bir süre. İçeriye bir kere girdikten sonra da, önce dışarı çıkacak olmanın elemi sarar benliğini. Cennetin kasnağı tepenize çatılmıştır çünkü.

Selimiye'yi hiçbir kalem yazamaz. O sensindir. Süleymaniye'de olduğundan da fazla. Evrenin kubbesi altında mikrokozmik bütünlüğüne ulaşırsın. Burada da "ters lale"yi aramak yine sana düşer. Ortadaki şadırvana hayretle bakarken, artık onun çok yakında olduğunu hissedersin, heyecanını kimseye belli etmemek istersin...

Sinan, bir sonsuzluk arayışıdır. Çıkacağınız bu serüvende bir konuda sakın yanılmayın derim. Sinan uzmanı olamaz, sadece Sinan tutkunu olabilirsiniz. O muhteşem eksen kayması da gerçekten yaşanmaya değer... ✨

işini bırakmadan:

"Bu gidişle sabahı buluruz" dedi.

"Seninle sabahı bulmak ne güzel olurdu."

"Belanı da bulurdun belki."

Bu kez adamdaydı sıra. Sol elini kadının kısa etekliğinden bacak arasına doğru kaydırdı. Kolayca ulaştı hedefe. Parmak uçlarının ısladığını duyumsadı. "Kalbinin atışını tüm bedenimde hissediyorum" dedi. Kadın başını çevirip küçük ağzını adama doğru uzattı. Uzun ve derin öpüştüler. Tam da o sırada trafik biraz açılır gibi oldu. Çok uzağa gidemeyeceklerini bilmenin telaşıyla, durumdan vazife çıkarır gibi, sarıldılar birbirlerine.

Köprüyü geçtiklerinde trafik iyice açıldı. Anadolu Hisarı kavşağında kilitlendi yeniden. Göksu'ya çok geç ineildiler. Mezarlık boyunca ilerlediler. Tenha yolda tek bir araba bile kalmamıştı. Her yer karanlıktı. Kadın dik yokuşa girmeden, mezarlığın duvarına yakın köşede durdurdu arabayı. Farları söndürdü. Adam pantolonunu çoktan sıyırmıştı. Külötunu da. Bu kez ağzının içinde değil bacak arasında hissetti kadının ıslak ağzını. Bedeni iyice gerildi, derken bağıra çağıra boşaldı.

"Sus!" diye çıkıştı kadın, bir yandan da gülüyordu, "ölüler uyanacak!"

"O kadar çok mu bağırdım?"

"Hem de nasıl!"

"Haykırsam kim duyar sesimi ölüler katından?"

Kadın susuyordu. Otağtepe yokuşuna doğru sürdü arabayı. Adam "Her yokuşun..." diye başlayacak oldu ama sonunu getiremedi. Sarhoşların tansiyonunu ölçen o tövbeci kadın düştü yine aklına. Bu kez Azrail suretindeydi. Elinde tansiyon aleti değil bir tırpan tutuyordu. Demek ki melekler katından duyan olmuştu sesini. "Her yokuşun bir inişi vardır" demeye yeltendi yine, ama yalnızca bir hırıltı çıktı ağzından. Sonra başı yana kaydı, gözleri kapandı. Kalbi çarpmıyordu artık. ✨

İstanbul-Paris, 2017

ÖTEKİ

Kahramanın Yolculuğu

Yıldızlardan düşmüş de İstanbul'un sularından köprüaltına doğmuş bir kimsesiz biçare. Hani yıldızlı gökyüzü babam, İstanbul'un suları anamdır bilin siz yine de...

OYLUM YILMAZ

DÜCANE CÜNDİOĞLU

Öteki, yani diğeri, başkası, daima ben-olmayan, ama asla **sen** değil, hep **o**! Ben-olmayan'ın iki karşıtı en uzakta duranı. Muhatab alınmayan öteki, çünkü yabancı, çünkü ürktücü, korkutucu, daha da önemlisi tekensiz. Sen'le konuşulur, sen'e hitab edilir, çünkü sen daima huzurda olmandır, belki karşıda ama yine de huzurda. Oysa **o** öyle mi, çaresiz gaptan seslenir, mütemadiyen karanlıkta saklanır, gecelerin adamıdır, pus'un, pusu'nun, puslu'nun yavuklusudur. Öteki sade yabancı değil, yabandır da: ilkel ve yabanıl, kültür ve uygarlıktan uzak, yanyana durma yeteneği olmayan, biraradalıktan mahrum, saf ve yıkıcı doğa.

Öteki bağışlanamayandır, çünkü öteki daima sınırların ötesinde kalandır, tanınmayandır, daima yeraltında, kuytulukta, karanlıkta yaşayandır; **o** bu yüzden **kişi** bile değildir, toplum dışıdır. Hukuk onu tanımaz, yasa dışıdır, çünkü akıl ve düzen karşıtıdır. Ben sen'i **yok eder** ama o'nu **yok sayar**. Öteki'nin adı yoktur, o konuşulamayandır, hem sınırdır hem sınırsızdır. Öteki, düşmanlarınca ahlaksızlık, dostlarınca özgürlüktür. ✱

YASİN CEYLAN

“Öteki” herhangi maddi bir nesne veya hayali bir varlık değildir. “Öteki”den kastımız aynen bizim gibi bir insandır. Bu “öteki” dediğimiz insana ne kadar değer veriyorsak kendimize de o kadar değer vermiş oluruz. Tüm erdemliliğimiz, ona karşı duruşumuz ve davranışlarımızın niteliğinden ibarettir. İnsan evrende “öteki”den yani kendinden daha kıymetli bir varlık ararsa, onu bulamaz. Buldum diye zannettiği metafizik varlıklar, reel değildir. Hayal mahsulü görüngülerdir. İnsanın en büyük yanılgısı bu hayali varlıkları gerçek sanıp kendini ona köle yapmasıdır. Bu, öyle bir yanılgıdır ki bunun etkisiyle “öteki”ne karşı olan saygısını yitirir. Hem onu hem kendisini bu varlığın oyuncağı haline getirir. Tüm saygınlığını kaybeder. Kutsallık peşindeyse “öteki”nden daha kutsalını bulamayız... ✱

GÜNDÜZ VASSAF

Bebektim.
Keşfederken kendimi
Sesim,
Elim,
Parmagım,
İlk ötekimdi.

Aynalarda
Karşımdaydın.

Bencilliğimin seyrinde,
Ömür boyu,
Ben ve ötekim.

Körebem sevgilim.
O bayrak senin
Bu tanrı benim,
İntiharımda ötekim,
Gene bendim.

Kimse yaramadı,
Toprağından kopardığımla,
Taşlarken geleceğimi,
Gezegeni,
En büyük ötekim.

Geldin nihayet!
Bak karşıdayım.
Dokun bana,
Farkeder mi?
Dört köşeli, üç köşeli,
Köşesiz biriyim.
Işık yılının ötesinde
Ben
Dünyalıyım. ✱

BEN FOSFORLU CEVRIYE, KARA SEVDANIN, MELODRAMIN TA KENDİSİYİM!

Karanlık bir mürekkep damlası kağıda düştü, lekesi uzadı uzadı yol oldu, yol uzadıkça değişti, değiştirdi, ben değil biz diye seslendi Suat Derviş başını kağıda eğmiş; benlik değil cemiyet, hayal değil gerçek! Yolun tam ortasında, gölgelerin arasında bir kız çocuğunun elinden tutmuş ağır adımlarla bize doğru yürüyordu o sırada çünkü... O yürüdükçe kız çocuğu büyüdü, çocuk büyüdükçe İstanbul sokakları kıvrıldı büküldü, Beyoğlu'nda bir karakolun merdivenlerine geldi dayandı. Kız Suat Derviş'in elini bırakıp merdivenlerin başındaki aynaya yanaştı ağır adımlarla ve kendine baktı hayatında ilk kez, ilk kez gördü yıldızlar gibi parlayan kara saçlarını, ışıklı kara gözlerini, fosforluymuş gibi parlayan beyaz tenini ve parmağını uzatıp kendi hayaline doğru haykırdı: Karakolda ayna var!

Kendimi aynada görürüm işte böyle ben, basmışım beyabicim çiğliği aynen sevinçle, basılmış olduğumu bile unutmuşum. Kendini bilmek ayrı, görmek ayrı. O dakka hakikaten Fosforlu Cevriye olmuşum.

Ben Fosforlu Cevriye, yıldızlardan düşmüş de İstanbul'un sularından köprüaltına doğmuş bir kimsesiz biçare. Kimsesiz deyip o nazik ve janti yüreğini çok burkmayayım şimdi ablacım tabii de, hani yıldızlı gökyüzü babam, İstanbul'un suları anamdır bilin siz yine de. Ben Fosforlu Cevriye, şimdi çoktan ruhuna Elham okuduğunuz İstanbul'un ta kendisiyim. İstanbul, bir kaldırım kahpesidir, sevdiğince nefret edilir. Ben Fosforlu Cevriye, İstanbul gibi sevildikçe yok olan, dokundukça dağılan, ağzı bozuk, neşesi kıyak, kalbi temiz bir sokak fahişesiyim. Yeşilçam'ın da, melodramın da ta kendisiyim.

Sevda tek
çaresidir
hayatın.

Siz yaşamının kitabını yazmışsınızdır illa ki ablacım abicim. Ama ben de sevmeyi bilirim. Öyle hesapsız, öyle yana yana, öyle ölümüne sevmeyi hem de. Mezarlıklarda, batakhanelerde, kayıkhanelerde, köprü altlarında üç otuza bacağıma açan ben, para için değil ama aşk için mahpusluğu da, ölümü de göze alabilirim. Sevda tek çaresidir hayatın. Hayatını ister çünkü senden. Al canımı dersin, ver 'O'nu bana. Dünyaya verecek sadece bir canı olanlar, beni de şöyle böyle demesin, kendilerinden bilsin!

İnsanın tek bir hikayesi vardır, kola vurulmuş bir damga gibi çıkmaz, ölüme götürse de kendisi ölmez. İşte ben Fosforlu Cevriye, karşılıksız aşkın, kara sevdanın ölüp ölüp dirilen ölümsüz kahramanıyım. Bir yıldızdan dünyaya düşüp yıldız gibi parlayan bir kız çocuğu, hiç büyüyemedim, sevmeyi bilmeden sevmeyi seçtim. Yüreğimi dünyaya, koynumu herkese açtım da bir "O"na erişemedim. Aman be ablacım, sen de iki kadeh parlatalım şurada diye beni amma söyledin! ✱

İllüstrasyon: Rewhat

15

A GOOD NEIGHBOUR | İYİ BİR KOMŞU

16 EYLÜL - 12 KASIM 2017

İSTANBUL BIENALİ

DAVETLİSİNİZ

Tesadüf / Coincidence

Sonbahar 2017
Karaköy / İstanbul

Her iki sanatçı da aynı gün aynı yerde çalışırken karşılaşmışlardır.
İstanbul Bienali 15. yılını kutluyor.
2007-2026 İstanbul Bienali Koc Holding, Sanatçıları Davat ediyor.
#BIENALŞEHİRDE

 Koc

#BIENALŞEHİRDE
bienal.koc.com.tr

IKSV

BIENAL

İSTANBUL BIENALİ
2007-2026
SPONSORU
KOC HOLDİNG

Afrika, Asya, Okyanusya vb. edebi metinleri sadece edebi olarak bize iyi gelmekle kalmayacak, sosyolojik olarak da kafamızdaki taşların daha rahat yerine oturmasını sağlayacaktır.

SÖMÜRÜLENİN KİMLİK ARAYIŞI VE SÖMÜRGEÇİYLE İMTİHANI

Edebiyat, özellikle de sömürge edebiyatı, Batı'nın kendisi gibi olmayana nasıl yaklaştığını anlayabilmenin en kestirme yollarını gösterir bize. Suriye sorunu, hatta bütün Ortadoğu sorunu, Afrika sorunu, adına ne dersiniz deyin, Batı'nın ekonomik ve kültürel sömürü amaçlarına uygun olarak yarattığı algıyla, yine benzer amaçlar için mücadele eder gibi görünmesinin vahşi bir sonucu değil midir sizce de? Bunu görebilmenin yollarından başlıcası sanat elbette. Bugün İran sinemasının, Suriye şiirinin, Afrika edebiyatının ürünlerini derinlemesine incelediğimiz zaman mevzu biraz daha netleşiyor bence.

Açık konuşmak gerekirse Afrika edebiyatına dair okumalarım çok da derinlikli değil, bildiğim yazarların, metinlerin sayısı Avrupa, Amerika ya da Asya edebiyatlarına kıyasla pek az. Bunda sanırım tek sorumlu da ben değilim, maalesef ülkemizde Afrika edebiyatına olan ilgi yeterli düzeyde değil, çeviriler kısıtlı ya da ben öyle olduğu vehmine kapılıyorum. Bilemiyorum. Bildiğim, muazzam bir yazın deryasından damlalarla yetiniyoruz yıllardır!

Yakın zamanda okuduğum bir metinle birlikte bu eksikliğimle yüzleştim. Sudan edebiyatından Tayeb Salih'in 'Kuzeye Göç Mevsimi' adlı metni, tarihin bize verdiği bazı bilgilerin, sosyolojik düşüncelerimizin metne aktarılmış hali gibi bir anlamda. Roman, ismi verilmeyen anlatıcının Sudan'a dönüşüyle başlamakta. Anlatıcı yedi sene İngiltere'de eğitim görmüştür ve Sudan'a döndüğünde kendisine bir kahraman gözüyle bakılır. Köyden çıkıp üniversite öğrenimi gören ilk kişidir. Köyüne döndüğünde karşılaştığı Mustafa Said'le tanışması roman içinde bir kırılma noktasıdır. Köyde yaşayanların genelinden farklı olarak Mustafa Said'in halinde, tavırlarında başka bir hava sezer anlatıcı, tabii bunda gerçekleştirdikleri bir sohbet esnasında onun İngiliz edebiyatından bir şiiri İngilizce okumasının da payı büyüktür. Bu bağlamda bu şiirin başka bir anlamı da söz konusudur. Homi Bhabha, sömürülenle sömüren arasındaki ilişkiden bahsederken taklitçilik kavramını öne çıkarır. Taklitçilikse müphemliği ve melezliği doğurur. Bu anlamda sömürülen, sömürüne öykünerek hem onun gibi olmak ister hem de bir anlamda kendi kimliğinden uzaklaşır. Mustafa Said, bu bağlamda romanda İngiltere ve Sudan arasında kalmış, müphemlikten yani tam olarak bir yere konumlanamamaktan ötürü melezleşmiştir. Okuduğu şiiri bu açıdan ele aldığımızda Mustafa Said, Sudan'ın bir köyünde diğer köylüler gibi toprakla uğraşarak hayatını devam ettirmekteyken, kin beslediği kültürün değerlerini de içinde barındırmaktadır. Bu özelliği onu diğer köylülerden farklı kılan, Bhabha'nın kavramıyla melezleştiren unsurdur.

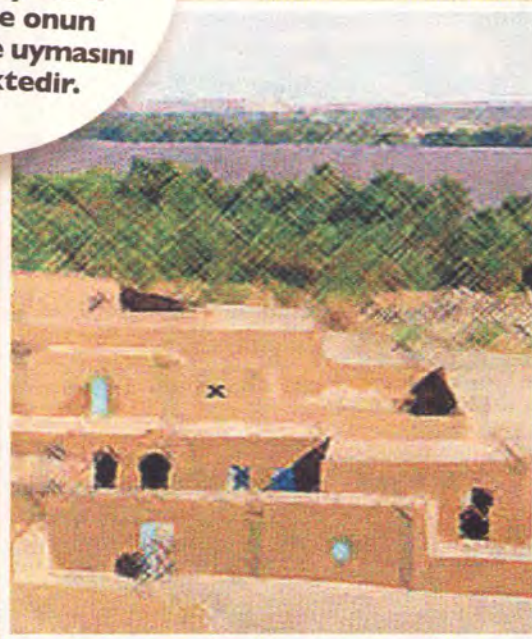
Metnin ilerleyen safhalarında romanda ismi belirtilmeyen anlatıcı, Mustafa Said'in hayatını araştırmaya başlar. Çalışmak için gittiği başka bir köyden döndüğünde Mustafa Said'in intihar (mı?)

ettiğini ve kendisine bıraktığı mektupta karısına ve çocuklarına sahip çıkmasını istediğini okur. Anlatıcı, Mustafa Said'in geride bıraktıklarından onun geçmişini öğrenir. Çok zeki bir çocuk olan Said, annesinin yanından ayrılarak Kahire'ye oradan da İngiltere'ye gider. Hatta İngiliz şiiriyle ilgili yükseköğrenim görmüştür. İngiltere'de yaşadığı yıllarda dört kadının intiharına neden olur ve sonrasında evlendiği kadını öldürür. Metin, anlatıcının Said'in dul karısına âşık olması fakat köklü gelenekleri yıkamaması ekseninde devam eder.

Edward Said, Tayeb Salih'in bu romanı bilinçli bir şekilde Joseph Conrad'ın 'Karanlığın Yüreği' adlı romanındaki örgünün tersiyle kurguladığını belirtir. 'Karanlığın Yüreği'nde protagonist Kuntz, Avrupa'dan Afrika'ya geldiğinde değişmiştir ve içindeki şiddet dürtüsü Afrika'da canlanmıştır. Kadınlara karşı gösterdiği şiddet, ilerleyen safhalarda kendisine yönelir ve tıpkı Salih'in romanındaki Mustafa Said gibi intihar eder. Tayeb Salih'in romanındaki kadın düşmanlığı bu açıdan benzerdir. Mustafa Said İngiltere'de kadınların hayatına sebep olurken ve

kendi eşini öldürürken aslında bir anlamda intikam almaktadır. O metaforik anlamda erkek ve egemen Avrupa tarafından kirletilen kıtasının, ülkesinin intikamını Avrupalı kadınları kandırarak, onlarla birlikte olarak ve ölümlere sebebiyet vererek ya da öldürerek almaktadır.

Sudanlı çocuklara ilk olarak İngilizce evet (yes) demenin öğretilmesini söyler. Sömüren, sömürülene önce her şeye razı olmasını ve onun söylediklerine uymasını öğretmektedir.

Mustafa Said, eşini öldürdüğü için çıkarıldığı mahkemede aslında egemen konuma geçmek ve yıllardır ülkesine yapılan haksızlığı haykırmak istemektedir. Afrikalı bir siyah olarak İngiliz asilzadelerinin önünde, yüce İngiliz demokrasisinin ideolojik bir aygıtı olan mahkemede konuşacak ve diğerleri onu dinleyecektir. Said'in bu konuşma esnasında söylediği sözler post-kolonyalizm açısından ele alındığında çok önemlidir; Said, ülkesine gelen ilk gemilerin ekmek ya da gıda getirmek yerine silah getirdiğini, ülkesinde kurulan demir yolu ağının askerlerin ülkeye yayılması için

kullanıldığını ve okullarda Sudanlı çocuklara ilk olarak İngilizce evet (yes) demenin öğretilmesini söyler. Bu noktada, metinde anlatıldığı şekilde "evet" kelimesinin öğretilmesinin sübliminal bir mesaj içerdiği de açıktır. Sömüren, sömürülene önce her şeye razı olmasını ve onun söylediklerine uymasını öğretmektedir. Ayrıca Mustafa Said bu konuşmada kendisinin Othello olmadığını dile getirir. Shakespeare'in ölümsüz eserinde, bildiği üzere, Mağripli Othello soylu bir aileden gelen karısı Desdemona'yı çevresindekilerin hile ve tuzaklarına kanarak öldürür. Said, Othello olmadığını söylerken dile getirmek istediği de yine bir intikamın tezahürüdür bana kalırsa. Her Afrikalı'yı yalanlarla kandırabileceğine, sömürebileceğine inanan Avrupalılara karşı, kendi yalanlarıyla onları baştan çıkarıp öldürerek, ölümün kıyısına getirerek bir nevi Othello'nun da intikamını almıştır.

Tayeb Salih'in bu etkileyici romanı çeşitli nedenlerle Afrika kıtasında yasaklanmış ve uzun yıllar sonra basılabilmektedir. Roman, 2000'lerin başında Arap Edebiyatı Akademisi tarafından 20. yüzyılın en önemli eseri olarak gösterilmiştir.

Yine geçtiğimiz günlerde Çerkez edebiyatından şahane bir metin geçmişti elime. Bir ara onunla da ilgili bir şeyler yazacağım sanırım. O metni okurken de şimdi söyleyeceğim şeylere benzer düşünceler oluşmuştu bende. Prensip olarak insanların okumalarına doğrudan müdahale etmek pek benim kalemim bir iş değil. Şunu okuma, bu fazla popüler, şu şöyle sığ bla bla bla... türünden üsttenci talimatları kaba ve çiğ bulurum çünkü. Ancak içinde bulunduğumuz çağ ve sorunlarını, Batı dünyası ile yaşadığımız (çünkü bizler bir Doğu toplumunun bireyleriyiz kim ne derse desin!) travmatik ilişkiyi ve benzer pek çok durum ve olguyu anlayabilmek için okuma alışkanlıklarımızı bir daha gözden geçirmekte yarar var bence. Afrika, Asya, Okyanusya vb. edebi metinleri sadece edebi olarak bize iyi gelmekle kalmayacak, sosyolojik olarak da kafamızdaki birtakım taşların daha rahat yerine oturmasını sağlayacaktır kuşkusuz. ✨

İTALYAN ESKİMİŞ RÜYA ODASI

Süreyya Filiz'e

ayak parmaklarını kıvrımış oturuyordu
dişil bir kadın
dişil bir odada
ahhh Süreyya
goblen bir tabloda
oynuyor gibiydi
uzun tafta etekliğiyle
kimle dans ediyordu ki?
çalıların arkasındaki
muzip delikanlı mı?
yok yere keman çalan
papyonlu bir adam mı?
çünkü işte güldü
o dişil kadın
ahhh Süreyya
içinde yüzünü kaybettiğin
başka bir bakışta
yeniden bulduğun
o gizemli İtalyan ayna
kenarında bebekçikler
ve meleciklerle
cup diye içine düştüğün
ve kaybolduğun o
İtalyan eskimiş hülya
oynayarak sersemlemiş vücudunla
kayıp gidiyorsun işte
o binlerce bebek arasında
soluk diyorsun
birazcık soluk
ya da çağdaş bir
rölyef odanın ortasında
işte bir Deniz Gezmiş Venezia'sı
kalbine direkt inen bir yanlış suicidio
ahhh Süreyya!
sonra çöküyorsun da
sedefli Viyana koltuklarına
içiyoruz sonra Papier Mâché
Japon taslarında çayımızı
bir at nalı sallanıyor hâlâ
başının gerisinde
ahhh Süreyya, geçiyor her şey
geçiyor işte tüm
o art-deco anılar
ahhh Süreyya...

Kırılma noktası denen bir şey vardır. O an verdiğin karar hayatına yön verir. Veya söylediğin bir cümle... Benim cevabım "Kırılma noktası" gibi zarif ve entel bir söz grubunu hak etmiyordu. "Yarılma noktası" demek daha doğru olurdu...

DOSTUM DOSTUM GÜZEL DOSTUM

Şimdi kapatmam gerek, yemekte eski bir dostum var.
Dr. Hannibal Lecter

"İnsan, arkadaşına âşık olmaz. Düğününe gider, nikah şahidi olur. Gerekirse ona bir arkadaşını ayarlar fakat âşık olmaz. Bu ayıp bir şeydir."

Bunlar benim cümlelerim değil, arkadaşımın cümleleri. Bizim dönem çocukları böylesi arkadaşlıklara "sosyal arkadaş" derdi. Yani sevgili değiliz demek. Ne var ki ona âşık olduğumu fark ettiğimde epeydir arkadaşlık. Beydeba'nın 'Dostluğun Önemi' nam parçasını değerlendirirken bir öğrencimin bok yemesiyle sarsıldım:

"Hocam, siz dostluktan bahsetmiyorsunuz, düpedüz aşk bu..." dedi.

Lan çakal! Ben söylemeye ne kadar okuduğun parçanın ana fikrini bulamadın. Şimdi benim dostluk dediğime aşk diyorsun.

"Hocam insan dostunun saçını, gözünü, parmağını beğenir mi Allah aşkına... Dostunun, sohbetini beğenir."

Her konuda kendinden örnek veren öğretmenler vardır ya, hayır, ben onlardan değilim. Fakat nedense bu konuda öyle yapmamışım. Anlatmışım da anlatmışım. Tam parmaklara gelmişken, o, yılsonunda takdir almak için beş puana ihtiyaç duyacak sefil öğrenci, bu kavram kargaşasına bir son vermek istedi.

Uyuyan yılanı uyandırdı, kor halindeki ateşi alevlenirdi, pişmiş aşı su ekledi. Bu son söylediğim deyimim konuyla ilgili olmayabilir. Ama seviyorum bu deyim, o yüzden kullandım.

Evet, dostumun parmaklarına hayrandım. Bunu ona anlattım. Parmaklarının bir çatal kadar kusursuz olduğunu söyledim. Van Gogh görse, senin kulağını keserdi, dedim. Anatomik bir mucize olduğunu söyledim.

"Bana bunları niçin söylüyorsun?" dedi.

Aynen öyle, "niçin" dedi. "Bak işte, şimdi de bir kelimeyi dirilttin," dedim. "Unutulmuş bir kelimeyi tekrar gündelik dile dâhil ettin. Bunu yapabilecek kaç insan vardır? Bunları senden niye saklayayım ki?"

"Bildığım şeyleri bana niye söylüyorsun?" diye yineledi soruyu. "Çünkü kızlar," dedim, "bildikleri şeylerin söylenmesinden hoşlanırlar."

"Sevgililerinin söylemesinden hoşlanırlar," diye düzeltti.

"Tamam işte, ben de onu diyorum." dedim.

"Ulan, ben sana ev arkadaşımı ayarladım be! O zaman aklına gelmedi mi bu?"

Kırılma noktası denen bir şey vardır. Hayatın boyunca birçok defa karşılaşırsın o anla. O an verdiğin karar, hayatına yön verir. Veya söylediğin bir cümle...

"Bu aşamaya mı geldik yani, birbirimize yaptığımız iyilikleri mi söyleyelim?" dedim. Eğer konu sertse esprilerle yumuşatmaya çalışırım. Bu da beni gıcık biri yapar.

Üstelik bu cevap öyle "kırılma noktası" gibi zarif ve entel bir söz grubunu hak etmiyordu. "Yarılma noktası" demek daha doğru olur muhakkak. Evet, yarılma noktasıydı. Bu vesileyle ne eldeki elma ne daldaki elma kalmış oldu. Sevgili olamayacaksa en azından dost kalmalıydık, bunun için bir şeyler yapmalıydım.

Çantasını açtı, elini daldırıp şöyle bir karıştırdı. Bilirsin işte, adamı meraklan deliye çeviren şu her şeyi alabilen valiz görünümündeki çantalardan.

Anlaşılabileceği gibi o ara ben çantanın içindekilerle ilgilenmiyorum. Kafamda dönüp duran cümlelerden hangisinin mantık akışına uygun düşeceğini saptamaya çalışıyordum.

Heyhat! Haznemde böyle bir cümleden iz bile yok. Hiç kimse böyle bir durumda tedarikli olamaz. Belki o anda seni kurtaracak olan tek şey kıvrak bir zekâdır. Fakat bendeki zeka bu kadar, Allah bana bu kadarını kâfi görmüş.

Çantadaki arama nihayet bulunca o incecik parmakların, kırmızıya boyanmış tırnakların arasından benim ebleh, dalgın bakan gözlerime ve de bütün yüzüme bir kutucuktan yayılan sprey hücum etti. Dostum, bir tokat aşk etmeyi çok sıradan bulmuş

olacak ki Eminönü'nde işportacılar satılan -hem de birlikte aldığımız- şu üzerinde kızıl bir yıldız bulunan ucuz ve bir o kadar acı biber gazını reva gördü.

"Bu da sana ikinci iyiliğim olsun, Urfalısn ya, acıyı seversin!" dedi.

"Ulan acıyı yüzümüze mi sürüyoruz kurban olduğum!" diye bağırardım. O sırada eski dostum parmaklarını ve eşsiz kulaklarını da alarak çekip gitmişti.

Garson koşarak geldi, "Abi ne yaptın ya, dur limon getireyim!" dedi. "Ayran ver, ayran!" diyesim vardı. Demedim, limonu yüzüme sürdüm.

Sevgili olamayacaksa en azından dost kalmalıydık, bunun için bir şeyler yapmalıydım.

Ford

YENİ FIESTA

TITANIUM

Bir başka hisset

Yenilenen tasarımı, yepyeni akıllı teknolojileri ve her yaşam tarzına uygun model seçenekleri ile Yeni Ford Fiesta Ford yetkili satıcılarında!

Go Further

Yeni Ford Fiesta'nın CO₂ salımı 89-118g/km arasında, yakıt tüketimleri l/100km: şehir içi 3,9 - 6,9, şehir dışı 3,2 - 4,2, ortalama 3,5 - 5,2 arasındadır. Türkiye'de satışa sunulan araçların donanım seviyesi ile aksesuarlar, jantlar ve lastiklerden dolayı yakıt tüketimi değerleri farklılık gösterebilir.

KIRMIZI KABLOYU KESMEK

Yavaşça yorganın altından süzıldüm, saatin arkasındaki pilleri çıkarıp, oraya lehimlenmiş iki kablodan kırmızı olanı kestim ve açıkta kalan ucu, saatin içine doğru kalemle ittim. Hayatımdaki kırılğan güzellikleri korumak için çirkin seslerden uzaklaşabilmem gerektiğini böyle öğrendim işte.

OT

İSMAIL GÜZELSOY

Salonun bir köşesini bana çalışma alanı yapmıştı annem. Orada oturup okuma yazmayı sökmeye çalışırdım. Sık sık sundurmadan geçer, başını uzatıp kapının yanındaki kirişe bakardı. Sabah güneşi huzmeler halinde saçına, kollarına, tek gamzesine, telaşlı gözlerine düşerdi. Belleğime kazımak, bir daha unutmamak için soluğumu tutar, annemin kirişin üzerindeki çizgiye bakacağı anı kollardım.

"Haydi hazırlan bakalım, güneş buraya gelince çıkman lazım, yakalığın ipten" gibi bir şey söylediği zaman güneş mavi çizgiye ulaşmış olurdu. Annem zamanı o çizgilerden ölçerdi. Saat çok soyut, uçarı bir belirsizlikti. Hiçbir şey duvardaki iki santim enindeki o soluk çizgiler kadar belirgin ölçemezdi bizim küçük zamanımızı. Abimin gelişini, benim okula gitme saatimi, yemek yapmaya başlama zamanı filan hep birer çizgiyle işaretliydi duvarda. Saat herkesin zamanını gösterirdi, duvardaki çizgilerse bizim hayatımızın...

Çok önemsiz bir ayrıntıydı bu anlattığım. Beni ilgilendiren, koşuşturma halindeki annemin sıklıkla salon kapısından başını uzatma anlarıydı. Bakışları güneşle yıkanan annemin bir azize gibi ışıldadığı o resim, günümü aydınlatan bir şenlikti. Ta ki o lanetli saat eve gelinceye kadar... Meret her on beş dakikada bir gong vuruyor, yarım saatlerde zırring-dong diye tuhaf bir ses çıkarıyor, saat başlarında ise saat kaçsa o kadar gong saydırıyordu.

Ah, artık annemin başını uzatıp kirişe bakmasına gerek kalmamıştı. Günüm kasvetliydi, şenliğim bitmişti. Uzun saatler boyu belleğime nakşolacak telaşlı bakışlar, o tek gamzeli güzel gülüş, güneşin kamaştırdığı kestane rengi bakışlar olmayacaktı. Yavan, soğuk, uzak bir gong sesi büyütüyordu beni. Haksız yere büyüyordum. Ya da ben hiç kıpırdamıyordum, bütün dünya küçülüyordu. Ömrümün hoyrat ve soğuk yüzünde bir gedik açılmıştı. Bir kuyuya düşmüştüm. Hayalsiz, rüyasız bir yalnızlığa savurmuştu beni o uğursuz nesne.

Okumayı sökmüştüm artık. Ünite Dergisi'ndeki üç cümlelik masalları okumak da avutmuyordu beni. Her iki dakikada bir başımı kaldırıp kapiya bakıyordum. Güneş ile annemin tek gamzeli gülüşünün şenlikli dansı bitmişti. Onun yerine radyodaki Ajans Haberleri'ni haber veren o hayâsız gongun bir benzeri hayatımızı yönetiyordu.

Bir nisan gecesini, yavrusunu kaybeden matemli bir köpek ulurken, cırcırböceklerinin ve sessizliğin yüreğinde herkes derin uykudayken birdenbire solcu oldum. Yavaşça yorganın altından süzıldüm, saatin arkasındaki pilleri çıkarıp, oraya lehimlenmiş iki kablodan kırmızı olanı kestim ve açıkta kalan ucu, saatin içine doğru kalemle ittim.

Hayatımdaki kırılğan güzellikleri korumak için çirkin seslerden uzaklaşabilmem gerektiğini böyle öğrendim işte. Ben annemin güneşte ışıldayan telaşlı yüzünü görebilmek için, onun tek gamzesiyle avunabilmek için solcu oldum. Ya sen?

TAHAMMÜLDEN CİNAYET

Tahammülden cinayet'i tahammülden cinayet diye anlardım ilkokuldayken. Bir insanın tahammülünü zorlaya zorlaya bağrını çatlatıp öldürmek olarak yorumlardım bu terimi, çok iyi hatırlıyorum. Bu yüzden yıllarca kendime güldüm ama son yıllarda tahammülden cinayet diye bir şey olabileceğine yeniden ikna oldum. İçinde bulunduğumuz zırva dünyada, tahammül etmek zorunda kaldığımız şeylerin şiddeti gittikçe artıyor ve biz yavaş yavaş ölüyoruz. Tahammülden ölüyoruz...

ELEKTRONİK BEYİN

70'lerde bilgisayara "elektronik beyin" denirdi ve bu aletler yarı mistik kabul edilirdi. ODTÜ'ye gelen ilk bilgisayara sorulan sorular ve alınan cevaplar üzerine sayısız efsane dolanırdı dillerde. Elektronik beyin, gerçekliğin en saf, en billur bilgisine sahipti ve o mertebeye ulaşan her şey gibi, kullanılması sınırlandırılmıştı. Hocalar ona sorulacak her soruyu sıkı sıkı denetlerdi. Gerçeğin bilgisinin ortalığa yayılıp biz fanilerin arasında tedavüle çıkmasına engel olmak için herhalde... Ama bir gece, bir grup solcu genç gizlice elektronik beyinin bulunduğu büyük salona gelip mum ışığında o yasak soruyu sormuşlar: "Allah var mı?" Elektronik beyin bir sarsılmış, hırlamış, öksürmüş, cızırdamış, mızırdamış ve cevap gelmiş: "Tövbe de!"

İşte bunu babam inanarak ve heyecanla anlatıp dururdu. Ta ki bir yaz sabahı abim ODTÜ'den yaz tatiline gelinceye kadar sürdü babamın heyecanı. Yaz boyunca abim babama elektronik beyinin aslında insanın verdiği kodlarla çalışan bir bilgi eşleştirme makinesi olduğunu anlatsa da adam asla ikna olmadı. Kul yapısı ama her nasılsa bir yanıyla cefir gibi gizli ilimlere de vakıf bir aletten inancının hak olduğunu öğrenmek nasıl da mutlu ediyordu adamı. Ve abim nasıl kızarıp öfkelenirdi. "Yahu orası benim okulum, öyle bir şey olsa bilmez miyim?" der dururdu. Anlamaya çalışıyordum, yapamıyordum. Hâlâ da anlamaya çalışıyorum, yapamıyorum. Babamın bir şehir efsanesine inanması neden abimi o kadar rahatsız ediyordu ki? Ve babamın inanmak için bir elektronik beyinin fetvasına neden ihtiyacı vardı ki?

PAMUK ŞEKERİ

Dünya üzerinde onca büyük buluş içinde beni her zaman hayrete düşüren şey pamuk şekeridir. Mikroışlemden hidrolik sistemlere, radyoaktiften aerodinamiğe kadar çok şey üzerine kafa yordum ve derdimi anlatabilecek kadar anladım bunları. Ama pamuk şekerinin anlaşılır bir yanı yok. Olağanüstü bir icat ve büyük bir şenliğin heykelidir o. İnsanlığın edebiyattan sonraki en büyük buluşu

pamuk şekeridir. İtiraf etmeliyim ki hayatım boyunca ne Shakespeare'i, ne Sâdi-i Şirazi'yi ne de Dostoyevski'yi kıskandım. Sadece dünya üzerinde ilk kez pamuk şekeri yapan adam olmak isterdim.

ESC TUŞU

ESC tuşu ne kadar baştan çıkarıcı... Bastığım anda bu dünyadan kaçacakmışım gibi gönlümü çeliyor ve ben ona hiç dokunmuyorum. Bekliyorum. Her şeyin biraz daha ağırlaşmasını, acırtmasını bekliyorum. Zulmün ve haksızlığın biraz daha koyulmasını... Bir gün gözümü kapatıp ESC tuşuna basacağım ve hafızalarınızdan silinip gideceğim. Adım dilinizin ucunu yakacak o zaman.

SAĞIR VE DİLSİZ

Herkes sağır olsa dünyadaki sorunların yarısından fazlası çözüldü. Dilsiz olsa... dünya borçlu bile çıkardı.

OLSUN...

Olsun... Ne kadar güzel bir sözdür bu. Nasıl bir tonlamayla söylenirse söylensin, bir şiir tınısı vardır onda. Bence tanrı "Ol" demedi, "Olsun!" dedi. Biliyorum kızacaksın ama olsun.

UTANGAÇ ÇOCUK

Ben çok utangaç bir çocuktum, bu yüzden hep yerde para bulurdum. Bir gün büyüdüm ve insanların yüzüne bakmaya cesaret ettim. O günden beri yerdeki paraların üzerine basıp geçiyorum. ✿

İllüstrasyon: İsmail Güzelsoy

İnsan sevgisi öyle bir güçtür ki, seyretmek yetmez, koklamak istersiniz. Koklamak yetmek, dokunmak istersiniz. Toplum sizdeki bu sevginin önüne bir duvar çekmiştir ama bir yerde duvarın öte tarafına geçmeniz gerekir.

İNSAN SEVGİSİ

İnsan sevgisi... Bu kadar çok kullanıldığı halde üzerinde bu kadar az düşünülen, bu kadar az anlaşılan bir kavram yoktur herhalde. Çevrenize bakın, politikacısından şairine, esnafından futbolcusuna, hamalından filozofuna, herkes bir insan sevgisinden bahseder. Bütün bunların içinde, bu ağızlarından düşürmedikleri sevgiyi, yüreğinde bir nebze olsun hisseden var mıdır acaba? İnsan sevgisi hakkında en çok ahkâm kesenlerin, kendilerini yüksek duvarların arkasına gizlediklerini, kapılarına kat kat kilit vurduklarını, özel arabalarından çıkmadan her işlerini halletmeye çalıştıklarını görürsünüz. Tanıyıp güvendikleri birkaç kişi dışında hiçbir insanla temas etmeden yaşarlar. Oysa, benim gibi, gerçekten insan sevenler, sırf bunun için cezalandırılırlar.

Bazısına göre insan sevgisi ancak eğitimle ulaşılabilen bir değerdir. Ne kadar yanlış! Ben, ki eğitilmiş bir insan değilim, çok küçük yaşlardan beri, içimdeki insan sevgisinin farkındaydım. Yaz günleri halk plajlarına giderdik. Orada, diz boyu suyun içinde tepişen, itişip kakışan, bağırışıp çağırışan hayat dolu insanları izlerken ruhum sevinçle dolardı. Semt pazarlarında dolaşip dururdum, rızkını almak için birbirlerine sürtüne sürtüne, tezgâh tezgâh gezen insanları gördükçe gözlerim dolardı. Bazen hiç işim olmadığı halde, akşam vakti tıklım tıkış belediye otobüslerine binerdim; sırf o yoğun insan kokusunu içime çekmek için.

Ama insan sevgisi öyle bir güçtür ki, seyretmek yetmez, koklamak istersiniz. Koklamak yetmek, dokunmak istersiniz. Toplum sizdeki bu sevginin önüne bir duvar çekmiştir ama bir yerde duvarın öte tarafına geçmeniz gerekir.

İşte bu, bende on beş yaşındayken olmuştu. Bizim mahallede, Reşitpaşa'da, bir imalat atölyesinde çırak olarak çalışıyordum o zaman. Şeref Abi frezede çalışıyordu. Bir gün, gözümün önünde baş parmağını tezgâha kaptırdı. Parmağın fırlayıp yerdeki talaşların arasına düştüğünü gördüm. Şeref Abi çığlık atınca herkes başına toplandı, "Parmak nerede, parmak nerede" diye bağıştılar. Parmağın

düştüğü yeri gösterdim, "Şurada" diyecektim, ama boğazım düğümlendi, ağzımdan ses çıkmadı. Parmağı bulamadan Şeref Abi'yi apar topar hastaneye götürdüler. Ortalık sakinleştikten sonra parmağı talaşların arasından aldım, kimse görmeden cebime attım. Eve gittim ve Şeref Abi'nin baş parmağını bütün gün ve bütün gece emdim. Şafak sökerken, parmaktan geriye kemiklerden başka bir şey kalmamıştı.

Bu insani lezzeti keşfetmenin beni nasıl derinden etkilediğini tahmin edersiniz. Uzun süre eski hayatımı sürdürmek için bocaladım ama biliyordum ki bu lezzeti bir kere tattıktan sonra, hayatımı buna adamaktan başka çarem yoktu. Sonunda işi bıraktım. Artık beni sadece insan sevgisi hayatta tutacaktı.

Bir gün, insan sevmemin bedelini, demir parmaklıklar ardına tıkalıp yapayalnız bırakılarak ödeyecektim.

Bir insanı sadece insan olduğu için sevmek nasıl bir şeydir bilir misiniz? Ben bunu yıllarca yaşadım. İnsanlar arasında bir ayrım yapmadım, her türlü insanı sevdim ve birini sevdiğimde onun her yerini sevdim; ki bence gerçek insan sevgisine sahip kişi, bir insanın hiçbir yerini ziyan etmemeyi de bilmelidir. İdareli davranmak adına büyük, sağlıklı yetişkinlere öncelik veriyordum, beni en uzun süre onların sevgisi yaşama bağlıyordu. Ama çocukların lezzeti bambaşkaydı. Hatta ara sıra, anne sütünden kesilmemiş bir yavrucakla kendimi şımarttığım oluyordu. Bir mahallede sevebileceğim insanlar tükenmeye yüz tutunca, başka bir mahalleye gidiyordum. Böylece aylar ayları, yıllar yılları kovaladı. Ama bu sevgimin cezasız kalmayacağını da içten içe biliyordum. Elbette bir gün, insan sevmemin bedelini, demir parmaklıklar ardına tıkalıp yapayalnız bırakılarak ödeyecektim.

Beni yakaladılar, zincire vurdular, dövdüler, hor gördüler, aşağıladılar. Bütün bu işkenceler yetmedi, bir de "Reşitpaşa Canavarı" diye isim taktılar; asıl canavar kendileri değilmiş gibi. Şimdi bu soğuk hücrede bir başıma, insan sevgisinden mahrum, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını çekiyorum ve size soruyorum: Benim ne suçum vardı, insan sevmekten başka? *

MÜFİT CAN SAÇINTI

Kazansak da kaybetsek de denemeye değmez mi? (Şebnem Ferah)

Denemeyen zaten kaybetmiş demektir! Deneyenin kazanacağı kesin değil ama denemeyenin kaybedeceği kesin. Ama madem yenileceğiz, deneyerek kaybetmek en güzeli. Çünkü yenilmenin de güzeli var... Bu noktada Beckett'in sözünü hatırlamanın tam zamanı: "Hep denedin, hep yenildin. Yine dene yine yenil, daha güzel yenil!" Ama Beckett'ten çok önce, ne demiş Namık Kemal: "Galiptir bu yolda mağlup..."

Gayemiz yaşamaksa acı çekmek mi lazım? (Orhan Gencebay)

Acı çekmek sonuçtur, amaç olamaz (İçimizde biraz Marquis de Sade'lik yoksa tabii...) Bu kadar basit bir önermeden bu kadar yanlış bir çıkarsama yaptığı için Orhan Gencebay ikmale bırakılmalı kamiller sınıfında... Ayrıca Hasan Hüseyin'in de Gencebay'a selamı var. Diyor ki: "Acı çekmek özgürlükse özgürdük ikimiz de..."

Olmalı mı olmamalı mı yoksa hiç düşünmemeli mi? (Bülent Ortaçgil)

Düşün, memeli bir hayvandır insan... Ama düşünmemeli değil!

Neresi sıra bize? Neresi gurbet? (Yeni Türkü)

Kendinin olduğu hiçbir yer gurbet değildir. Mesele kendin ve kendinde olabilmekte... Hepimizin başkenti öz kendi!

Memleket mi, yıldızlar mı, gençliğim mi daha uzak? (Zülfü Livaneli)

Bir soru da ben sorayım: Memleket mi, yıldızlar mı, gençliğim mi daha tuzak?

Nasıl oluyor, vakit bir türlü geçmezken yıllar, hayatlar geçiyor? (Teoman)

Otobüste oturmak gibi bir şey bu Teoman'cığım... Sen sadece oturuyorsun ama otobüs bir yerlerden geçtiği için sen de geçmiş sayılıyorsun.

Hani o güzel gözlü ceylanların pınarı? (Emel Sayın)

Kapitalizm suyunu pet şişeleyp satmadığı pınarı yıkar, güzel ablam. Ceylanlar için de sucuk reyonuna bir bakıver...

Yoksulun sırtından doyan doyana, bunu gören yürek nasıl dayana? (Âşık Mahzuni)

Doğru, yiğidin muhtaç olduğu soğana da acayip zam gelmiş. Bu kapitalizmin soyma biçimleri çeşitlidir. Hem soyar, hem alkış bekler... Bazen zam yoluyla, bazen ücret, bazen faiz yoluyla soyar ki göz görmeyince yürek katlanır... Bence insanlık tarihinin en büyük soygun planının adı kapitalizmdir!

Vicdanının sesini dinle bak ne diyor? (Sezen Aksu)

Ulsa seslenişin sesi o kadar açık ki, vicdanların sesi duyulmuyor!

Neden, neden, neden, neden daracak yaparlar bu evleri? (Ahmet Kaya)

E çünkü kapitalizm Ali Ağaoğullarını sevir. Kapitalizmin sürebilmesi için Ali Ağaoğulların daha çok zengin olmasına ihtiyaç var. Hem de o evleri yapan ameleler o evlere sahip olamazken... Sen bu işleri bizden daha iyi bilirsin de bilmezden mi gelirsin Ahmet Abi... Çok tecahülüarif adamsın. *

JEHAN BARBUR

Avucundan su içmeyi seven ben
Avucunu sevmez oldum
Bükülüşünü, kırmızıyı çalıp pembeleşen kıvrımlarını...
Hiçbir ince ayrıntı gözümü çelmezken
En narin saklını görür olmak
En bilinmezini okumuş, ezberlemiş...
Az daha eskilerden gelen bir tanıdıklıkla
Ekledim sanki tüm sevmemelere
Başkalarının artıklarını, bendeki ikrahını

Karın boşluğumdaki kelekler böcekleniyor
Yani yer değiştiriyor hazımsızlıklar
Islak ekmeklerden parçalar yuvarlıyorum ellerimde
Kuşlar değil balıklar yiyor
Bir orman yer değiştiriyor
Ve kaçıyor tüm geyikler
Som bir cehaletin şaşkınlığıyla
Şaşırveriyor insan ateş almış bu **"birdenbireliğe"**
Alevin hızına değil de, tutuşuşundaki ivediliğe

Bir deniz yer değiştiriyor...
Ne göle dönüşüyor bu yer değiştiriş
Ne de bir su birikintisine
Başka bir şey oluyor ama bu kez
Sevimsiz
En ince perdeden bağırın bir kız çocuğu gibi
İtici ve sahibi olunmaya isteksiz
-ara cümle-

-analar sahibi mi olur çocuklarının?
Niye tüm tabelalar 'çocuk sahibi olmak' diye yazar,
'aile olmak' yerine?

Okuyuşum başkalaşıyor
Seni, eğik duruşunu
Beni beğenmeyişi ve...
Bir nefes yerini yadrigıyor, sıkışıyor ümüğümde
Beklemişlik kokuyor, kekre...

İyi biriyim ben
İyi!
Yakışmıyor bu sevmeme birikintisi
Dirseğimde bir morluk
Çeneme dayamadıkça elimi
Sararacak bu morluk elbet ama vakit yok

İyi biriyim ben
Hangi yangından kaçarken
Basmıştır bir zürafa tam da düşüme?
Yarası sararır elbet
Yaraya baktıkça peki
İyileşir mi bu sevmemek?
Bir sevmeyişin iyileşmesi sevmek midir?
Ya da gidebilmek?

**Soruya soruyla cevap veren
Cevapsız mıdır yani?
İşte hep bilememek...**

Fotoğraf: Jehan Barbur

**Annem, 'Hıçkırık' filmi izlediğinde bana hamile imiş.
Filmdeki Doktor İlhami karakterinden etkilenmiş, bana
bu meşum ismi vermiş. Değiştirmek kısmet olmadı.**

"HIÇKIRIK TUTTU BENİ, TUTTU DA KURUTTU BENİ" (*)

Kerime Nadir Hanım, 1930'larda
'Hıçkırık'ı, -tefrika derler- gazete yazı
dizisi olarak yazıyormuş. Çok tutulmuş,
kitabı basılmış.

1953'te filmi yapmışlar (Yön: Atıf
Yılmaz). Film seyircisi, özellikle kadınlar,
salya sümük ağlıyorlarmış. Hatta Reis-i
Cumhur Celal Bayar bile ağlamış. Ki
kendisi Teksaslı'lara, "Aziz Teksaslılar,
tarihinizi tetkik ettim. Muhteşem bir
mâzinizi gördüm" demiş biridir.
Hatta, "Biz Türkler, siz Amerikalıların
hayat tarzınızın ve dünya telâkinizin
hayranıyız" da demiştir.

Annem, 'Hıçkırık' filmi izlediğinde bana
hamile imiş. Filmdeki Doktor İlhami
karakterinden etkilenmiş, bana bu
meşum ismi vermiş. Değiştirmek
kısmet olmadı.

Ben, 1965'te Orhan Aksoy'un çektiği
ikinci 'Hıçkırık'ı
seyrettim. Ediz
Hun, Hülya
Koçyiğit, Kartal
Tibet (Dr. İlhami)
başrollerdeydi.

Filmde, Nalan ve
bir kardeş gibi
birlikte büyüdüğü
Kenan, birbirlerini
gizli ve imkansız
bir aşk ile severler.
Fakat hislerini
kendilerine bile
ifade edemezler.
Çünkü kardeş gibi
büyümüşlerdir.

Biz seyirci
olarak, iki gencin
birbirine karşı
boş olmadığını
hissederiz. Mesela
ağaçlar arasında
kovalamaca oynar ve nefes nefese kalırlar.
Nefesleri birbirine yaklaştığında bir
sebepten anı kırar, uzaklaşırlar. Bu hep böyle
olur. Çünkü kardeş gibi büyümişlerdir.

Neticede kazık kadar olurlar. Nalan,
Doktor İlhami ile evlenir. Kenan
uzaklardadır. Ama mektuplaşırlar.

Bir gün, Doktor İlhami, "kardeş gibi
büyümüş" ikili arasındaki mektup
trafiğinden bir zarf çeker. Açar, okur.
Şu tesadüfe bakınız ki, onlarca mektup
içinde bir tek o mektup, Kenan'ın kardeş
gibi büyüdüğünü unuttuğu, "...gibi"
yapmadığı bir anda yazılmıştır. Zarf, aşk
kokmaktadır.

Dr. İlhami, müspet ilimler tahsil etmiş,
teşhis terbiyesi edinmiş biri olarak;
"Ben burada üçüncü adam, dış kapının
mandalı oluyorum" sonucuna varır. İlhami
isminin meşumluğu buradadır; "...gibi"
yapamayacak kadar hakikate çarpmak
anlamına gelir.

Esasen Nalan, eşine sadakatsizlik
etmemiştir. Fakat Doktor, ihanete
uğradığını düşünen bir koca olarak
durumdan kendine haklılık çıkarır. Abartır,
işin bokunu çıkarır. "Hakkın kötüye
kullanımı" çukuruna düşer. Ama biz ona,
yuvası, ailesi dağılmış biri olarak bakarız.
Bu bakışımızla Doktor'un şiddetine
hafifletici sebepler sağlarız. İşimiz bu.
Hafifletmek. Biz, psikoloci ilmini çözmüş
bir memleketin evlatlarıyız.

1971'de bir hıçkırık daha çekerler.

Adına 'Son Hıçkırık' derler. Olaya ikinci
kuşak dahil olur,
işler biraz daha
karışır. Benim
de kafam karışır.
Devir değişmiş,
dünyayı çiçek
çocuklar, İspanyol
paça pantolon ve
sosisli sandviç
veya sandviç
sarmış, darbemiz,
cuntamız bile var...
İyi, güzel de, her
yeni kuşak için
yeni bir 'Hıçkırık'
film çekmenin
manası nedir?
"Masum değiliz
hiçbirimiz" ama
kendini bu kadar
ezmeye ne gerek
var?

Belki OT derginin
kıymetli editörleri,

Ayşen Gruda Hanım'dan soruya cevap
rica edebilirler. Mümkün ise Yıldız
Tilbe Hanım'a da niye bu kadar "...gibi"
yaparak yaşadığımızı sormak isterim.

Bu yüzyıl başında Atıf Abi, '53'te
çektiği film için şöyle demiş: "Yani, o
melodramları niye yaptık? 'Hıçkırık'ları
filan. O romanları ben okumaya
tahammül edemedim, filmi yaptım."

Rahmetli Atıf Abi... Bir kere asistanı
oldum. Güzel fırçalamıştı beni.

Müessese ikramı: "Ben feleği gördüm /
taştan inerken"

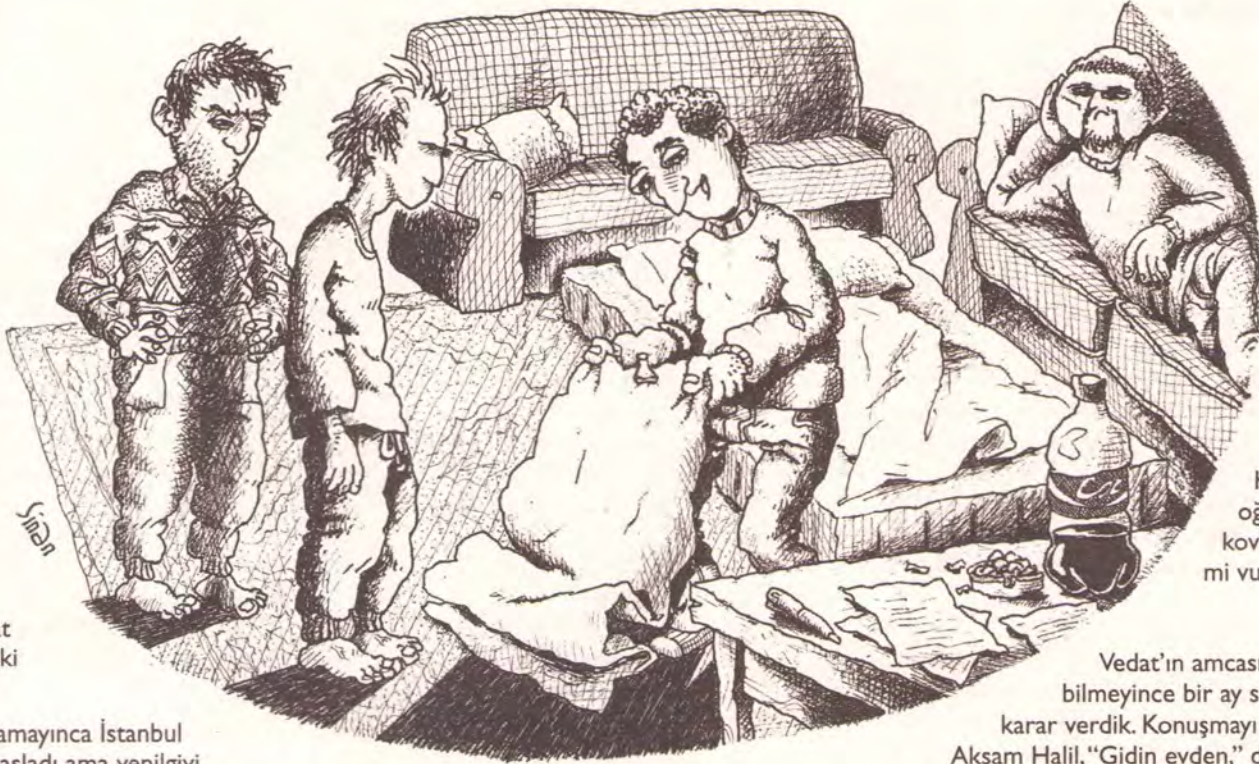
(*) Denizli türküsü

Üç başarısız insanın hikayesini anlatıyorum; birimiz yazar, birimiz oyuncu, birimiz müzisyen olmak istiyorduk. Ve bütün bu hayalleri bir artı mutfak bir eve sığdırmaya çalışıyorduk.

İSTANBUL HATIRASI

İstanbul'da kalma fikrimi ilk Halil'e açtım. Halil eski arkadaşım, İstanbul'a yeni taşındı. "Bir şeyler ayarlayana kadar bende kal," dedi. Yüzsüzlükten değil, çaresizlikten ısrar etmesine bile fırsat vermeden Tarlaş'ındaki evine çöreklandım.

Uzun süre iş arayıp bulamayınca İstanbul bünyeye ağır gelmeye başladı ama yenilgiyi hemen kabullenemediğimden uzatmaları oynamaya karar verdim. Hiçbir şey yolunda gitmiyordu ama bünyemde salakça bir umut vardı. Zaten bir insan ne kadar kötü durumda olursa umudu da o derece artıyor. Umutlu olmak için bir neden bırakmadıklarından bu kadar umutluyuz ya... Biz de iki işsiz, beş parasız umutla ölmeye çalışıyorduk.

Kul dara düşmeyince Hızır yetişmezmiş. Halil, Mis Sokak'taki bir kafede iş buldu. Bir süre sonra ben de her gün ona yardım etmek için gittim. İşin doğrusu, ben Halil'e yardım ediyor gibi davranarak günde iki öğün yemek yiyordum. Mekanda en çok tost ve menemen tüketiliyordu. Tost işi Halil'deydi, menemen işi bende. Öğleye doğru kafeyi açıyor, Halil'in tostlarıyla kahvaltı yapıyor, akşam da menemen yiyip eve gidiyorduk. Olabildiğince geç yiyorduk ki gece acıkmayalım. İki hafta sonra kafe sahibinin Halil'e para veremeyeceğini anladık ama sesimizi çıkarmadık. Ne diyelim ki? Boğaz tokluğuna çalışıyorduk işte. İstanbul gibi bir yerde işsizdik ama karnımız doyuyordu.

Kaldığımız ev Pelesenk Sokak'ta bir artı mutfak bir evdi. Tuvaletle banyoyu mutfakın bir kısmını çevirerek yapmışlar. Çevirmekten kastım perde asmışlar, o kadar. Hem de banyo yaparken sırtına yapışan perdelerden. Evin bir olan kısmı, salon/oturma odası/yatak odası, yani hepsi idi. İki çekyat, bir masamız vardı. Bir de bilgisayar bir sehpa üzerinde koyduğumuz küçük bir cumba. Akşam eve gelince çek-yatın birine ben uzanıyordum, birine Halil uzanıyordu. Sonra da birbirimize ya da tavana bakıyorduk. Sokağa çıkacak halimiz yoktu. Halil uyuyunca ben cumbaya geçerek bir şeyler yazmaya çalışıyordum. Seviyordum Tarlaş'ını. Bütün tekinsizliğine rağmen seviyordum. Bana her şey 'Ağır Roman'ı hatırlatıyordu. Bir tek üst komşumuz Hasan'ı tanıyorduk. Arada birbirimize çaya gidip geliyorduk.

Bir insan ne kadar kötü durumda olursa umudu da o derece artıyor. Umutlu olmak için bir neden bırakmadıklarından bu kadar umutluyuz.

Halil'le böyle kendi yağımızda kavrulmaya çalışırken bir sabah Metin çıkıp geldi. Metin, Halil'in eski ev arkadaşım, Ankara'ya gitmiş ama orada da işler yolunda gitmeyince İstanbul'a geri dönmüş. O da bizimle kalacak, başka çaremiz yok.

O gün işten erken çıktı Halil. Akşam eve geldiğimde "Sürpriz!" diye karşıladı beni. "Ne oldu?" dedim. "Bak," diyerek çok fonksiyonlu odanın duvarının birine dayalı duran katlanıp açılabilen süngerli yatağı gösterdi. Her gece odanın ortasındaki masayı cumbaya doğru itiyor, açılıp kapanan süngerli yatağı açıp birimiz onda yatıyorduk. Nöbet gibi. En çok Halil yatıyordu, itiraf ediyorum. En fedakarımız oydu.

Haftalar, aylar geçiyordu ama hiçbir şey değişmiyordu. Farkındasınız, üç başarısız insanın hikayesini anlatıyorum; birimiz yazar, birimiz oyuncu, birimiz müzisyen olmak istiyorduk. Ve bütün bu hayalleri bir artı mutfak bir eve sığdırmaya çalışıyorduk.

Bir süre sonra kafenin sahipleri de aramaz sormaz oldu. Halil'le ayrı ayrı günlerde izin bile yapmaya başladık. Halil'in izni olduğu bir gün Metin geldi yardıma. Akşam eve döndüğümüzde Halil, "Sürpriz!" diye açtı kapıyı. Biz Metin'le anlamamış bakarken Vedat'ı gösterdi, "Okuldan arkadaşım, iş kovalamak için gelmiş. Birkaç gün bizde kalacak," dedi. Yer olmadığı için Vedat, her gün birimizin yanında yatıyordu. En çok da Halil'in.

Altı ay sonra Vedat'ı kabullenmeye başladık. O da ev işlerinin ucundan tutmaya başladı, sağ olsun. Artık eve misafir alıyorduk, dördümüz yeterince yer kaplıyorduk çünkü. Bir kıçlık daha yer yok, derken Vedat bir akşam yanında biriyle geldi. "Bu kim lan?" diye sordum. "Yabancı değil ya, benim amca oğlu. Babasıyla kavga etmiş, bu akşam burada kalacak," dedi Vedat. "Ulan iyi de nerede kalacak?" "Amm büyüttünüz ha! Benim yanımda yatar

oğlum!" "Salak! Sen her gece birimizin yanında yatıyorsun zaten!" demedik tabii. Kovamadık da amca oğlunu. Zaten babası kovmuş, düşene bir de biz mi vuralım?

Vedat'ın amcasının oğlu gitmek nedir bilmeyince bir ay sonra konuşmaya karar verdik. Konuşmayı da Halil'e havale ettik. Akşam Halil, "Gidin evden," dedi. "Kusura bakmayın ama gidin...Yatacak yerimiz yok. Lütfen..." Lütfen demeyeydi iyi idi.

Sabah uyandığımızda Vedat'la amcasının oğlunu görmeyince rahat bir nefes aldık. Akşam şarap açtık. Kimse dillendirmede ama ufaktan bir kutlama yaptık. Kapı vurulunca üst komşu Hasan'dır diye açtık kapıyı ama sürpriz, Vedat'la amcasının oğlu geldi. Biz şaşkın bakarken, "Vay! Şarap mı içiyonuz lan?" dedi Vedat. "Koş lan, bardak getir," dedi amcasının oğluna. Halil birden patladı, "Lan başlayacağım şimdi bardağından ha! Oğlum biz ne konuştuk dün? Yatacak yerimiz yok, gidin bu evden demedik mi?" Vedat'ın amcasının oğlu, "Hemen bugün mü gidecektik?" dedi. Biz birbirimize bakarken Vedat, "Ne bağdın ki kardeş, yatacak yerimiz yok dedin, ben de gittim uyku tulumu aldım," dedi uyku tulumunu göstererek. "Nereye olsa açar yatarım, size zararım dokunmaz ki."

Halil'i sakinleştiremedik. Ben Vedat'la amcasının oğlunu alıp Hasan'a çıkardım. Durumu anlatıp, "Bu gecelik burada kalabilir miyiz?" diye sordum, "Tabii," dedi Hasan. Evi bizim evden farklı; bir artı bir. Hasan yatmak için odasına gitti, biz koltuklara uzanırken de Vedat uyku tulumunu açtı, "Boşuna almadım, değil mi?" dedi. Tam uykuya dalacakken Vedat, "Şu halimize bak lan, tam bir rezalet! İnsanın evi gibisi yok," dedi. Birden söylediği dokundu bana. "Çok mu üzerine gittik acaba?" diye düşündüm. Bizden ne farkı var ki? O da memleketinden gelmiş, İstanbul'da tutunmaya çalışıyor işte. "Anne evini mi özledin?" diye sordum. "Ne anne evi oğlum? Aşağıyı diyorum. Bu ev çok havasız baksana. Aşağıda olsa şimdiye çoktan dalmıştım," dedi. "İnsanın evi gibi yok diye sen aşağıdaki eve mi diyorsun?" diye sordum. "He," dedi. "Vedat," dedim, "sana gece gece, böyle durup dururken, böyle ağız dolusu, sinkafı küfür eden oldu mu hiç?" "Yok," dedi Vedat, "neden?"

"O zaman ben senin..."

MERAKLISINA NOT: Halil evlenerek başka bir kente taşındı. Metin İstanbul'dan kaçtı, küçük bir köyde yaşıyor. Vedat o gecedeki beri Hasan'da kalıyor.

MÜCAHİT BİLİCİ

Yanlış bir şeye de olsa inanmak mı iyidir, yoksa yanlış olmasın diye hiçbir şeye inanmamak mı?

KUTSALLIK YERE DÜŞÜNCE

İslam'a ne gerek vardı? İslam'ın, ait olduğunu iddia ettiği İbrahim'i geleneğe katkısı nedir? Bu soruya cevap aradığımızda karşımıza tevhidin restorasyonu çıkıyor. Tevhid, anlamı pek açılmamış bir kavramdır. Allah'ın bir olması olarak anlaşılması bence önemini kavramak için yeterli değildir. Tevhidi şöyle anlayabiliriz: Yeryüzünde hiçbir şeyin Tanrı'ya ait kutsallığa sahip olmaması. Kutsallığın yerin yüzünden tabir caizse sürülmesi demektir. İslam'ın Tanrısı yeni değildir. İslam'ın yeniliği Allah dışında peygamber, kitap, totem, mabed, sınıf veya şahsiyetlerin hiçbirine kutsallık atfetmemesidir. Şu halde İslam'ın yaptığı şey kutsallığı yerin yüzünden süpürmek, tek ve müteal bir Tanrı olarak Allah'ta cem etmektir. Kutsallık, erişilemez olana aittir. Kutsallık yere düştüğünde, yerde bir şeye kutsallık verildiğinde o şeyin tanrılaşması kaçınılmazdır.

İslam'ın öncelikli ve kurucu ötekisinin Hristiyanlar, Yahudiler ve hatta ateistler olmaması ilginçtir. İslam'ın düşmanları müşrikler idi. Müşrik, Allah'a inanan ama kutsalı yere düşürmüş insan demektir. Allah'ı hariç tutarsak İslam geldiği topluma bir ateizm olarak gelmiştir. Bir putkıran yani bir kutsal yıkıcısıdır. Amaç kutsallığı yerin yüzünden ve varlığın içinden söküp çıkarmak ve yukarıya taşımaktır. İbrahim'in eksilterek ve eleyerek ulaştığı her şeyin üstünlük halini (ve bina ettiği aşkınlığı), Muhammed temizleyerek ve arındırarak aslına döndürmüştür. Kutsallığın toplandığı bu aşkın ve soyut varlık Allah'tır. Tevhid nokta-i nazarında İslam'a en yakın din ateizmdir. Yeryüzüne etkileri itibarıyla kutsalı yerin yüzünden çıkaran iki inanç sistemi bunlardır.

Allah'ın aşkın ve dolayısıyla soyut olmasının da bazı sonuçları vardır: Sevginin teslimiyetine veya cemaatin malikiyetine yaslanabilen tanrı anlayışlarının aksine İslam'ın tanrısı soyut ve evrenselidir. Başka bir ifadeyle somut (görülebilir ve dokunulabilir) olmadığı gibi bize özgü ve bize ait (milli veya kabilesel) bir tanrı da değildir.

Peki, kutsalın yer yüzüne düşmesinin ne tür bir sakıncası vardır? Kutsal yere düştüğünde ona sahip olanlar olmayanlar üzerinde hakimiyet kurarlar. Varlığın mahlukiyet (kutsal olmamak) noktasındaki eşitliğini en sağlam şekilde temin eden iki dini perspektif bu yüzden İslam ve ateizmdir. Kutsalı kainatın içinden tahliye etmek suretiyle insanlar arasında ve insanla eşya arasında bir malikiyet, hakimiyet hiyerarşisinin oluşmasına engel olunuyor.

İslam'daki pozitif tevhid ve ateizmdaki negatif tevhid arasındaki yakınlık bizi şu ilginç soruya götürüyor: Yanlış bir şeye de olsa inanmak mı iyidir, yoksa yanlış olmasın diye hiçbir şeye inanmamak mı? İnanmanın kendisi kendi başına bir değer midir? Yanlış inanmak mı doğruya inanmamak mı tevhide daha yakındır? *

Kutsallık, erişilemez olana aittir.

Nazım Hikmet, Abidin Dino'ya "Sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin?" diye soruyor ya... Bizler de kendi kendimize bunu sormalıyız.

MUTLULUĞUN RESMİNİ YAPABİLİR MİYİM?

GİCİK DOĞANLAR

Tatminsiz, şımarık, hırslı biriyen kardeşim, saçmalarsın, hata yaparsın, hatta işi kötülüğe vurdursın.

Diyelim öyle oldu. Aradan zaman geçer, aklın başına gelir. Hatanı, yanlışını görüp, pişmanlık duyarsın. Mahcup olup utanırsın, özeleştiri yapar özür dilersin; kıldığın, küstürdüğün kişilerle helalleşir, ödeşirsin...

Eğer kendi hatanı göremezsen, işte o zaman yandın. Ömür billah, gıcığın biri, hıyarın teki olarak yaşamak en beterdir.

NİMET GÖRÜNÜMLÜ CEZALAR

İnsanlar, genellikle, duvara tosladıklarında, dibe vurduklarında kendi yanlışlarını görebilecek hale geliyorlar.

Düşmeden, gözümüz açılmıyor pek.

Fazla para kazanıyorsan, ünlüysen, seni pohpohlayan birileri yörenden eksik olmuyorsa... kendindeki problemi görmek zor. Çok zor. Bu durumda, sana "nimet" gibi görünen her şey aslında birer ceza.

Liyakatini tartışmıyor, sorumluluğunu bilmiyorsun kardeşim. Var mı daha beteri?

ACILARIMI VE KORKULARIMI NE YAPMALIYIM?

Bir yerde okumuştum: "Acıları al, yoğur ve onu sanata çevir."

Bir filmde duymuştum: "Korku bir ateştir. Onu avucuna al, top yap ki seni ısıtsın. Korkunun seni yakmasına izin verme."

Ne acılarımızı sanata çevirebildik, ne de korkularımızı kontrol edebildik.

MUTLULUĞUN RESMİ

Nazım Hikmet, ünlü şiirinde, Abidin Dino'ya "Sen mutluluğun resmini yapabilir misin Abidin?" diye soruyor ya...

Bizler de kendi kendimize bunu sormalıyız. Felsefi bir soru bu. Ciddi bir soru. Bakmayın herkesin ağzında olmasına. Biraz dikkat.

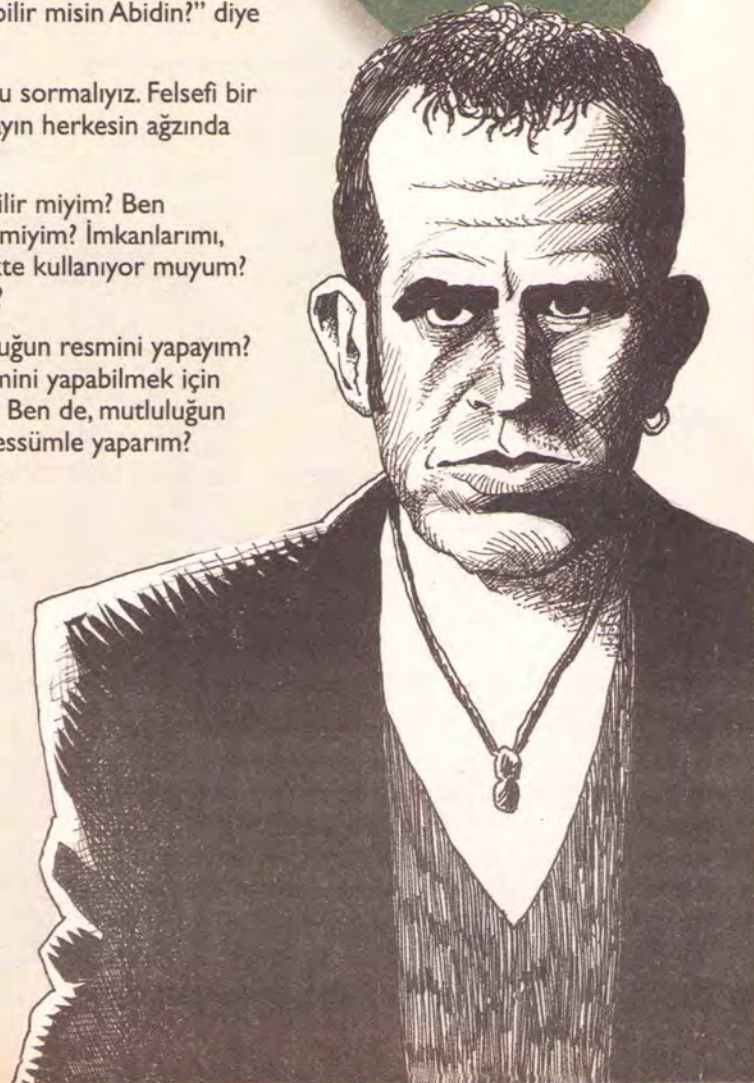
Ben mutluluğun resmini yapabilir miyim? Ben çevremdekileri mutlu edebilir miyim? İmkanlarımı, gücümü, insanları mutlu etmekte kullanıyor muyum? Mutluluk nedir biliyor muyum?

Resim yapamıyorum ki, mutluluğun resmini yapayım? Fakat belki de mutluluğun resmini yapabilmek için ressam olmak gerekmiyordur? Ben de, mutluluğun resmini müzikle, tatlı dille, tebessümle yaparım?

KÖTÜLÜĞÜN HEYKELİ

Bir şey daha: Galiba, hiç kimse, hiçbirimiz, mutluluğun resmini tam olarak yapamayız. Dostça söylüyorum, bana öyle geliyor ki, mutluluğun resmini yapmaya çalışmak yeterli oluyor. Çünkü mutluluğun ne olduğunu, tüm çeşitlerini bilmiyoruz gibime geliyor. Kötülüğün heykelini yapmasak, eziyetin destanını yazmasak, o da bir şey. *

Belki de mutluluğun resmini yapabilmek için ressam olmak gerekmiyordur?

ARAF TAKİ ÖLÜMSÜZ KAHRAMAN: DOKTOR JIVAGO

*“Karşımızdakini herhangi bir kategoriye koyamıyor, yani onu bir şekilde damgalayamıyorsak bu onun ölümsüz olduğunu gösterir.”
(Boris Pasternak)*

“7 ebenin olduğu yerde bebek kör doğar.”
(Rus Atasözü)

Ekim Devrimi, Sovyet halkını aniden yakalamış ve değişime yöneltmişti.

Devrim, dünya savaşları, ideolojik atılımlar ve açlık, Sovyet toplumunun arada kalmışlığının ana nedenleriydi.

Sovyetlerin gerek askerî, gerekse bilimsel alanlardaki başarılarına rağmen, halk, devrim ilkelerine sadık kalmayan liderler tarafından paranoyaya sürüklenmiş ve kimliğini kaybetmişti.

Bu karmaşadan geriye kalan, insanlığa dair tek şey Doktor Jivago'ydu.

GÜCE TAPAN FEDAILER

Stalin, sistematik bir biçimde sanatın ve aydınların önünü kesiyordu. Toplum arada kalmıştı.

Başlarda devrim heyecanını paylaşan Doktor Jivago, zamanla devrimden kopması bu yüzdendir. Devrimin beyin takımı yok olunca, devrimin ruhunu bilmeyen, uzun vadeli amaçlarını anlamayan ve sadece güce tapan bir fedai grubu gelmiştir. Çünkü

adaletin sağlanamadığı, toplum düzeninin liyakat esasınca işlemediği durumlarda kanunsuzluğa yatkın kimseler başarılı olur. Artık devrim bir kisvedir ve onun uğruna suç işlenmektedir.

SİYASETE DEĞİL, SANATA BAĞLILIK
Hayal kırıklığı ve aidiyet yoksunluğu Doktor Jivago gibi samimi kişilerin kaderidir...

Jivago'nun kendi kendine yetebilmesi, kimseye ihtiyaç duymaması, insanların hayatını kurtarma ve kendini sanatıyla ifade etme tutkusu onu “Sovyet yapımı yurttaş”tan farklı kılar.

Yazar Boris Pasternak'ın da dediği gibi, “Taraf olmak yoğun bir nefreti ve empati yoksunluğunu beraberinde getirir.” Halbuki Yura Jivago tarafsızlık abidesi gibidir ve bunu şöyle dile getirir: “Karşımızdakini herhangi bir kategoriye koyamıyor, yani onu bir şekilde damgalayamıyorsak bu onun ölümsüz olduğunu gösterir.”

SANATSIZ TOPLUM HASTALANIR
Sovyet yurttaş, tam da işte bu nedenle Jivago'yu asla kabullenmez ve sevmeyiz. Çünkü, Jivago kendini devrimle değil sanatıyla niteler ve sanatın önemini kavrayamayan bir toplumun yarım kalmaya mahkum olduğunu savunur. Aslında, ayak takımının yok etmek için var gücüyle uğraştığı sanat, halkın bir anlama ulaşabilmesi için ihtiyacı olduğu ilaçtır. Sanatsız insanlar, halklar hep hastalanır ve asla “ölümsüz” olamazlar. ❀

**Sanatsız insanlar,
halklar hep
hastalanır ve
asla “ölümsüz”
olamazlar.**

BİTMEYİŞ ŞİİR

*ayracı düştü
bir daha denk gelmedi
kaldığımız yer*

*hatır değil ki
kırk ömürlük ah kaldı
kahve kokulu*

*arsız otlardık
sere serpe yayılan
birbirimize*

*arındım dünden
şimdi bir eylül kadar
saf yalnızlığım*

*kalandan giden
acıya bölünen ten
rakı içelim*

*efsunlu vadi
yazsın, saklasın bizi
sonsuzluğunda*

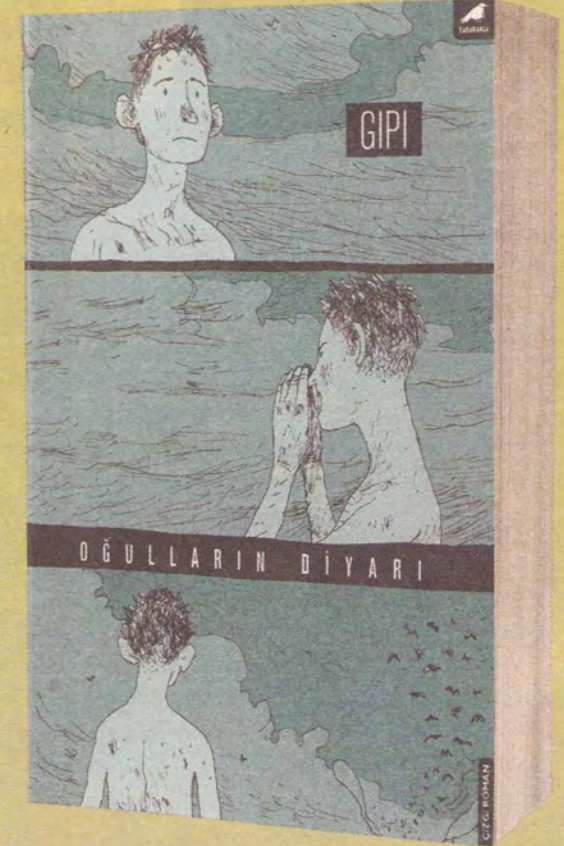
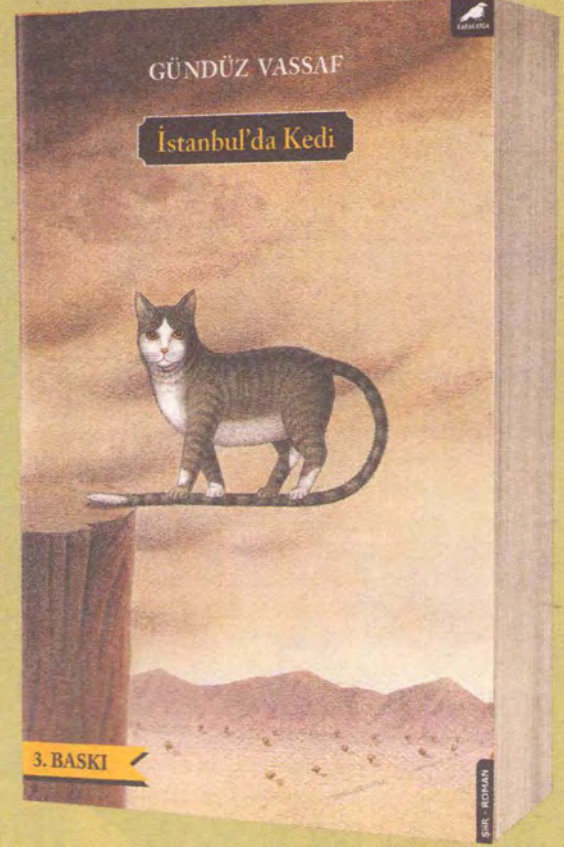
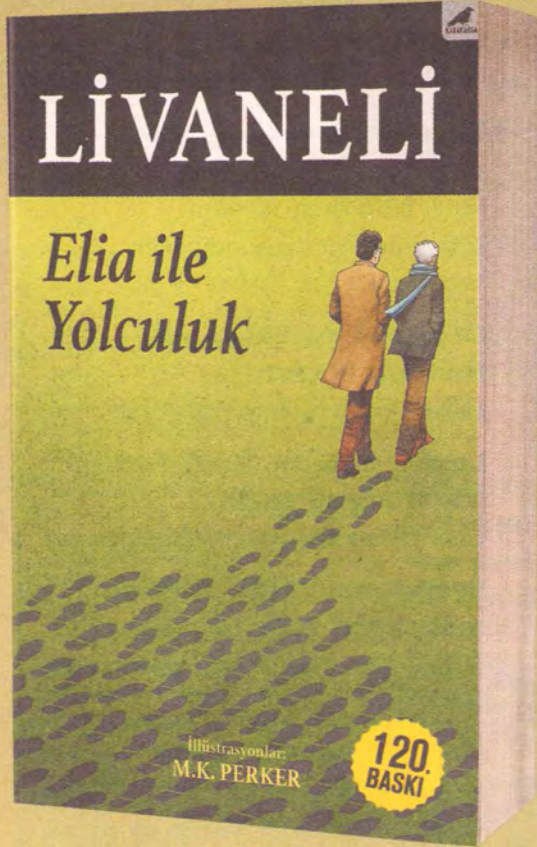
*taş fısıldadı
-zeytin ağacı sırdaş-
“sevişiyorlar”*

bitmemiş şiir

*dün yorgunuyuz
huzursuz uykuların beşiğinde
sallanıyor ömrümüz
şimdi hep uzak*

Başka Dünyalar Mümkün...

KARAKARGA
Yayınları

Muhafazakârlık “yerli ve milli” bir kavram değil.

KUTSAL TOPRAK, ŞANLI TARİH

ENTEL'İN YERİ

Amerika'dan gelirken, daha güzel bir kontratla, iş güvencesiyle ve çok sevdiğim bir hocamın davetiyle geldim. Şu anda turist gezdiriyorum, freelance olarak çevirmenlik yapıyorum. Türkiye'de hiçbir üniversitede çalışmıyorum. Ama kırk yıl kıtlık olmuş, kimse açlıktan ölmemiş. En kötü ihtimalle bir yerde, “Entel'in Yeri” diye bir kahvehane açar, birkaç tane de kitap koyarım ve hayat bir biçimde devam eder. Ama atılanlar arasında sevdiklerim var. Onların geleceği için çok ümitsizim.

AKADEMİSYENİN ÇİLESİ

20. yüzyıl tarihi, Türkiye'de akademik entelektüellerin çilesi aslında. Birilerini suçlamak, fişlemek bizde ata sporu. 1900 yılında, Abdülhamit'in Dar-ül Fünunu kurmasının hemen ardından bir kadro kavgası başladı.

Zaten yarışa çok geriden katıldık.

Münevverler de birbirini hor görüyor. Mesela Peyami Safa ile Cemil Meriç, Peyami Safa ile Necip Fazıl kavgalıdır. Yahya Kemal ile Ahmet Hamdi Tanpınar arasında nasıl bir değersizleştirme olduğunu Tanpınar'ın günlüklerinde görebiliyoruz.

Türk muhafazakarlığının referans isimlerinin kavgaya etmeleri, ne yazık ki beraber yapabilecekleri çok daha esaslı ve kalıcı çalışmaları engellemiştir.

MUHAFAZAKÂRLIK YERLİ DEĞİL

“Türkiye muhafazakârlaşıyor mu?” sorusu anlamını yitiriyor. Türkiye'de çok kuvvetli bir nihilist karşı dalga var. Zaten muhafazakârlık da yerli ve milli bir kavram değil. Batı menşeli; otoriteye, dile, tarihe ve coğrafyaya büyük anlamlar yükleyen bir tutumdur. Yeniye karşı tereddütlüdürler. Muhafazakârlar için toprak kutsal, tarih şanlı ve tarihteki insanlar hatalardan soyutlanmıştır. Geçmişin bugünden daha iyi olduğunu söylerler ve otoriteye bağlılık nedeniyle, hiyerarşik

bir toplum düzenini benimserler.

HAYALÎ ABDÜLHAMİT

Dil, tarih ve coğrafya konusunda çok ciddi bir erozyon yaşanıyor. Muhafazakârlıktan söz etmek zor aslında. Bir süreden beri tarihi figürleri fetişleştiriliyor. Her yerde tuğra görüyoruz. Muhayyel bir Abdülhamit portresi çiziliyor. Atatürk'ü eleştirebilecekken, onun yerine yeni figürler koymak istiyorlar.

EDEBİYAT YOKSA, TOPLUM OLMAZ

“Türk milleti” deyince kimse Türkiye'deki Ermenileri düşünmez. Türklük, Müslümanlıkla özdeşleştirilir. Türkiye gibi eğitim düzeyi düşük toplumlarda böyle olur.

Modern dünyanın en temel unsurlarından biri eğitimidir.

Bir kitleyi bütünleyen ve topluma dönüştüren şey; aynı metinleri okumak, aynı edebiyat eserlerinden haberdar olmaktır. Eğer bu yoksa yekpare bir bütünden bahsedemeyiz.

KEMALİZM ESİNTİSİ

2007-2017 arasında İslamcılık muhafazakârlığı yuttu. Ve İslamcılık projesinin sonuna gelindi. İslamcılığın ne oldu bilinmiyor artık. Ortaya

“Muhafazakar ama milliyetçi de, Neo-Kemalist ama Erdoğanist de” diyebileceğimiz çok garip bir alışıma çıktı. Batılılar buna yeni muhafazakârlık diyor, bizimkiler ise muhafazakâr-demokratlık. Eski Türkiye ile Yeni Türkiye'yi irdelemek yerine eski muhafazakârlar ile yeni muhafazakârlara bakmalıyız.

Türkiye'de Alevilerin, İslamcılarının, Kemalistlerin çok zorluk çektiği dönemler oldu. Ama bu kadar insan mağdur edilirken, kendi meşruiyetini masumluk iddiasına dayandıran bir siyasal düzen olmadı.

ELEŞTİRİ OLMADAN KÜLTÜR OLMAZ

İslamcı kitlede bir ötekileştirme tutumu var. Hep muhalefet ederler ve kendilerini “kutsal mazlum” olarak görürler. Muhafazakârlar, modernite karşısında tam olarak nasıl davranması gerektiğini bilemezler ve üzerlerine gelen her kavrama reaksiyon gösterirler. Kendi içyapılarına karşı körlük içerisinde oldukları için kendilerini eleştiremezler. Tam da bu sebeple kültürel anlamda zayıf kalmaktan kurtulamazlar.

Hangisi? Niçin?

DERYA KARADAŞ

Gülmekten ölmek mi, yaşlanarak ölmek mi? Hangisi? Niçin?

Çok gülerken yaşlanmak, bu yüzden kırış kırış olmak, ölme işine sonra bakarız.

Tiyatro sahnesi mi, sinema perdesi mi? Hangisi? Niçin?

Şimdi birini seçip diğerini küstürmeyeyim. İkisi de benim bebeklerim.

Oryantel mi, halay mı? Hangisi? Niçin?

Halay. Çünkü birlikte çok güzeliz.

Louise C.K. mi, Cem Yılmaz mı? Hangisi? Niçin?

Cem Yılmaz. Diğerinin soyadı çok zor.

Sosyal medya mı, anaakım medya mı? Hangisi? Niçin?

Anaakım medya. Çünkü inanır mısınız bütün haberler çok gerçek.

İlk aşk mı, son aşk mı? Hangisi? Niçin?

E tabii ki son aşkım. Kocam okuyacak.

Özgüven mi, özeleştir mi? Hangisi? Niçin?

Özeleştir. Çünkü kimse beni eleştiremez.

Haki yeşili mi, derya mavisi mi? Hangisi? Niçin?

Doğada en anlaşılan iki renk. Haki'yle ben gibi. 🌿

Birilerini suçlamak, fişlemek bizde ata sporu.

Savaş artık düşmanla değil kendimizle. Almamayı başarmaya çalışıyoruz. Eskiden zor olan savaşmak ve ele geçirmekti. Şimdi; tüm barışçıl ve sevecen entrikalara direnip yeni bir mal almazsak mutlu oluyoruz.

YAPMAMA ÇAĞI

Çok büyük bir sınavla karşı karşıyayız. Her gün irade testi. Şahane alışveriş merkezlerine; modern marketlere buyur ediliyoruz. Kapıda güler yüzlü görevliler. Sadece buyur etmekle kalmıyorlar. Kimisi mis kokulu parfümler boca ediyor üzerimize; kimisi ızgarada sucuk kızartıp kürdanlara takıyor, sonra da ikram ediyor. Ağzımıza layık ve bedava. Dilediğimizce geziyoruz dükkanın içinde. Mallara dokunuyoruz. Evirip çeviriyoruz. Kokluyoruz. Paketi açmak ve yiyeceklerin tadına bakmak ayıp. Onları yapamayız. Dokunup koklayabiliriz, ambalajı sallayıp sesini dinleyebiliriz. Etiketinde yazanları okuyabiliriz. Hâlâ yetmezse görevli birilerini çağırıp daha fazla bilgi isteyebiliriz. Hatta görevliden bir büyük bedenini, organik olanını, yeni modelini, tazesini, soğuşunu, ambalajı hasar görmemişini talep edebiliriz. Tebessüm ederek ve bize hizmet etme şansını kendilerine sunduğumuz için teşekkür ederek getirirler.

İnsanlık için; karşısındakinin sahip olduğu bir malı ele geçirmek hiç bu kadar kolay olmamıştı. Ganimet uğruna binlerce kilometre yol katedip savaşırdı insanlar. Kendisinde olmayan altını ve elması ele geçirmek için kutsal bir amaç icat eder ve ona inanırdı. Ölmeyi ve öldürmeyi göze alırdı. Gemilere biner, mızraklar, güzler, toplar, tanklarla savaşa girerdi. Şimdi bu kadar teferruata gerek yok. Ganimetleri daha barışçıl yoldan ele geçiren kredi kartlarımız var. Normal kredi kartının gücü yetmezse, altın ve platin kredi kartlarını deneyin. Limiti daha yüksek onların. Savaş artık düşmanla değil kendimizle. Almamayı başarmaya çalışıyoruz. Eskiden zor olan savaşmak ve ele geçirmekti. Şimdi; tüm barışçıl ve sevecen entrikalara direnip yeni bir mal almazsak mutlu oluyoruz. Almak bedava, almamak g.t istiyor.

Sadece almak değil. Görmek de mühimdir mesela eskiden. Belki şehre bir film gelirdi, o filmi görmek gerekirdi. Hayatı değiştirdi. Şimdi şehre gelsin gelmesin, her filme bedava ulaşıyorsun, 720p izle, 820p izle. P ne bilmiyoruz ama birileri ha bire artırıyor p sayısını. Artık kaç p izleyebiliyorsan o kadar izle. İzlemek kolay, bu kolaylık

içinde doğru izlenmeyi seçmek olay. Kötü filmi etkilenmemek mesele.

Kitap yoktu, bilgi değerliydi. Bulabildiğini beyne atmak doğrusuydu; beyin bedava. Eline geçeni okumak, bilgiyi iştahla kemirmek gerekirdi. Şimdi bilgi çok, her yer bilgi. Gazeteler bedava, internet hortumla püskürüyor üzerine. Neyi okuyacağın dert değil, beynini hangi füzuli bilgiden sakınacağın esas konu.

Yemek bulursan giriş diye öğütlenirdik. "Yiyebildiğini ye, yarın bulamazsın. Bir dirhem et bin ayıp örter. Ye kardeşim. Yarın bulamazsın. Ye gitsin" di tek doğru. Şimdi iş terse döndü. Yemek mağlubiyet. Fakirler obez, zenginler bir deri bir kemik. Yemeği reddetmek en büyük zenginlik. En çok kalorili besin, en kıymetsizi. İlaç içersen sağlığını gider, hijyenik deterjanla ev temizlersen kendini zehirlersin.

Erişemediğin kasetler devrinden, zamanının dinlemeye asla yetmeyeceği bayıldığın müzisyenler devrine yürüdük. Köyünden çıkamamış ebeveynlerin; gezmek isteyip zaman yetiştiremediği kıtaları olan çocukları. Baştan başa bir coğrafyayı gezerken hangi kasabada gereksiz vakit harcamamayı dert eden bir nesil. Almamaya, gezmemeye, vakit öldürmemeye çalışıyoruz. Satış temsilcileri, cigabayt cigabayt filmler, na böyle uzun uzun metinler önümüzde kuyruk olmuş. Beni seç diye bağıyor herkes. Kredi kartımız var, istersek seçeriz. Ama doğruyu seçmek değil yanlış elemek esas marifet. Almamak, tüketmemek, yememek yeni zenginlik. Varlık içinde yokluk.

Başka bir sınavdayız. Sahip olmaya değil, yoksun kalmaya çalışıyoruz. Güzellik için aç kalmaya, beyni çalıştırmak için internetsiz anlar yaratmaya, sosyalleşmek için yalnız kalmaya, zenginlik için elimizdekini elden çıkarmaya ihtiyaç duyuyoruz. Kapitalizm delirtti bizi, bir gün al bir gün alma, bir gün tüket bir gün az tüket darken patron çıldırdı. Sahip olma, ele geçirme, tüketme duygusunu alt ettiğiniz kadar zenginsiniz diyorlar. İnanmaya teşneyiz. İnanıyoruz. Buna da inanıyoruz. Beynimiz büyük, bu öğretiye de yer var. Atıyoruz bir kenara. Beyin bedava.

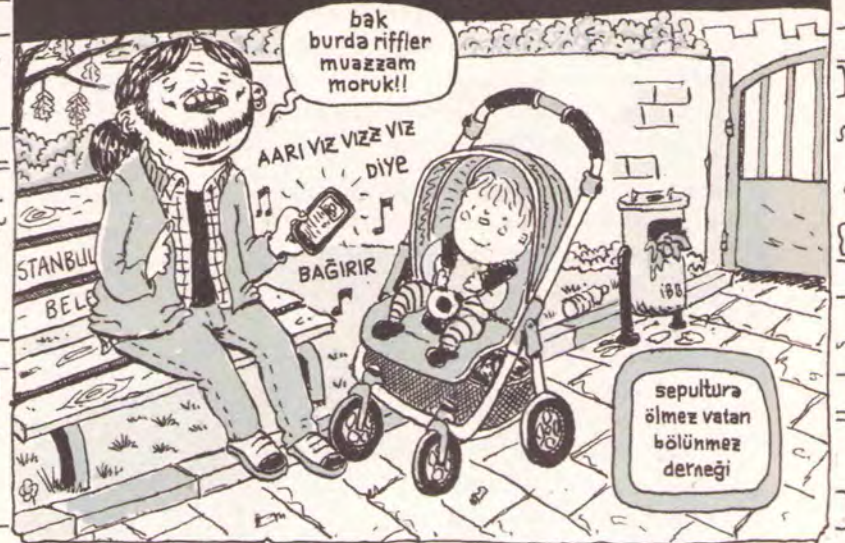
**Fakirler obez,
zenginler
bir deri
bir kemik.**

KAMU SPOTU

TEVFIK
MERKUT

EBEVEYN OLMANIN SEPULTURA'DAN
ARI VİZ VİZ VİZ'A HIZLI BİR GEÇİŞ
OLDUĞUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

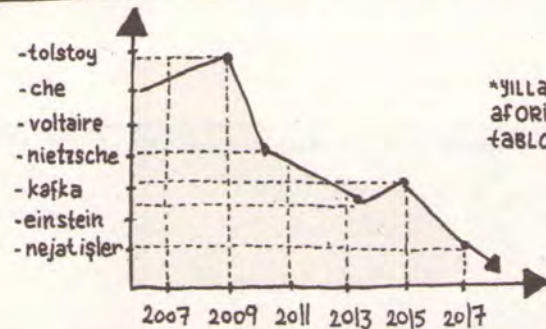
UZAYA
GÖNDERECEĞİMİZ
İLK MEKİĞİN
MÜRETTİBATINDA
ESENYURT
MİS DÜRÜMÜN
PAKETÇİSİ
TUĞRUL'UN DA
OLACAĞINI
BİLİYOR
MUYDUNUZ??

DÜRÜMÜĞÜN
CANINI
TEHLİKEYE
ATAN ÜLKESİ
İÇİN
NELER
YAPMAZ!
BRAVO
TUĞRUL!

kurşun gibi
mavzer gibi
dağ gibi
patlar giderim
derneği

BU HIZLA AFORİZMA PAYLAŞMAYA
DEVAM EDERSEK AFORİZMALARIN NESLİNİN
TÜKENECEĞİNİ BİLİYOR MUYDUNUZ?

*YILLARA GÖRE
AFORİZMA TÜKETİM
TABLOSU

GELECEK NESİLLER
AFORİZMASIZ KALMASIN, ONLAR
DA AKILLI GÖRÜNEBİLSİNLER!!

manalı gibi
değil gibi laflar
derneği

Ne yazık ki restorasyon adı altında bu uygulamalarla sıkça karşılaşıyoruz: Gıcır gıcır, pasta görünümünde yenilenen Bizans surları gibi.

RESTORASYON DENİNCE...

Tarihsel ve kültürel varlıkları korumak insanlık borcudur. Kültürel varlıklar arasında doğal ki değerli mimarlık yapıtları da var. Bunların ille de tarihi olmaları gerekmez, tıpkı öteki sanat eserleri gibi. Çağdaş yapıtlar da bugünkü değerlerinin yanı sıra, yarına bırakılacak mirastır.

Biz ne yazık ki son zamanlarda değerleri kolay harcar olduk. Bu tutum her alanda yaygınlaşıyor. İşte, kolayca yıkılveren, Cumhuriyet döneminin tescilli mimarlık eserleri: Ankara'da Göl Gazinosu, İller Bankası, İstanbul'da Karaköy Yolcu Salonu, gibi. Bunlar yalnızca birkaç örnek... Aslında liste, yazımıza sığmayacak kadar uzun. Bir de topun ağzında olanlar var: İstanbul ve Ankara'da AKM'ler, Ankara 19 Mayıs Stadyumu, Saraçoğlu Mahallesi, Taksim Gezi Parkı vb. gibi...

Biliyoruz ki Türkiye bir mimarlıklar ülkesidir. Finlandiya ve Brezilya gibi bazı ülkeler, son yüz yıllık dönemde üretilmiş başarılı mimarlıklarıyla ülkelerini "Mimarlık ülkesi" olarak tanımlarlar. Oysa onlarca uygarlığa ev sahipliği yapmış Türkiye topraklarında yüzyılların, hatta binyılların mimarlık birikimi vardır. İşte, Göbekli Tepe, Çatalhöyük, Truva, Yunan, Roma kalıntıları, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemleri anıt eserleri... Bütün bunlar bu toprakların ürünüdür ve insanlığın bize emanetidir. Bunları, din, dil, ırk, milliyet ayrımı yapmadan korumak ve çağın ürünleri ile birlikte geleceğe aktarmak insanlık görevlerimiz arasındadır.

Gelelim restorasyon konusuna... Korumanın en önemli yollarından biridir restorasyon. Korunacak yapıtların öncelikle, ayakta kalmalarını ve yaşatılmalarını sağlamak amaçtır. Restorasyon, "korunması gereken yapıtların aslına uygun olarak, özgünlüğü korunarak, olabildiğince asli malzeme, işçilik ve yapım tekniğinden yararlanılarak en az müdahale ile onarılması"dır.

Restorasyonun başarı değerlendirilmesinde, yapılan işlerin bu genel tanıma uyup uymadığı dikkate alınır. Restorasyonda değerlendirme ölçütü budur.

Bir de konuyu çok basite indirgeyen pratik bir değerlendirme ölçütü vardır. Şöyle: "Bunun neresi restore edilmiş ki?" dediyecek restorasyon, başarılı restorasyondur. Eskiye ezecek, hatta yok edecek türden uygulamalar, fanteziler kabul edilemez.

Restorasyon evresinde, güçlendirme (konsolidasyon), uygunsuz eklentilerden arındırma (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon) yani orijinale göre eksik olan bölümlerin tamamlanması, yenileme (renovasyon) ve kısmen ya da tümüyle yitirilmiş yapıt için yeniden yapım (rökonstrüksiyon) söz konusu olabilir.

Bütün bu yapılanlarda titizlikle üzerinde durulması gereken önemli nokta, "özün, özgünlüğün, kimliğin" korunmasıdır. Bunun sınırlarını aşıp uygunsuz eklemelerle yeni alanlar kazanmaya, yeni marifetler gösterilmeye çalışılırsa işin adı restorasyon olmaktan çıkar. Ne yazık ki restorasyon adı altında bu değerlendirmelerin çok uzağında kalan uygulamalarla sıkça karşılaşıyoruz: Gıcır gıcır, pasta görünümünde yenilenen Bizans surları örneğindeki gibi.

Korunması öngörülen yapılar, eski işlevleri ile yaşatılmayacaksa onların restore edilerek yeni işlevlere göre düzenlenmesi normaldir. Ancak burada da yine dikkat edilecek önemli nokta, iç ve dışta yapının özgün mimari özelliklerinin korunmasıdır. Bu yargı, korunması gereken tarihi ve doğal çevrelere ilişkin uygulamalar için de geçerlidir.

Son yıllarda başka sorunlarımız da var: 16 yüzyıl taklidi camiler, cepheleri sözde Selçuklu - Osmanlı motifleriyle süslü kamu yapıları, okullar, adliye binaları ve benzerleri ile tarihi yeniden üretme özentileri. Ünlü şair Ahmet Haşim bu tür mimariyi "Mürteci Mimari" olarak adlandırmıştır; o teşhis bugün de geçerlidir. Mimarlık, çağın olanaklarıyla özgün bir dil geliştirir ve o doğrultuda eserler verir. Sanatta, kopya ve taklidin değeri sıfırdır; bu anlayışın mimarlıkta da yeri olamaz. ❀

Sanatta, kopya ve taklidin değeri sıfırdır; bu anlayışın mimarlıkta da yeri olamaz.

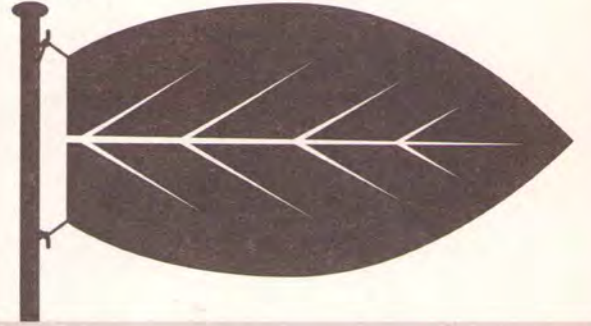
LEKE OYUNLARI
Cemil Cahit Yavuz

Verilmiş vaatler

Bitmeyen çatışma

Ütopya

Kariyer şarhoşluğu

Aşka doyamamak

Sağlık alanı

ŞERİF MARDİN

Son birlikteliğimiz, NTV’de bir yıl süren ‘Gerçek Orada Bir Yerde’ adlı programımızda sosyal bilimlerin gündelik hayatımıza nasıl yansıdığıyla ilgili, kutsal ve eleştiri, militarizm, dil ve düşünce, devrim, kadın gibi konuları tartıştığımız sohbetlerimiz vesilesiyleydi.

Şerif Bey’i ilk, arkamdan omzuma dokunmasıyla tanıdım.

Hacettepe’de doktoramı bitirmek üzereyim. Bir ara, İstanbul’a gelmişken, Boğaziçi Üniversitesi’nde bir tanıdığımın ‘Türkiye’de İntihar, Alkolizm, Boşanma’ adlı konuşmasına gittim. Sunumu bittikten sonra söz alıp “Hoş konuştun, güzel konuştun” laflarımın ardından sordum:

“İyi ama, intihar hayatın sonu, alkolizm hastalık, boşanmaysa sağlıklıdır geçimsizlikten kurtulanlar için. Neden diğerleriyle aynı kefeye koydun?”

Kem küm etti.

Oysa malum. Çağdaş sosyal bilimlerin sorun diye baktıklarının kökeninde, Hristiyan Avrupa’sının günah addettikleri de var.

O gün Boğaziçi Üniversitesi’ndeki konuşmacı, hele söz konusu olan boşanmaysa, bunun kadınlar açısından zul addedilen bir dini tabu olduğunun farkında değildi.

Şerif Mardin ise, Türkiye’de dinlerden bihabermişçesine başka bir gezegende yaşayan Cumhuriyet’in ilk kuşak sosyal bilimcilerinden sonra, topluma bakış açımızı genişlettiğinden, sırf bu sorum üzerine beni Boğaziçi Üniversitesi’nde hoca olmaya davet etmişti.

Yalnızdı.

Mustafa Kemal’in ölümüne fetva çıkaran Padişah ve Şeyh-ül İslam’a tepki olarak genç Cumhuriyet’in tarihçileri Osmanlıya düşman gözüyle baktığından, taa ‘68 kuşağına kadar üniversitelerde imparatorluk tarihinin, saygın bir yeri olmadığı gibi, genç akademisyenlerin de meslek olarak son tercihlerindendi. O yıllarda Türkiye’den bir genç, Osmanlı tarihi üzerine doktora yapmak için Amerika’ya gitmek isteyecek olsaydı, aklını kaçırdı mı diye bakılacak, din üzerine çalışmalar yapmak istese, gerici damgasını yiyecekti.

Akademik çevrelerde laik anlamda dinin meşrulaşmasının kapısını aralayan Şerif Mardin bu nedenle meslektaşları tarafından, istisnalar dışında, dokuz köyden kovulurcasına aforoz edildi. Ancak kendi çöplüklerinde boy gösterebilen meslektaşları, dünyaca tanınmış bu bilim insanının, Türkiye Bilimler

Akademisi’ne üyeliğini bile defalarca reddedip Mardin’i kara listelerine aldılar.

Oysa Şerif Mardin, çoğu akademisyenin, dinden yana ya da dine karşı taraflaşmasının tersine, nesnelliğini koruyabilen nadir kişilerden biriydi.

Devletin her dine ve dinsizlere eşit mesafede olması gerekirken, dini politikaya alet ederek İslam’ı nerdeyse milli din ilan eden, yurttaş ahlakına tapu koyan, kadın karşısında ailenin reisi diye tanımladığı erkeğin rolünü kutsayan siyasal iktidar boy gösterdikten sonra, “Türkiye İran olur mu?” diye sorgulandığında, gene ilk Şerif Mardin’di, ülkenin toplumsal dinamiğine özgü ‘mahalle baskısı’ deyimiyle Türkiye’yi tanıtırıp günlük yaşantımızda özgürlüklerin kısıtlandığına dikkatimizi çeken.

Ne var ki, Türkiye’nin kuruluş yıllarındaki mücadeleyi yok sayarcasına küçümseyip aymazlıklarında siyasal İslam’a kucak açan müridleri yanında,

Yaşına ve tecrübesine rağmen, “hocaların hocası” Şerif Bey’in, sohbetlerimize ev ödevine titizlenen öğrenci kaygısı içtenliğinde hazırlandığını hatırlıyorum.

Şerif Mardin’in sesi de çıkmaz olmuş, özensizce açılan Pandora’nın kutusu, İbn Haldun’un deyimiyle, toplumun asabiyetini sarsmıştı. Osmanlı’dan bu yana çeşitli dönüşümler yaşayan mahalle kavramı ve mahallenin toplumsal dinamiklerin belirlenmesindeki özgün rolü Mardin’in meslektaşları tarafından irdelenmeden unutuldu.

Gene de, günümüzde havanda su dövercesine taraflaşmaya teşne birçok akademisyenin tersine, Şerif Mardin, televizyon ekranlarından tanık olduğumuz hocalar gibi ucuz yayın polemiklerinde ego satmadığı gibi, oku önce kendisine saplayarak eleştirilere açık olurdu. Boğaziçi’nde daha yeni bitme hoca olmama rağmen, yazmakta olduğu makalelerin taslaklarını “Make mince meat out of this” (bunu paramparça edin) tabiriyle hepimizle paylaşır, kurduğu bölümde kritik düşüncenin nasıl oluşabileceğine yol gösterirdi.

Gene ne var ki, özerklik ve akademik özgürlüğü çiğneyerek üniversiteyi yok eden YÖK karşısında, meslektaşlarının kapı kulu konumuna düşmesine de sessizce ve üzülen bir tanık oldu.

Üniversitede geleceğe bakan bölümümüzü kurduğumuz dönemdeki heyecanını bana o denli yansıtmıştı ki, filmleriyle toplumsal gerçekçilik konusunda çığır açan Yılmaz Güney’i hapishanede ziyaret ederek kendisiyle tanışma fırsatını dahi sırf Şerif Bey’le on beş dakikalık bir toplantı çağrısı nedeniyle önemsememiştik.

Son birlikteliğimiz, NTV’de bir yıl süren ‘Gerçek Orada Bir Yerde’ adlı programımızda sosyal bilimlerin gündelik hayatımıza nasıl yansıdığıyla ilgili, kutsal ve eleştiri, militarizm, dil ve düşünce, devrim, kadın gibi konuları tartıştığımız sohbetlerimiz vesilesiyleydi. Yaşına ve tecrübesine rağmen, “hocaların hocası” Şerif Bey’in, sohbetlerimize ev ödevine titizlenen öğrenci kaygısı içtenliğinde hazırlandığını hatırlıyorum.

Akademik kişiliğinden öte, cezbisinin dayanılmaz etkisinde kalan nice aşkı da burada anmamak haksızlık olur. Türkiye’de güzel bir adet, aramızdan ayrılanların üzüntüden öte, sevenlerini güldürebilecek anılarla da yad edilebilmesi. İşte, Şerif Bey’in hayatının çeşitli dönemlerinden dostlarından birinin bu mealde paylaştığı: Bir nedenle hayal kırıklığına uğrayan sevgililerden birinin bunu diğerleriyle paylaşması sonucu, üçü dördü birleşip bir gün, kendisi evde yokken anahtarları olduğu Başkurt Sokak’taki dairesine girer, sabahtan akşama kadar, özenle evin her odasının duvarlarını farklı renklerle boyarlar. *

Ablam, ketçaplı çorbasını sevinçle kaşıklarken, içinden eminim babaannemin tavuklarıyla Aysun şimdi onu böyle görseler nasıl da kıskanırlardı diye düşünüp düşünüp küçük ağzıyla gülüyor.

KETÇAP

“Çok güzel bir şeymiş. Domates sosuna benziyormuş. Ama daha değişikmiş. Böyle kırmızı bir şişedeymiş. Patates kızartması mı yiyeceksin, köfte mi, fark etmez. Hepsinin üstüne dökabiliyormuşsun...”

Annem ocakta unuttuğu patlıcanları yanmadan kurtarmaya çalışırken, ablam tepesine çökmüş soluklanmadan ketçap övüyor.

“Aysunlar almış. Ekmeğin içine peynir koyup üstüne sıkışlar, çok güzel olmuş. Artık ekmeğimin arasına ne koyarsam koyayım üstüne ketçap sıkacağım” diyor Aysun.

Annem kararmış patlıcanlarla dolu emaye tabağı mutfak tezgahına koyup derin bir nefes alıyor: “Babaannenler yanlışlıkla almış da yiyememiş. Hem bal gibi tatlıymış, hem de zehir gibi acıymış. Bir tencere fiyonk makarnayı tavuklara vermişler.”

“Tavuklara mı vermişler!” diye bağıyor ablam. Gustosu zayıf babaannemlere mi kızıyor, Esenler’deki tek katlı bir evin arka bahçesinde kendi halinde yaşarken, kim bilir ne sanılıp da alınmış bir market alışverişi kaleminin kurbanı olup acılı ketçap yemek zorunda kalan tavukları mı kıskanıyor, anneme mi inanmıyor, Aysun’un mu saçını yolmak istiyor, isyanı kime anlamıyorum.

Ben daha çok annemin fiyonk makarna ayrıntısına takılıyorum. Annem böyle ayrıntıları seviyor, ben de onun böyle ayrıntıları sevmesini seviyorum. Mahallenin en zengin adamı, benzin istasyonu sahibi, karşı komşumuz Celal Bey’in çorba içerken vurulduğu haberini veren Mualla Teyze’ye, “Hangi çorbayı içiyormuş?” diye sorduğu gün anlamıştım onun detaylara vurgunluğunu.

Celal Amca’nın neden öldürüldüğünden çok, hangi çorbayı içtiğini merak ediyordu. Mualla Abla bilmiyordu adamın o esnada hangi çorbayı içtiğini. Keşke bilseydi. Mercimek deseydi mesela. Süzme mercimek. Bol limonlu. Karabiberli. Ama kimse Celal Amca’nın

öldürüldüğü sırada hangi çorbayı içtiğini merak etmiyordu, cinayet de zaten hiçbir zaman çözülemedi. Anneme bakıp, okusaydı, bize bakmak zorunda filan olmasaydı, belki de ünlü bir müfettiş olurdu diye düşünüyorum. Maktulün içtiği çorbadan girer, katilin ümüğünde biterdi. Ne heyecanlı olurdu.

Yaz vakti, hava sıcak, pencereler açık, tül kıpırdamıyor, sokaktan geçen mısırcının sesi oturma odasında yankılanıyor. Annem kararan patlıcanların yanına mercimek çorbasıyla fiyonk makarna yapmış. Biz ablamla yer sofrasını hazırlıyoruz.

Kenarları çiçek desenli porselen tabakları, çatal kaşığı, dilim dilim ekmeği, domates-soğan salatasını, mavi plastik sürahiyi koyuyoruz. Çorbayı tabaklara paylaştırıp oturuyoruz.

Annem hâlâ mutfakta, bekliyoruz. Birkaç dakika sonra çıkıp geliyor. Bir elinde kızartma tabağı, diğer elinde içi kırmızı ‘bir şey’ dolu süt şişesi...

“Hadi başlayın artık” diyor, kızartma tabağını bana, şişeyi ablama uzatırken.

“Bu ne?” diyor ablam heyecanla.

“Ketçap yaptım size” diyor annem.

Ablam gülüyor ve heyecanla “Mercimek çorbasına da dökebilir miyim?” diyor.

Annem, “Dök kızım” diyor, “İstediğin yere dök!”

Ablam, ketçaplı çorbasını sevinçle kaşıklarken, içinden eminim babaannemin tavuklarıyla Aysun şimdi onu böyle görseler nasıl da kıskanırlardı diye düşünüp düşünüp küçük ağzıyla gülüyor.

Kardeşim ağzına atmaya çalıştığı koca ekmeği hop yere düşürüyor.

Annem ekmeği küçük parçalara ayırıp lokmaları kardeşimin önüne diziyor.

Ketçap şişesi sofranın ortasında duruyor.

Açık pencereden çocuk ve köpek sesleri geliyor.

Annem ayrıntıları seviyor, ben de onun ayrıntıları sevmesini seviyorum.

EMİRHAN PERKER

“Ben kötü biri değilim, sen iyi biri olmamı hak etmemişsindir.”

Joker

“Bir şüphe kırıntısı ancak gerçeklerle süpürülebilir.”

House of Cards

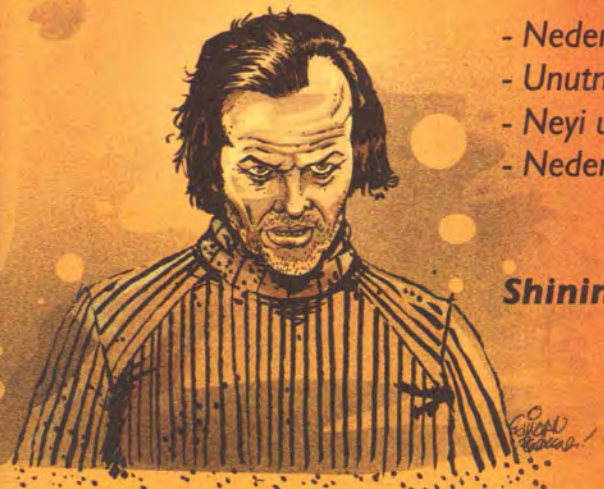
“İnsan Oğlum Bekir, dedim kendi kendime, yolu yok çekeceksin, isyan etmenin faydası yok, kaderin böyle. Yol belli, eğer başını usul usul yürü şimdi. O gün bugün usul usul yürüyorum işte.”

Masumiyet

- Neden içiyorsun?
- Unutmak için.
- Neyi unutmak için?
- Neden içtiğimi.

Shining

Digi.logue

13.09.2017 - 30.10.2017

powered by

ZORLU
PERFORMANS
SANATLARI
MERKEZİ

FUTURE TELLERS

Gelecek Anlatıcıları

SERGI / EXHIBITION

Alp Güneysel
Alper Derinboğaz
Candaş Sişman
Elif Ayiter
Elif Demirci a.k.a. datafobik
Eren Başbuğ
Joanie Lemercier & Ali M. Demirel
Onur Sönmez
Özge Ejder
Pinar Yoldaş
Selçuk Artut

 ZORLU

Digi.logue Space / Zorlu PSM

Türk resminde Osman Hamdi ne ise **MİHRİ HANIM** da oydu. Fakat hakkında pek az şey biliniyordu...

NEDEN HİÇ BÜYÜK KADIN SANATÇI YOK?

"Eğer dışarı çıkıp ormana gitmezseniz asla bir şey olmaz ve hayatınız da hiçbir zaman başlamaz."

(Clarissa P. Estés, Kurtlarla Koşan Kadınlar)

Başlıktaki soru ilk kez 1950'lerde Linda Nochlin tarafından gündeme getirilmişti. Kadınların ev işleri ile örülü yaşamları yüzünden sanat eğitime vakit bulamaması eleştiriliyordu. İlham verici birkaç örnek ise "kötü yola düşmüş" damgası yiyordu.

Türkiye'nin ilk kadın ressamı Mihri Hanım'ın müthiş hayat hikayesini şimdilik pek bilen yok. Yakında tamamlanacak 'Kim Mihri' adlı filmle gündeme gelecek...

Çekimleri devam eden film, efsanevi sanatçı hakkında dile getirilen yarım yamalak, yalan yanlış verileri de düzelterektir.

BİR KÜTÜPHANEDE RASTLADIM SİZE

Mihri ile ilk kez Kadın Eserleri Kütüphanesi'nde bir ödev için hazırlık yaparken tanışmıştım. Kurucusu olduğu İnas Kız Mektebi'ndeki öğrencilerini, velilerin muhalefetine rağmen sokağa çıkarması ve işgal

altındaki İstanbul'da, Gülhane'de öğrencilerini resim çalıştıracak kadar gözü kara olması çok hoşuma gitmişti. Türk resminde Osman Hamdi ne ise Mihri Hanım da oydu. Fakat hakkında pek az şey biliniyordu...

HAYATINI YAŞARSA

"KÖTÜ KADIN" DAMGASI YERSİN

Birkaç ay önce yapımcı arkadaşım Yonca Ertürk bana 'Kim Mihri' adlı film projesinden söz etti. Berna Gençalp'in yönetmenliğinde hazırlanan bu dokümanter dramının animasyon kısımlarında bir figüre ihtiyaç duyuluyordu. Motion capture adı verilen animasyon canlandırmalarında modellik etmek üzere yönetmenle anlaştığımızda Mihri ile ilgili yanlış bildiğim birçok şeyin aslını öğrendim.

Mihri Hanım "Rasim, Besim, Müşfik" gibi çeşitli soyadları ile anılan bu müthiş kadın; Meşrutiyet ile gözden düşen paşa babasını karşısına alarak İttihat ve Terakki ile dostluk kurmuştu. Daha genç yaşında Zonaro gibi bir ressamdan

ders almıştı. 18'ine gelmeden bir İtalyan'a tutulmuş ve onun peşinden Avrupa'ya gitmişti. Ailesi, kızlarının orada iyi bir sanat eğitimi alması için maddi destekte bulunmuştu. Mihri birkaç yıl sonra memlekete döndüğünde kızlar için ilk güzel sanatlar okulunu açmıştı. O zaman için devrim sayılacak uygulamalar getirmişti okula. Anatomi derslerinde öğrencilerinin çıplak modellerle çalışmaları için çaba göstermişti. Bomonti'deki evini sergi salonu haline getirmiş ve burada dönemin ses getiren eserlerine imza atmıştı.

"SANATÇI, SANATÇIYI YANLIŞ DEĞERLENDİRİR"

Bir mektubunda şöyle seslenmiş ailesine: "Her sanatkâr karşısındaki sanatkârı kendisinden aptal görür! O'nun on senede yaptığını kendisinin bir senede yapacağını sanır. Bir iki yıl içinde, hayatını kurtaracağına, köşeyi döneceğine emindir! Heyhat ve yine heyhat! İşte sanatın esrarı buradadır. Sanatkârın yolu yürüdükçe uzar, gider..."

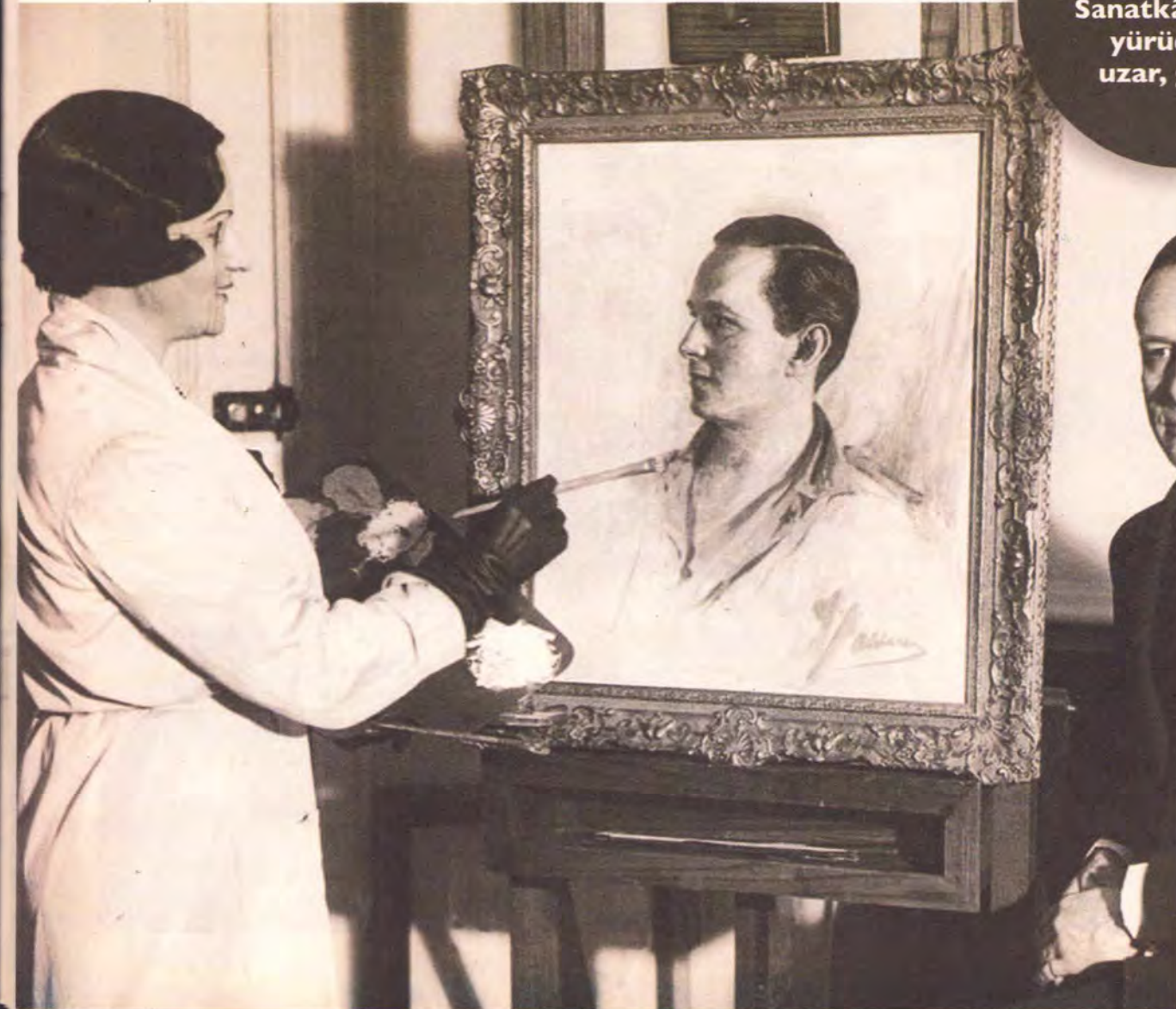
Sanatın esrarı buradadır. Sanatkârın yolu yürüdükçe uzar, gider...

Maceraları bu kadarla kalsa iyi, Mihri Hanım'ın ilklerin kadını olmasından daha çekici kılan gitmekten korkmayışydı. Hemen her ülkede sanat ortamlarına giren, o ülkenin ünlü simalarının portrelerini çizen ve belli bir başarı edindikten sonra yeni ufuklara yelken açan bir kadından söz ediyoruz.

Mihri Hanım, Avrupa başkentlerindeki galerilerin gözde ismi olduktan sonra yeni kıtaya gitmiş. New York'ta Roosevelt'in portresini yapıp gazetelere çıkmış. Şöhreti kimilerini korkutmuş. Hakkında, beş parasız ölüp kimsesizler mezarlığına gömüldüğüne dair hikaye uydurulmuş. Zira kadın milleti, sürüden ayrılanların kurtlar tarafından kapılacağı masalı ile kilit altında tutulmalı!.. 'Kim Mihri' filmi kendi yolunu kendi çizen bu cesur kadının refah içinde hayata veda ettiğini kanıtlıyor.

MANHATTAN'DA BİR OSMANLI RESSAMI

1886'da dünyaya gözlerini açan Mihri Hanım, 'kadınlar hayatlarını yaşadığı ölçüde lanetlenir'in simgesi gibi gösterilmiş. 'Kim Mihri' projesine katkıda bulunan Doç. Dr. Burcu Pelvanoğlu'nun işaret ettiği gibi, "20. yy başında Osmanlı İstanbul'unda kadınların güzel sanatlar eğitimi almasını onun deliliğine borçluyuz." İnatçı, meydan okumayı seven, her seferinde sıfırdan başlayan ve mutlaka kalbinin peşinden giden bir kadın. Toplumsal normları hiçe sayarak ömrünü dilediği gibi geçiren bir kadın. Hayranlık uyandırıcı bir öncü. Mihri 35'inden sonra Manhattan'ın parlıtlı partilerinde boy gösterdi, seçkin kişilerin resimlerini yaptı ve ses getirdi. Onun ışığı, ormanın karanlığına dalmaktan çekinmeyen kadınları aydınlatmaya devam ediyor. ✨

KENT REHBERİ

Zaman ve Mekânı Ayarlama Enstitüsü

TURGUT YÜKSEL

Charles Dickens, kapitalizmin suça dönük yüzünün ilk gözlemcilerinden biriydi...

BÜYÜK UMUTSUZLUKLAR

Büyük Umutsuzluk'un girişini anımsar mısınız? En azından filmi izlemiştinizdir. Pip, yetim bir oğlan, mezarlıkta hapisneden kaçmış karanlık bir mahkumla karşılaşır. Mahkum, bu yoksul çocuğu tehdit eder, kendisine yiyecek ve zincirlerinden kurtulmak için bir ege bulmasını ister. Pip, ablası ve onun demirci-nalbant olan eşiyle birlikte kalmaktadır. Çok korktuğu için mahkumum isteğini yerine getirir. Evden yiyecek aşırır, eniştesinin atölyesinden de bir ege alıp mezarlığa götürür. Birkaç gün sonra mahkum, başka bir mahkumla kavga ederken bataklıkta yakalanır, tutuklanıp yine hapisaneye gönderilir.

Yıllar sonra Pip, Londra'da "adını vermeyen bir yardımsever" sayesinde yoksulluktan kurtulmuş ve bir beyefendi olma yolunda ilerlerken bu mahkumu aklına bile getirmeyecektir. Yardımseverin asil bir geçmişten geldiğine inanmıştır. Bir anda dönen talihini, servetini kötülükle ve karanlık işlerle kazanmış bir adamın vefasına borçlu olduğunu öğrendiğinde dünyası yıkılır.

DEĞER ÜRETEBEN BEYEFENDİLER

Geçtiğimiz gün, oturduğum kahvede bir şirketin bilgi-işlem ya da öyle bir departmanında çalıştığını sandığım iki kişinin konuşmasına kulak misafiri oldum. Biri, çalıştığı şirketin tahsis ettiği aracı almak için Avcılar'da filo şirketine gitmiş. Gözlerine inanamamış çünkü garajdan dakika başı lüks bir jip ya da fiyakalı bir otomobil teslim ediliyormuş. "Tipleri görsen, saç sakal birbirine girmiş, gözler şiş... Eşofmanı çekmiş gelmiş. İki lafı bir araya getiremiyor." Muhatabı, sadece kıyafetine uyumlu olması için aynı modelden ayrı renklerde dört beş araç alan bir müşterisini anlatıyordu. "Herif" karanlık işlerle uğraşıyormuş.

"Biz burada sabahlara kadar kafa patlatıp değer üretmeye çalışıyoruz, olaya bak!"

KÖTÜLÜK BURSUSU

Charles Dickens, kapitalizmin suça dönük yüzünün ilk gözlemcilerinden biriydi. Pip'in

romantik hikayesinin nereye varacağı – hele az çok Hollywood filmi izlemiş birisi için – bellidir. Mezarlıkta yüzünü seçemediği mahkum mutlaka Pip'in karşısına çıkacaktır.

Ama bu kurmacanın bildik sonunu kendi hayatında görmeye herkes kapalıdır. Bankacı, bilgi-işlemci, İK uzmanı, yönetici, danışman, mühendis... Yaşadıkları sıkıcı ama görünüşte güvenli o tatlı hayatı "değer yarattıkları" için kazandıklarını, hatta hak ettiklerinden azını elde ettiklerini düşünmeye ayarlıdır. Yaşadıkları sistemin karanlık işler tarafından fonlandığını fark etmez ya da umursamazlar.

Oysa bankaları döndüren ya da pahalı konutlara pazar yaratan sermaye bir noktada kara parayla büyümüştür. Sözelimi hapis yatmayı hatta ölmeyi göze alarak kaçakçılığa bulaşanların yarattığı ekonomi kentlerin refahında büyük paya sahiptir. Suçların büyüklüğü dünyaya yayıldığı ölçüde artar: Petrol savaşları olmadan otomotiv endüstrisi yaşayamaz.

İNSAN NEYLE YAŞAR?

Dickens, endüstri devriminin insanda yarattığı yıkımı yakından gözlemlemişti. Ayaktakımı içinde doğan biri için sınıf atlamanın karanlık işlerden

geçmeyen bir yolu yoktu. 1920'li yıllarda Brecht aynı şeyi gördü ve kapitalizmin özünde organize suç olduğunu söyledi. 'Üç Kuruşluk Opera'da geçen ünlü şiirinde "İnsan Neyle Yaşar?" sorusunu yanıtlar: "Ezip hiç durmadan. / Soyup, dövüp, yiyip yutarak insanları. / Yaşayabilmek için hemen unutmali, / İnsanlığı unutmali insan. / Katı gerçek budur, kaçınılmaz. / Kötülük yapmadan yaşanamaz."

Geriye ne kalıyor? Büyük umutlar olarak sarılabileceğimiz ne kalıyor? Herhalde, Pip'in yaşadığı o "dehşete düşme" gücünden, kısaca insanca utançtan başka elimizde bir şey kalmıyor. Pip'i dehşete düşüren kendi suçlarının korkunçluğu değildi; asil, büyük, yüce sandığı talihinin altında yatan kokuşmuşluktu. 'Dava'nın son cümlesindeki gibi, belki de utancımız, bizden daha uzun yaşamalı. ✱

1951 KİŞİ

"Dün gece çok içmişim" dedi:
"Hiçbir şey hatırlamıyorum.
Seninle seviştik mi?"

Tabancamı bıraktım,
odanın kapısında daydım:
Dağınık sarı saçlar,
bir çift mahmur yeşil göz.
Üstünde oduncu gömleğim
ve uzun, çıplak bacaklar.

Bir haftamı almıştı
onu New Orleans denen
şu cehennemde bulmak.
Günü 25 papelden, temiz işti.
Telefon etmiştim,
neredeyse damlardı
savaş zengini babası.

"Sorduğun şey
iki kez hakaret sayılır" dedim:
"Bir kere, sarhoş kızlarla yatmam.
İkincisi, eğer sevişseydik
değil sarhoşluk,
dondurulmuş bile olsan,
emin ol hatırlardın."

Cevabımı beğenmemiş olacak,
pis bir lavaboya bakar gibi
buruştu melek yüzü:
"Aynasız falan mısın?"

1951 yılının ilk karı
caddeyi beyaza boyuyordu.
"Hayır güzelim" dedim
yaklaşan lüks Cadillac
aşkımızı ezip geçmeden:
"Adım Philip Marlowe.
Özel dedektifim ben."

TUNA KIREMITÇİ

TURGOR BASINCI

Sinan
Taşçı

Olum instagramdan bi kızla buluşucam! Bakarsın bayık çıkar. Galdırırsam eğer direkt beni qaşırıyosun taam mı?!

Taam kanka ayıb ediyon!

KALK
YERİNE
YAT

Aa İşten yorgun argın gelerek salondaki koltuğa yığılma eylemi, Japonya'da **Yoisho** diye ifade edilmiştir. Yavrum hadi, kalk yerine yat.

Aa Bazı kültürlerin, insanların kendilerine özgü ölçü birimleri olmuştur. Evimle dergi arasındaki mesafe üç şarkıdır mesela. Malay dilinde, muz yemek için gereken zamanı anlatmak için **Pisan Zapra** kelimesi kullanılmıştır. Hayır, içiniz fesat.

Aa Koreliler, istedikleri bir şey olmadığında hissedilen pişmanlık, öfke, keder gibi duygular için **Aswium** diyorlar. Yetti artık! Allah canımı alsa da kurtulsam!

Aa Bir devletin, vasıfsız ve ilkesiz kişiler tarafından yönetilmesine, Antik Yunan'da **Kakistocracy** deniyormuş.

Aa Japonlar, sabahları yataktan kalkmamızı sağlayan motivasyona **Ikigai** diyorlar. Türkçesi maaş.

Aa İspanyollar, çalışmak için gündüzleri değil geceleri seçen kişileri **Licnobia** diye tanımlıyorlar. Bizdeki karşılığı dergici!

Aa Rusça'da, çok fazla soru soran kişi anlamına gelen **Pochemuchka** diye bir kelime varmış. Böyle bir şey mümkün mü ya? Sen kimsin ya?

Aa **Tarantism**, üzerinize çöken kasvetli havadan dans ederek kurtulmayı anlatan İngilizce bir kelime. O zaman dans! 🎶

BULUT UÇAR

Cevabını bilmediğiniz şeyler sorduğunda hemen kızın. Sakın ha araştırıp da öğrenmeye; hele hele öğrendiklerinizi o bücürle paylaşmaya kalkışmayın.

YETKİN BİR AHMAK YETİŞTİRMENİN 20 ALTIN KURALI

Çocuğunuz mu var? Eğitimle mi ilgileniyorsunuz? Etrafımızda eğitim adına yapılan tüm o faaliyetlere rağmen bu kadar ahmakça insan davranışı nereden geliyor diye hayretler içerisinde misiniz? Korkmayın; bu gizem çözüleli çok oldu. Bir insanı küçük yaşından itibaren kalıcı bir ahmaklığa gömmek pek de zor değil. Yöntemi anlayınca, şaşkınlığınız geçecek. İşte size masum bir çocuğu yetkin bir ahmağa dönüştürmenin temel kuralları:

Eğer elinizde bir çocuk varsa:

1. Her durumda ona kol kanat gerin. Hiçbir riske sokmayın. Pamuklar içinde yetiştirin. Kızsa "Prensesim, güzelim", erkekse "Aslanım, yakışıklım" falan diye verin gazi.

2. Hayatınız boyunca hiç sorgulamadığınız inanç ve alışkanlıklarınızı küçük yaşlardan itibaren o küçük beynine kazıyın. Bunun için her yolu deneyin.

3. Faydalı sloganlar ezberletin. Unutmayın: Kelimeler ne derse desin, o acar ve yaramaz beyninin çalışmasını çoğu zaman kalıcı olarak durduran en güçlü araçtır sloganlar.

4. Mümkünse her şeyi daha o istemeden verin. Yahut istediği hiçbir şeyi yapmayın.

5. Çöp yiyeceklerle besleyin. Soslu, hazır, bol katkılı ve işlenmiş her türlü gıda ahmaklığın temel taşıdır. Lezzete ve hazza bağımlı olsun.

6. Düşünmemesi için elinizden geleni yapın. Her sorusuna yalan da olsa cevap verin. Bilmediğinizi asla çaktırmamalısınız!

7. Hayatında henüz hiç yaşamadığı sorunların çözümlerini ona en kısa zamanda belletin. Belletin ki, benzer bir sorunla karşılaştığında düşünüp de orijinal bir şeyler bulamasın, çıkıntılık yapamasın.

8. İnsan-üstü görünen ve olağanüstü işler beceren ademoğullarını bolca zikredin. Ama sadece zikredin. O insanların oraya nasıl gittikleri, çıktıkları sıkıntılar falan, ne sizi ne de o masum yavruyu ilgilendirir. Büyük insanları abartarak anlatın ki kendisi ve sizin gibi sıradan insanların ahmaklığa ezelden mahkum olduğuna; bir avuç seçilmiş insanın karşısında ne kadar ezik kalacağına erkenden ikna olsun.

Bir insanı küçük yaşından itibaren kalıcı bir ahmaklığa gömmek pek de zor değil.

9. Yapılması gereken bütün dahice işlerin yapılmış olduğunu ona hal dilinizle anlatın. Bunun da en kolay yolu şudur: O sübyanın önünde yaratıcı hiçbir iş veya düşünce ortaya koymaya kalkmayın. Kazayla bile olsa...

10. Ergenlik denen şeyi siz de geçirdiniz ama hiçbir zaman bu velet kadar saçmalamadınız. Gerektiğinde ona haddini bildirin.

11. Okulu, eğitimi ve ev ödevlerini ciddiye alın ve onun da ciddiye almasını sağlayın. Sürekli zayıf olduğu yönlerini geliştirmesini sağlayın. Kuvvetli yönleri zaten kimseyi ilgilendirmez.

12. Cevabını bilmediğiniz şeyler sorduğunda hemen kızın. Sakın ha araştırıp da öğrenmeye; hele hele öğrendiklerinizi o bücürle paylaşmaya kalkışmayın.

13. Herhangi bir düşmana karşı onu bilinçlendirmeyi asla ihmal etmeyin. İnancı, dili, ırkı, ülkesi, tuttuğu takımı, cinsiyeti, yemek tercihi, gelir düzeyi gibi birçok düşman çıkarma aracınız var. Bu araçları sonuna kadar ve bilinçli(!) bir şekilde kullanın.

14. Mümkün mertebe hareket ettirmeyin. Sebze gibi oturup kalabileceği her durumu ödüllendirin. Verin eline tableti, telefonu; rahatınıza bakın.

15. Fazla konuşup da kafasını karıştırmayın. Kısa emir ve öğütler yeter de artar bile. Yeniyetme bir çocuğu muhatap almak size yakışmaz.

16. Çocukla çocuk olmayın; eski köye yeni adet getirmeyin.

17. Dayak o kadar da kötü değildir; okşayın arada bir.

18. Bütün çocukların salak doğduğunu unutmayın. Sizin aklınıza yetişene kadar da ipleri gevşetmeyin.

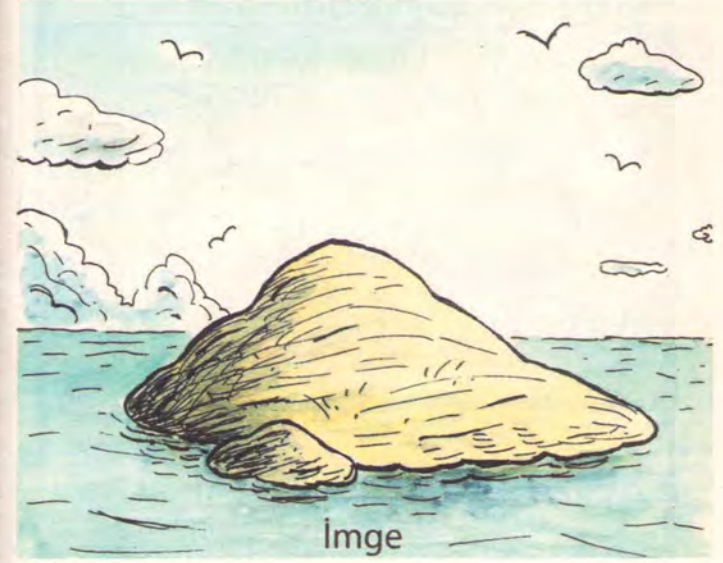
19. İnsan olduğu için değil de "Falanca gruba ait olduğu için" iyi olması gerektiğini iyice öğretin. Öğretin ki "diğerlerine" dünyayı dar edebilsin.

20. Geçmiş hatalarınızı asla anlatmayın. Siz mükemmelsiniz, bunu hiç unutmayın. ✱

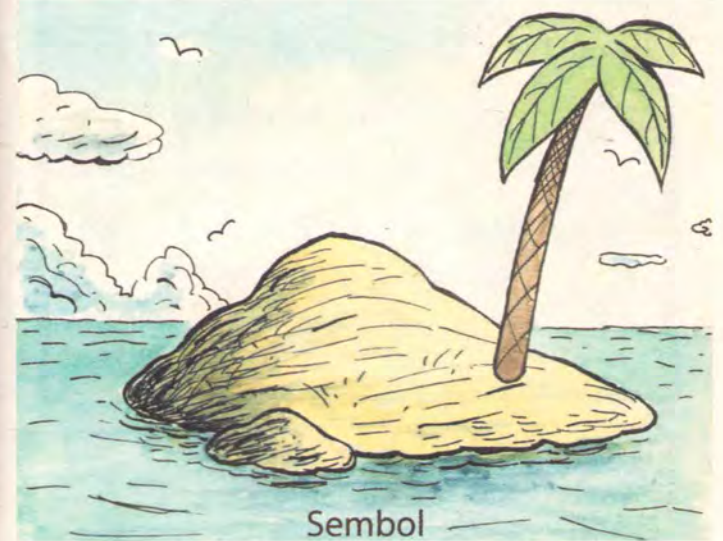
DERS: EDEBİYAT

ŞENOL
BEZCİ

KONU: Edebiyat Terimleri

Imge

Sembol

Metafor

Intertextüalite

SADECE **BluTV**'DE!

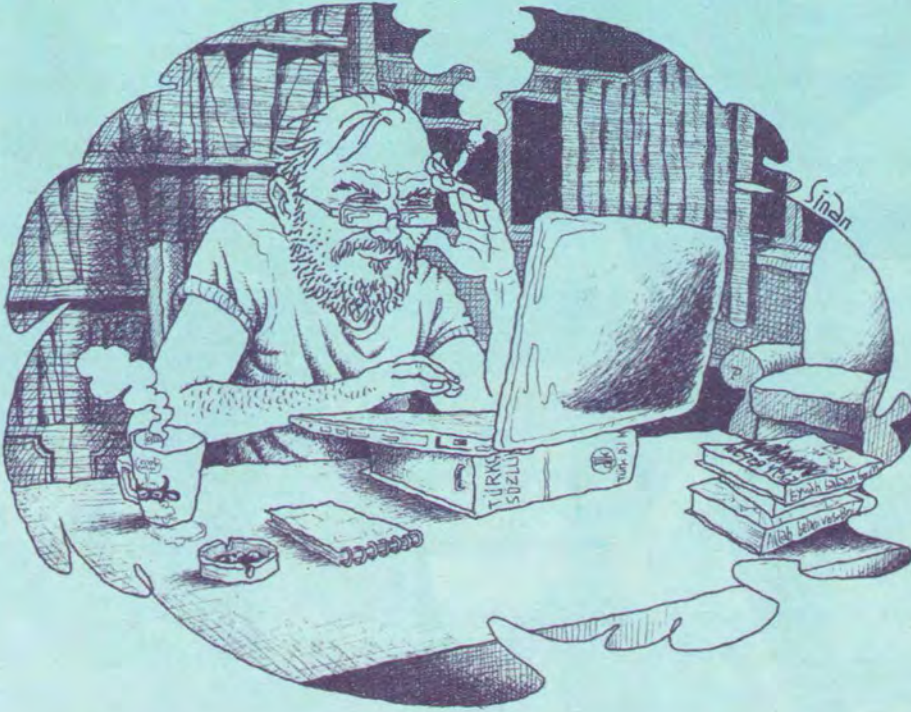

www.blutv.com.tr

blutv

Çok beğendi bu yazdığını, okuyup okuyup kafasını salladı gülümseyerek. Ancak böyle bir yazının gazetede yayımlanmasının kariyerine vereceği sıkıntıları düşündü ve cümlelerin devamını getirmeye cesaret edemeyip yazdıklarını sildi.

AŞK OTUZ BİR ÇEKMEKTİR

Tıpkı daha öncekiler gibi, şimdilerde yazdığı kitabının da çok satanlara girmesinin tek yolunun, vasat, çirkin, bacak araları on yıl tek bir yağmur damlası düşmemiş çöl kadar kurumuş kadınları etkileyecek 'aşk' tanımları içermesi gerektiğini bilecek kadar eskiydi bu piyasada.

Bu kadınları, yazarken umurunda bile olmayan kurgusal mucizelerle önce nemlendirecek, sonra da kendine âşık edecekti. Çoğu okurda roman kahramanını yazarın kendisi zannetme eğilimi olduğunu biliyordu.

Kaç imza gününde, kaç mektupta "Gerçekten başınızdan böyle bir olay geçti mi?" sorusunu duymuş ve hep yalan söylemişti.

Kurgunun gerçek olmasını arzulayan, bu dünyada kitaplardan başka hiçbir umudu kalmamış vasatlar, iki dakika mutsuzluklarını unutsun diye yıllardır haysiyetini boş kağıtların üzerine dökülmüş çirkin cümleler haline getirip yok etmişti.

Kendinden ayrı, okurdan ayrı tiksiniyordu, özellikle hayranlarından. Hiç tanımadığı birisinin onun yazdıklarından etkilenmesini, yazdıklarıyla ilgili sorular sormasını çok aptalca buluyordu.

Kahvesini içti, sigarasını tam on sekiz nefeste bitirdi ve önünde açık olan -daha tek bir harf bile yazamadığı- bembeyaz bilgisayar ekranını izlemeye başladı. Büyük bir gazetenin kadın eki, kendisinden

"karşılıksız / platonik aşklar" hakkında üç bin vuruşluk bir yazı istemişti. İki günü kalmıştı teslim tarihine. Hemen bir şeyler yazmalıydı.

Yıllardır yalnız yaşıyordu, çocuk istemediği için karısı onu terk etmişti. On yıl sürmüştü evliliği. Gözü tarayıcının bir köşesinde açık olan porno sekmesine kaydı. "Aşk otuz bir çekmektir" yazdı ekrana. Çok beğendi bu yazdığını, okuyup okuyup kafasını salladı gülümseyerek. Ancak böyle bir yazının gazetede yayımlanmasının kariyerine

vereceği sıkıntıları düşündü ve cümlelerin devamını getirmeye cesaret edemeyip yazdıklarını sildi.

Ölene kadar böyle cümleler yazamayacağını bildiği için daha da sinirlendi. "Allah belanızı versin" yazdı ekrana bu sefer büyük harflerle, onu da sildi.

Uykusu gelmişti, ne yazacaksa yarın yazardı artık. Yatmadan önce maillerine bir baktı. Bir okuru mail atmıştı; "Çıkacak her kitabınızı sabırsızlıkla bekliyorum, inanın. Ancak bu sefer ara biraz fazla uzamadı mı? Ne zaman raflarda göreceğiz yeni kitabınızı?" yazmıştı kadınaçaz.

"Yanıtla"ya tıkladı. "Aşk otuz bir çekmektir" yazdı ekrana ve bir saniye bile düşünmeden yolladı yazdığını.

O gece deliksiz uyudu ve sonsuza kadar bilemeyecek olsa da; uykusunda sabaha kadar gülümsedi.

O gece deliksiz uyudu ve sonsuza kadar bilemeyecek olsa da; uykusunda sabaha kadar gülümsedi.

Mağdur

Bu ülkede en çok en mağdurlara kızılır.

Hayko Bağdat

Karasevda

Karasevda demek, siyah bir mühür demektir. Sevdaya düşenlerin kalbinde mutlaka o mühür vardır.

Ercan Kesal

Korku

Eğer birinin gözlerinin içine bakamıyorsanız ya görmekten korktuğunuz bir şey vardır ya da bilmekten.

Kaan Çaydamalı

İşgal

Dünya iyiler kötüler değil uyanıklar ve kerizler diye ikiye ayrılmıştı.

Nihat Genç

Korkunç

Anlıyordu şimdi bir şeyin korkunçluğunu anlamakla onu bizzat yaşamının korkunçluğu arasındaki korkunç farkı.

Aslı Tohumcu

Ölmek

Modern bir alışkanlıktır ölmek, seni doğasıya seviyorum.

Ah Muhsin Ünlü

Hayalperest

Hayat, bir hayalperest için cehennemden farksız.

Doğu Yücel

Mutluluk

Mutlu muyuz diye sormadığımız günlerde daha mutluyduk.

Sinem Sal

Editör Notu / HAYDAR ERGÜLEN

Sevgili okur ve yazar ve şair arkadaşlar,
Pek çoğu şiirden, bir bölümü kısa öykü ve metinden oluşan iletilerinizi dikkatle okudum.
Yüzlerce iletideki binlerce üründen çok beğendiklerim oldu, fakat ne yazık ki yerim dar. Buraya alabildiklerim dışında da OT'ta rahatlıkla yayımlanabilecek yeterlilikte çalışmalarla karşılaşmaktan mutlu oldum. Ne yazık ki uzun metinleri koyamadım, daha fazla arkadaşın ürününe yer vermek amacıyla. Aforizma eğiliminin çok yaygınlaştığını gördüm. Ama aforizma düşünce içeren, yoğunlaşmış metinlerdir. Yollananların çoğu sözcük oyunlarına dayanıyordu. Aforizma yazar arkadaşların düşünce bölümünü de ihmal etmemesi gerekir. Şiirlerde ise 'sayıklama'lar ya da duyguları olduğu gibi aktarma eğilimleri çoğunlukta. Doğal olarak bunlardan seçmedim. Hepinize çok teşekkürler, tek tek ve özel yanıt verme olanağına ne yazık ki yok. Sevgiler...

Kasım sayısının OT Okur
sayfa editörü yazarımız
FERİDE ÇETİN
feridecetin@otdergi.com
adresine yazını gönder
önümüzdeki ay OT'ta yerini al.

KIZIL KISRAK / AYÇA OZAR

Puslu ağaçların arasında
Kalktım soğuk bir sabaha
Yüzüme düşen birkaç damla
Sessiz umarsızca

Kızıl bir kırağım ben
Yelelerinde rüzgar
Özgürlüğe giden
Bacaklarında yol

Uzun saçlarını sererdi üzerime
Metalin soğukluğu değdi tenime
Haydi derdi dörtlüme koşardım
Bir savaşçının emrinde

Ay fısıldayınca geceye
Boya sürerdi yüzüne
Anlardım yaklaştığını
Tehlikenin sinsice

Fısıldardı kulağıma
Bir güzel şarkı
Ne ninni ne savaş çığlığı
Bilirdim ritmini
Onunla dans ederdim
Hazırdık sabaha
Ben ve Sofya
Korkusuz, sadık
Ecel düşmana

Bilin ki;
Kızıl bir kırağım ben
Savaş meydanlarında

İKİ KÖY ARASI / GİZEM İSPİR

Bütün vahşi atlar gibi
ben de bir gün öleceğim
Dileğimdir,
en hızlı koştuğum gün olsun
Semeri kabullenenleri küçümsemeyeyim diyorum da
kanatlanıp uçmak üzereyken ben
-efsanelerdeki gibi-
Nasıl olur da bunca orman bunca çöl hiç aşılmamış gibi
razı olmak iki köy arasına?

DÜŞ KANADI / TUĞBA UYSAL

Ne zaman cesaret etsem düş kurmaya,
gerçeklerin ayazında donan kalbim ve ben
gökyüzüne bakarız.
Bir kuş takılır sonra içimize;
kalbin düşlediklerin kadardır der, vazgeçme...

İÇİMDEN SANA / DEREN KIŞNAR

Ah benim en sevdiğim hatam
Hatalarım arasından çekip kurtardığım, öpüp başıma
koyduğum aşk.
Yanıma payımın yüksek olduğu saatlerim benim.
Bir bilsen neler anlatmak isterdim sana.
Bir bilsen neler haykırmak...
Ellerimi bağlayan, dizlerimin bağını çözenim.
Özlediğimi susarak anlatmaya çalıştığım.
Ah benim yüreğimi göremeyenim.
Sana ne sevgiler sunmak isterdim, altın tepsilerde.
Yalnız ve yalnızca öpüyorum tenin rengi kalbinden.

VAROLUŞ / CİHAN İLDEM

Varoluş; Sigara benzer. Sigaranın alevlenmesi her
şeyin başlangıcı yani insanlığın varoluşunu simgeler.
İlk duman içgüdülerimiz, hislerimiz. Masumluk, cahilliğin
bile bilinmemesidir. İkinci dumanda sigaradan sonra
insanlık alevi bulur. Bu bir aydınlanmadır. Ama zihnin
karanlığı hala yerinde ısrarcı ve uzun süre kalıcı şekilde
oradadır. Aydınlanan tek şey dünyadır. Üçüncü dumanda
insanlık parayı bulur. Bu sefer de cüzdanları aydınlanır.
Ama zihinler, loş ışıkta yazmak gibidir. Gelecekte illaki
bozulan bir şey olacaktır. Dördüncü dumanda ise
nihayet aydınlanma sırası insanlığı buldu. Kimse kıyafete,
ırka, tipe göre yargılanmadı. İnsanlar mutluydu. Ama bu
her mutluluk gibi sonsuza dek sürmeyecekti. Beşinci
dumanda insanlar iyi ve kötü oldu. Ama her kötünün
içinde iyilik her iyinin içinde de kötülük mevcuttu.
Altıncı dumanda herkes çıkarına göre iyi ve kötü oldu.
Kendilerine dokunmayan yılanı yok saydılar. Cahillikle
mutluluk başladı. Yedinci dumanda insanlığımızı
kaybettik. İki ayaklı nankör yaratıklar haline geldik.
İnsanlar ölmeden ruhları kayboldu ve en sonunda
sigara bitti.

SRET MADA / ERDİ ÖZMEN

Suyu okşayan gemi,
bekleme salonundayım bir derdin
Ellerimde pranga,
Ayaklarım kan revan
beton kütesinde bir tenekenin
Denize bırakılan kaç mektup ıslaktır,
kaç cin çıkmıştır içinden bu şişenin
İnsandan sıyrılıp kıyılara giden fakirin,
karşısına çıkar istemediği kadar zenginin
uçurtmaları, göğü kaplamıştır;
'ey meteliksiz' der 'yok bu sonsuzlukta yerin'
Yokuşuna, çıkışına, kıyısına ve adasına,
bir bardak soğuk su,
ters yönde devam edenin...

YALNIZ / DENİZ DEMİREL

Yalnız bir ağaca selam verdi
Yalnız bir kadın...
Dünya çiçeklendi döndüğü yerde.
Dünya çiçeklendi.
Koparma sakın!

İSTANBUL / DENİZ İŞİK

İstanbul, sabahları erken kalkan bir hanımefendidir.
Sabahtan başlar içmeye, akşama kadar... Saçları,
boynunu süsleyen köprüler kadar kısa ve yıllardır
dostu olan gökyüzü gibi mavidir. Gözleri ise bağrında
uyuyan Boğaz gibi yeşildir. Ona tüm şehir eşlik eder.
Laf aramızda yolludur hafiften. Bazen hacılarla yatıp
kalkar, bazen sofistlerle. En çok şairlere âşıktır ama.
Tevfik Fikret ile başlar şairlere aşkı. Sis şiirini okurken
Abdülhamid'in koynundaydı. Zorla sahip olmuştur
saraya. Halbuki saraya sığmaz. O yüzden onu şehrin
boş sokaklarında görürseniz şaşırmanın.

Sabahtan başlar içmeye. Pera Palace'ta Beyoğlu'na,
İstiklal'de Taksim'e aittir. Görgüsüzdür biraz, gürültüyü
sever, kalabalığı da. Dolgun göğüslerini dekolteyle,
gözlerinin güzelliğini rimelle süsler. Halbuki annesi
muhafazakardır. Cesareti gayrimüslim babasından gelir.
İlk gören sevmez onu pek. Tanıyan ise âşıktır İstanbul'a,
onsuz yapamaz.

Akşama kadar Yarımada'dır, Boğaz dışına pek
uğramaz. Turistlere anılarını anlatır, rehberlik yapar.
Parasını böyle çıkarır. Ama saat 10'u vurdu mu
başlar Taksim'den yürümeye. Taa Kadıköy'e kadar
da devam eder. Her semtin bir değeri vardır onun
için. Cihangir'de sergiye gider, Beşiktaş'ta tiyatroya.
Taksim'de Almanlara bar önerir, Beyoğlu'nda
Fransızlarla gider geneleve. İçeri girmez, sevmez pek et
ticaretini. Ama onsuz da yapamaz. Bazen Fatih'e gider.
Başını kapatıp, tiksindiği betonarme belediye binasını
görmemeye özen göstererek, Şehzade Mehmet'e gider.
Ağlar onun için, dua eder. İşte orada yıkılır İstanbul.
Aklına, beyninin en ücra noktalarındaki anı kırıntıları
gelir. Haçlıların tecavüzünü hatırlar, içinin yanışı gelir
aklına. Ona Kanlı 1 Mayıs eşlik eder, daha sonra ise
İtilaf Devletleri'nin işgali gelir maziden. O zaman evine
yürümeye başlar. Suriyeli bir dilenci yapışır eteklerine.
O zaman aklına Afgan, Kırım Türk'ü, Boşnak, Suriyeli,
Rus göçmenler gelir. Koşmaya çalışır ama yapamaz
çünkü Beyoğlu Baskını'nda ölen insanların kanları
ayak tabanlarına yapışır. Soluklanmak için durduğunda
en büyük aşkı gelir aklına; onu hiç sevmeyecek olan
sarı saçlı, mavi gözlü Selanikli bir kurmay. Yere yıkılır
o zaman İstanbul, ağlamaya başlar. O kadar ağlar ki
göz pınarları boşalır, Marmara dolar. Adnan Menderes
gelir o zaman karşısına, yerde 12 Eylül tarihli kanlı
bir takvim yaprağı bulur. Ona bakarken başı döner,
99 gelir aklına. Yolum kenarındaki çam ağaçları
Gezi'yi, 15 Temmuz'u getirir maziden. O zaman evine
varır İstanbul. İstanbul Yarımada'ya değil, Bağcılar'a,
Küçükçekmece'ye, Esenler'e, İkitelli'ye, Kartal'a,
Gazi'ye, Kurfalı'ya, Tarlabası'na, Sulukule'ye aittir. O
yüzden evi betonarme bir apartmanın giriş katındadır.
Üst katında torba tutarlar, yan sokağında kadın satarlar.
Kapı komşusu parkayla gezer, ev sahibi postalla.
Sabahları gülerdi ya İstanbul, hah işte akşamları da ağlar.
Yetimlere ağlar, hayatın ezdiği düşkünlere ağlar, sokak
tozu yerine beyaz toza bulanmış çocuklara ağlar.
Ama en çok kendine ve Boğaz'a ağlar. Çünkü ikisi de
temiz olmayı istemişti ama ikisi de boynuna kadar
pisliğe battı.

José Saramago 'Sandalye' adlı hikâyesinde sandalyenin Portekizcesi caderia kelimesinin Latince "düşmek" anlamına gelen cadere sözcüğüyle benzerliğine dikkat çeker. İkisi de dilimizdeki "kader" kelimesini çağırıştırıyor bana.

GÜL İLE DEMİR

✧ Ne vakit canım sıkılsa, zamane şımarıklıkların bir parçası iplik gibi paçama yapışsa, paraşütçü olduğumu ve paraşütümün açılmadığını hayal ederim.

✧ Peter Sellers kadar gülünç merdivenden yuvarlanan, Coyote kadar azimle uçurumdan atlayan, anlayarak sevmek kadar çabuk gözden düşen görmedim.

✧ Bazı kaynaklara göre fareler 5 kat yükseklikten düşse bile kurtulabilir. Bunu öğrenince burnuma savaş kokusu geldi; kedi lobisiyle fare lobisi arasındaki PR savaşı.

✧ "Yolda yaşlı bir teyzenin takılıp yere düştüğünü gördüğümde ilk tepkim gülmek olur. Ama sonra aklıma başıma toplarım. Mantıklı düşünürüm. Bir karınca olduğumu ve kadının üzerime düştüğünü hayal ederim. Gülmeyi keserim." Jack Handey

✧ Adam yüksek bir binanın tepesindeydi, aşağı atlamak istiyordu. Bütün esnaf ve oradan geçenler cadde üzerinde toplanmıştı. İtfaiyecilerse branda germiş, hazır bekliyordu. Adamın gözü bir saniyeliğine brandaya takıldı; o da ne? Ortasında kocaman rakamlarla 12 yazan bir hedef tahtası çizilmişti brandaya. Atlamaktan vazgeçti. Öyle ya, o pes ettiği için binanın tepesine çıkmıştı. Yeni bir mücadeleye, yeni bir beklentiye karşılamaya hazır değildi.

✧ Bungee jumping yapmayı çok seven keçiye âşık olan keçiye bir dizi nörolojik muayeneden geçirdiler. Beynindeki kaygı sinyalleri çok güçlüydü. Doktorlar sevdalı keçinin beyinde sürekli tekrar eden bir not buldular. Şöyleydi: "Sen öyle yere yaklaştıkça hiçbir şey kemirmek istemiyorum. O ölümüne sallandığın kordon, daha sağlam mıdır ki şah damarımdan?"

✧ Galileo hafif nesnelerin belli bir yükseklikten serbest bırakıldığında daha uzun sürede yüzeye ulaştığını çünkü yer çekimi aynı olsa da hafif nesnelerin sürtünme kuvvetinden daha çok etkilendiğini açıklamış. Oysa örneğin gül ile demir

söz konusu olduğunda mevzu bu kadar net olmuyor. Aniden sorarlar: Gül çukura mı düşüyor, sevgili başına mı?

✧ Afrikalı orman antilopları yıldırım düşüp yanan ağaçların kalıntılarını yiyor. ABD'deki Özgürlük Heykeli'ne yılda 600, Empire State binasına 23 kere yıldırım düşüyor. Japonya'da silahla öldürülme ihtimaliniz ABD'de yıldırım düşmesi sonucu ölme ihtimaliniz kadar. 18. yüzyılda Paris'te paratonerli şapkalar ve şemsiyeler kullanmak moda olmuştu.

✧ José Saramago 'Sandalye' adlı hikâyesinde sandalyenin Portekizcesi caderia kelimesinin Latince "düşmek" anlamına gelen cadere sözcüğüyle benzerliğine dikkat çeker. İkisi de dilimizdeki "kader" kelimesini çağırıştırıyor bana. Arabeskçileri akla getirdiğimde, "düşmek" ve "kader" biçimsel olarak da dirsek temasında görünüyor.

✧ "Çok küçükken kocaman bir çöp tenekesinin içine düştüğümü hatırlıyorum ama çıktığıma dair hatırımda en ufak bir şey yok. Kaldı ki hafıza güvenebileceğimiz tek şey olsaydı hâlâ orada olduğuma inanmamam için hiçbir neden yok." Jerome K. Jerome • Aylak Bir Adamdan Aylak Düşünceler

✧ Omuz omuza mücadele sırasında düşüp sakatlanan futbolcuyla görüşürken, omuz omuza vermenin her vakit iyi sonuçlanmadığını anlıyorum. Güzel hareketler gibi güzel haberler de hemen şansımızı döndürmüyor. Mesela kafana altın külçe düşünce zenginden önce ağır yaralı oluyorsun.

✧ "Her düştüğünde kendine kahkahalarla gülebiliyorsan insanlar senin kendinle barışık olduğunu değil sarhoş olduğunu düşünür." Conan O'Brien

✧ Şalvara ateş düşmesi ile taytın alev alması arasında sadece köy ile kent farkı yok; şalvarın ateşi edebiyatla, taytın alevi fen bilgisiyle hemşeridir.

✧ "İkinci cemre suya düştü" dedi meteorolog kadın. "Çıkar çıkar çabuk, hemen pirince atalım" dedi telefon tamircisi. ✧

"Her düştüğünde kendine kahkahalarla gülebiliyorsan insanlar senin kendinle barışık olduğunu değil sarhoş olduğunu düşünür."

Conan O'Brien

- Alo, Türkiye'nin en çok gıda tüketen dergisinden arıyoruz!
- **Aylık dert ve keder dergisi!**
- Kafamda iki stadyum dolusu insan var, bari maç seyretmeye gitseydik!
- **Hayat bizi çok yordu dost!**
- Ofisimizde parfüm kokan erkek yok, o yüzden mi kokulu tuvalet kâğıdı alıyorsunuz dergiye!
- **Fakir gibi gofret almışsın yine, direkt çikolata alsana arkadaşım!**
- Zalime kafa tutan hoşumuza gidiyor na'palım!
- **Sarıya zaafımız var, benim sayfayı sarı yapın gençler!**
- Dergiye duayen geliyor, kahvemiz yok, olacak iş mi şimdi bu!
- **Rahmetli nur içinde yatsın, stres bileziği kullanan son insandı!**
- Var mısınız, sabaha kadar Çoşkun Sabah dinleteyim size!
- **Bi gün de demediniz ki "Al şu 5 bin lirayı cebinde dursun" valla çok üzülüyorum!**
- Dergiye, bana saygı duyun diye geliyorum, yine herkese ben saygı duyup gidiyorum!
- **Bira da mı alsaydık lan, çerez yiye yiye sincap gibi olduk!**
- Tarihte ilk dejavuyu Fransızlar mı yaşamıştır acaba!
- **Bence çok naif adammış, baksanıza SEVGİ'yi büyük harflerle yazmış!**
- Sütlaçları gömdük de, bu yanında gelen küçük paketler ıslak mendil değil fındık fıstık içiymiş, bileydik üstüne sepelerdik!
- **Siyaseti politikaya alet etmeyin!**
- Trakya'ya fuara gidicez diye yapıştırmışın sayfalara kırmızıyı!
- **Bu ülkenin dörtte biri şahane bence, yaşanır yani!**
- Bipolar olmayanı dövüyolar, panik atak dediğin de bildiğin vesvese!
- **Sabah beşe doğru mutlaka şiir okurum, huyum kurusun!**
- Arabaya binecem, Edirne'ye gidecem, Edirne'de doğruca tava ciğer yiyeceğim!
- **Ohh bi dergi daha bitteşön, bekle bizi Trakya, çok fena geliyoz, ep gene Avrupa be ey!**

EKİM 2017 Sayı: 56 - Aylık Edebiyat Mizah Dergisi
Aylık Yayın Süreli Yayın - İmtiyaz Sahibi ve Yayıncı:
MEDU YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Selda Hızal
Satış ve Pazarlama Müdürü: Hakan Unudulmaz
editor@otdergi.com - bilgi@otdergi.com - reklam@otdergi.com

www.otdergi.com
Adres: Bereketzade Mah. Banker Sok. No: 6 A-B Beyoğlu İSTANBUL
Tel: (0212) 232 33 09 Baskı: İleri Matbaacılık A.Ş. 29 Ekim Cad. No: 11 A/41
Yenibosna / İSTANBUL - Tel: (0212) 454 32 55
Genel Dağıtım: DPP (0212) 449 63 63 - ISSN: 1308-450X

OT'ta yayımlanan tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakkı saklıdır. Yayıncı, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazılı, basılı ve görsel yayın ortamında ve sanal ortamda kullanamaz.

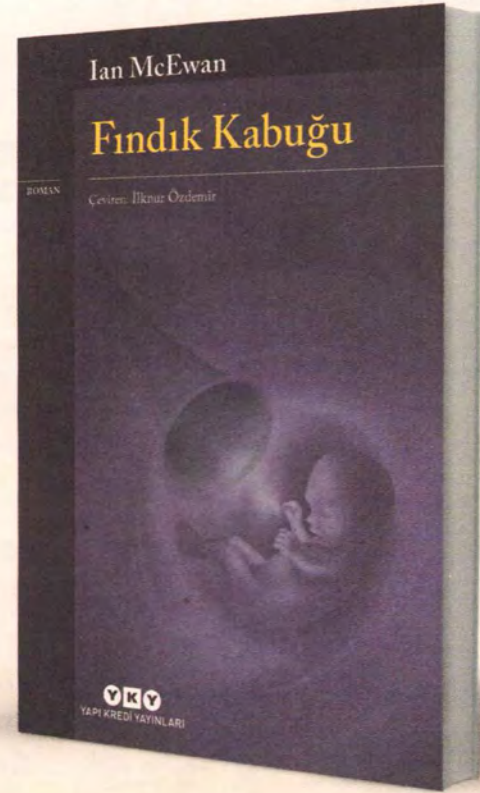

Edebiyat tarihinin en genç Hamlet'i babasının katline engel olabilecek mi?

Hamileliğinin son aşamasındaki Trudy, ihanet ettiği kocası John'u kafasının karışık olduğu bahanesiyle evlerinden uzaklaştırdıktan sonra son derece sığ, çıkarıcı ve bayağı kayınbiraderi Claude'la yaşamaya başlar. Trudy ve Claude, John'a ait paha biçilemez eve konmak için planlar yaparlar. Fakat bu kumpası ilk aşamasından beri takip eden bir kulak misafirleri vardır: Trudy'nin rahminde, kendisini bekleyen geleceğe doğup doğmama konusundaki kararını henüz verememiş bir fetüs.

Ünlü İngiliz yazar Ian McEwan'ın anlatıcılığını bir fetüse yaptırdığı, embriyonun yapısı gereği monolog bir anlatımla ilerleyen, nüktesi bol ve akıcılığını kaybetmeyen bir dille kotardığı bu roman, klasik suç hikâyesinden beklenenleri başarıyla karşılarken en özgün Hamlet uyarlamalarından birisi olarak anılmayı hak ediyor.

Fındık Kabuğu
Ian McEwan
Çeviren: İlknur Özdemir
Roman, 152 s.

YKY'DE YENİ KİTAPLAR

Gelip Geçerken
Christopher Isherwood
Çeviren: Yeşim Seber
Roman, 332 s.

Karate Vuruşu
Dorte Nors
Çeviren: Murat Alpar
Roman, 80 s.

Kuzeyli Annem
Jean-Louis Fournier
Çeviren: Aysel Bora
Roman, 152 s.

“

Baloncuyu da, çok balonu olduğu için dünyanın en mutlu insanı sanırdım.

Çocuk dediğin güle benzer, bugün solar, yarın açar... Ama babam bilmiyordu ki, bugün solan başka bir güldür, yarın açan başka bir gül.

İnsan ağır yükün altına girdi miydi, ağır ağır gideceğine, daha hızlı gidiyor. Belki de bu işkence bir an önce bitsin diye.

Gülme özgürlüğümüz çenemizde, çene kaslarımızda, dudaklarımızın ucunda... Çenemiz koparılmamış daha, dudaklarımız kesilmemiş.

Yok yok, düşünmemeliyim. Düşünürsem suç olur. Hiç mi hiç düşünmemem gerek. Böyle, beynin düşünme merkezi için dıştan kumandalı bir aygıt olacak, basıvereceksin düğmesine, tamam, beyin hiç düşünmeyecek. Aaa, yoksa bunu düşünmem de mi suç?

Ülke ne zaman darboğaza girse, olan kitaplara oluyor. Sanki bu raflarda sessiz sedasız duran kitaplar sokuyorlar ülkeyi darboğaza. Tüm suç onların, döviz yokluğu onların, pahalılık onların, enflasyon, devalüasyon onların... Onlar halkı bir lokma ekmeğe muhtaç eden, onlar halkı ezip sömüren...

Ben çocuklara düş kurdurmayı seviyorum. Düş kuran insan düşünüyor, düşünen insanın beyni çalışıyor demektir. Beyni çalışan insan soru sormaya başlar. Soru sordu mu, o kişi artık bireydir; sürünün koyunu değil. Sorgulamadan nasıl yaşanır? Bir çocuk nasıl bilgi sahibi olur?

”